

KALLELSE

Kallelse till sammanträde

Organ Utbildnings- och arbetsmarknadsnämnden

Plats Gustaf Adolfsalen, Rådhuset

Tid tisdagen den 20 september 2022 kl. 13.00

Nr	Ärende	Dnr	Sida
1	Godkännande av föredragningslista		
2	Val av protokolljusterare		
3	Information från Utbildning och Arbetsmarknad		
4	Delårsbokslut Utbildnings- och arbetsmarknadsnämnden	2022/106	2 - 14
5	Rapportering av internkontrollplan	2022/130	15 - 18
6	Fördjupad granskning av ekonomistyrning inom Utbildnings- och arbetsmarknadsnämndens ansvarsområde	2022/105	19 - 53
7	Motion om fri förskola för de ekonomiskt svagaste	2022/112	54 - 58
8	Utbildningsplan introduktionsprogram 2022/2023	2022/127	59 - 69
9	Utbildningsplan Sammanhållen utbildning för vissa nyanlända	2022/128	70 - 76
10	Delegationsordning Utbildnings- och arbetsmarknadsnämnden	2021/23	77 - 79
11	Betygsuppföljning	2022/80	80 - 83
12	Skolinspektionen granskar huvudmannens arbete för rättvisande och likvärdiga betyg	2021/171	84 - 152
13	Redovisning av organisation av särskilda undervisningsgrupper	2022/87	153 - 158
14	Beslut att förelägga ansvarig verksamhetsutövare, gällande förskolorna Emmylund, Ekorren och Dalhem	2022/104	159 - 165
15	Rapporter		
16	Delegationsbeslut Utbildnings- och arbetsmarknadsnämnden 2022	2022/3	166 - 170
17	Samlingsärende Utbildnings- och arbetsmarknadsnämnden 2022	2022/1	171 - 173

Utbildning och Arbetsmarknad Kansli UoA
Anna Wiklund
Skolchef

Utbildnings- och arbetsmarknadsnämnden

MISSIV

Delårsbokslut Utbildnings- och arbetsmarknadsnämnden 2022

SAMMANFATTNING AV ÄRENDET

Nämnder och styrelser ska lämna delårsrapport med prognos per den 31/12 för drift och investeringar samt en kortfattad version av den sammanfattande redovisningen som sker till bokslutet.

FÖRSLAG TILL BESLUT

att godkänna upprättat förslag till delårsrapport 2022 samt

att överlämna delårsrapport 2022 till Kommunstyrelsen.

Bilagor:

- 1 Delårsrapport
- 2
- 3

Utbildning och Arbetsmarknad, Kansli UoA

CHECKLISTA

**Checklista avseende Barnperspektivet, Landsbygdsperspektivet
och de Horisontella principerna**

Förklaring om de olika begreppen finns nedan.

Barnperspektivet

- Innebär insatsen att barn och ungdomars hälsa sätts i främsta rummet? JA NEJ
- Påverkar denna insats barn och ungdomars sociala, ekonomiska och kulturella rättigheter och situation till det bättre? JA NEJ
- Innebär insatsen att barn och ungdomars rätt till en god hälsa beaktas? JA NEJ
- Har barn och ungdomar fått möjlighet att uttrycka sin mening om insatsen? JA NEJ
- Har särskild hänsyn tagits till barn och ungdomar med funktionsvariation - fysiskt och/eller psykiskt? JA NEJ
- Tar insatsen hänsyn till barnkonventionens text om "till det yttersta av sin förmåga"? JA NEJ

Landsbygdsperspektivet

- Bedömer ni att beslutet kommer att innebära särskilda konsekvenser för landsbygden – nu eller i framtiden? JA NEJ
- Vid **JA** hur bedömer ni att beslutet påverkar:
- Att det blir svårare att bo på landsbygden? JA NEJ
- Att det blir fler jobb på landsbygden? JA NEJ
- Att det minskar tillgången till god service på landsbygden? JA NEJ

**Horisontella principerna
(tillgänglighet, icke-diskriminering samt jämställdhet)**

- Innebär insatsen risk för begränsad tillgänglighet? JA NEJ
- Har icke-diskrimineringsperspektivet beaktats? JA NEJ
- Kan beslutet utestänga någon från samhället? JA NEJ
- Har man beaktat FN:s konvention angående rättigheter för personer med funktionsvariation när beslutet togs? JA NEJ
- Om **NEJ** – varför inte?

Utbildning och Arbetsmarknad, Kansli UoA

Begreppsförklaring

Barnkonventionen/barnperspektivet

Barnkonventionen tar upp barnets situation ur många synvinklar och skall naturligtvis främja helhetssynen på barnen. Enligt FN är alla under 18 år barn.

Barnens bästa i främsta rummet

- Beaktas barnets rättigheter, främst rätten till trygghet och rätten till liv och utveckling i beslutsfattandet?
- Har en sammanvägning av olika intressen gjorts?

FN:s barnkommitté har uttalat principen om att barnets bästa alltid ska beaktas och väga mycket tungt. Det kan dock finnas situationer då andra intressen kan väga tyngre, till exempel samhällsekonomiska eller säkerhetspolitiska. Principen om barnets bästa ska ges absolut prioritet när det gäller adoption och rätt till skydd mot missförhållanden och övergrepp. Till prioriterade rättigheter hör utveckling/utbildning.

Landsbygdsperspektivet

Kan de som bor och verkar på landsbygden bli diskriminerade eller åsidosatta?

Horisontella principer

Diskriminering sker när någon missgynnas eller kränks och missgynnandet eller kränkningen har samband med någon av de sju diskrimineringsgrunderna (kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning, ålder). Detta gäller även barn till personer med något av ovanstående diskrimineringsgrund.

Funktionshinderspolitiken innebär att alla människor, oavsett funktionsförmåga, ska ha samma möjligheter att vara delaktiga i samhället och ta del av mänskliga rättigheter.

Det nationella målet för funktionshinderspolitiken är att, med FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning som utgångspunkt, uppnå jämlikhet i levnadsvillkor och full delaktighet för personer med funktionsnedsättning i ett samhälle med mångfald som grund. Målet ska bidra till ökad jämställdhet och till att barnrättsperspektivet ska beaktas.

DELÅRSRAPPORT
2022-08-31

Utbildnings- och arbetsmarknadsnämnden
Utbildnings och arbetsmarknad

INNEHÅLL

UTBILDNING OCH ARBETSMARKNAD	4
Perioden som gått	4
Ekonomi.....	4
Uppföljning av Kommunfullmäktiges utvecklingsmål	6
Uppföljning av nämndens utvecklingsmål.....	8
Framtiden	9

UTBILDNING OCH ARBETSMARKNAD

Perioden som gått

Den gångna perioden under 2022 har präglats av främst två områden.

Skolinspektionens regelbundna kvalitetsgranskning. Kommunens svar har godkänts av Skolinspektionen. Arbetet inom 16 identifierade utvecklingsområden har inletts. Det omfattar allt från förstärkt och mer centralt styrd kvalitetsuppföljning, förbättrad redovisning till huvudmannen (nämnden), förändrad resursfördelning, översyn av särskilda undervisningsgrupper och förändringar i ledningsorganisationen.

Lokalfrågorna. Förskolan och skolan har under perioden behövt ha starkt fokus på att lösa såväl långsiktiga som akuta lokalfrågor. Det gäller i synnerhet Gärdesta modulskola, Möklinta kyrkskola och förskola, Vallaskolans högstadium (A-husets trapp), Ekebyskolans källare, Gysingegården, Kila skola, Emmylunds förskola, Ekorrens förskola, Dalhems förskola, Lilla Nova, Klöver, grundsärskolan, gymnasiesärskolan och Ösbys elevhem. Ny skola planeras vid Åkra och i Varmsättra, samt ombyggnad i Möklinta, samt förskola vid Ekorren, Emmylund, Åkra och Bråstaborg. I några fall är planerna att anlita privata entreprenörer och hyresupphandla lokalerna.

En fördjupad utredning är också beställd angående eventuell flytt och lokalväxling av Kungsängsgymnasiet och hela eller delar av högstadiets verksamhet.

Ekonomi

Resultaträkning och ekonomisk analys

Tkr	Budget jan-aug 2022	Utfall jan-aug 2022	Avvikelse	Budget 2022	Helårsprognos 2022	Avvikelse
Externa intäkter	-97 315	-101 084	3 770	-149 570	-159 523	9 953
Interna intäkter	-44 145	-38 831	-5 314	-66 210	-66 435	225
Summa intäkter	-141 460	-139 915	-1 544	-215 780	-225 958	10 177
Köp av huvudverksamhet, bidrag	52 874	50 612	2 262	79 307	80 115	-807
Personalkostnader	315 245	296 525	18 720	472 844	484 619	-11 199
Övriga kostnader	36 431	39 014	-2 583	54 644	57 189	-2 545
Interna kostnader	143 515	137 154	6 362	222 759	221 334	1 455
Summa kostnader	548 066	523 305	24 760	829 554	843 256	-13 702
Resultat	406 606	383 389	23 216	613 774	616 693	-3 524

PERIODENS RESULTAT

Periodens utfall inkluderar semesterlöneskulden motsvarande en kostnadsminskning på 21 409 tkr.

ÅRSPROGNOS

Personalkostnader möts delvis av ökade stadsbidrag. Personalkostnader på vissa områden överstiger budget. Avvikelsen på övriga kostnader beror på flyttkostnader.

Driftsredovisning

Tkr	Budget jan-aug 2022	Utfall jan-aug 2022	Avvikelse	Budget 2022	Helårsprognos 2022	Avvikelse
Nämnd	567	515	52	850	850	
Central förvaltning	19 562	16 179	3 483	28 341	27 316	1 025
Förskola	91 729	94 808	-3 079	137 796	141 397	-3 601
Gymnasiesärskolan	5 911	3 674	2 237	8 893	8 075	818
Särskolan	10 727	11 657	-870	16 225	19 066	-2 841
Grundskolan	197 316	189 189	8 127	299 517	300 001	-483
Gymnasieskolan	62 120	46 274	15 846	94 142	93 326	1 313
Vuxenutbildningen	7 977	8 127	-150	11 965	10 656	1 309
Arbetsmarknadsnheten	10 698	10 201	497	16 045	16 630	-666
Summa	406 606	383 389	23 216	613 774	617 298	-3 524

Periodens utfall inkluderar semesterlöneskulden motsvarande en kostnadsminskning på 21 409 tkr. Förskolans underskott beror på att interkommunala kostnader är högre än budgeterat. Grundskolans underskott är kopplat till fler elever än budgeterat. Grundskolans underskott beror på flyttkostnader på Åkraskolan, Möklinta och särskolan. Personalkostnader på grundskolorna i Västra området är högre än budgeterat. Gymnasieskolans överskott beror på flera externa elever än budgeterat. Överskottet på Vuxnas lärande beror på en ökade intäkter från Skolverket. Prognosen är 3,500 tkr sämre jämfört med den som gjordes i maj. Beroende flyttkostnader samt flera elever på särskolan.

Investeringar

Tkr	Budget jan-aug 2022	Utfall jan-aug 2022	Avvikelse	Budget 2022	Helårsprognos 2022	Avvikelse
Inventarier UoA	3 667	2 474	1 193	5 501	5 501	0
Summa	3 667	2 474	1 193	5 501	5 501	0

Vissa investeringar har inte hunnit genomföras innan delårsbokslutet.

EU-BIDRAG

Vägar framåt är ett projekt med Region Västmanland som projektägare och fyra medverkande kommuner. Projektet arbetar för att ungdomar och unga vuxna i länet ska fullfölja sina studier och förbättra sin hälsa.

I Sala kommun är den primära målgruppen ungdomar på högstadiet med låga meritvärden och deras övergång till gymnasiestudier.

Uppföljning av Kommunfullmäktiges utvecklingsmål

Målrapporering för perioden januari-augusti 2022.

SALA SKA ERBJUDA ATTRAKTIVA BOENDEN OCH VERKA FÖR FLER ARBETSTILLFÄLLEN, STÄRKT NÄRINGS- OCH BRA UTBILDNING I HELA KOMMUNEN

<p>Nämnden bidrar till utvecklingsmålet genom att:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Det finns tillräcklig tillgång till förskoleplatser av god kvalitet. • Det finns tillgång till skolor av hög kvalitet. 	
Aktiviteter	Kommentar
<p>Barngruppernas storlek och förskolornas organisation behöver anpassas för att förstärka kvaliteten. Andelen förskolelärare i grupperna ska öka.</p>	<p>Barngrupperna är störst under våren, normalt 15 i småbarnsgrupper (1-3 år) och 21 i syskongrupper (3-5 år). Gruppstorlekarna har på senare år ibland legat strax över detta men har nu generellt sett minskat något, då antalet förskolebarn i populationen totalt sett minskat.</p> <p>Vid rekrytering eftersträvas två förskollärare och en barnskötare per avdelning. De anställdas anställningskydd samt stor brist på utbildade förskollärare gör att personalsammansättningen i snitt är det omvända.</p>
<p>Skollokaler och utemiljön ska vara av hög kvalitet, ha lärandeperspektiv och vara ändamålsenliga. Det skall gynna trygghet, studiero och mångfald.</p>	<p>Projektering av Åkraskolan är inledd, liksom om- och tillbyggnad av förskole- och skollokaler i Möklinta. Planer finns även på att ersätta skolan i Varmsätra med en ny skolbyggnad.</p> <p>Emmylunds, Dalhems och Ekorrens förskola ersätts inom kort av moduler i avvaktan på nybyggnationer.</p> <p>En rad andra åtgärder och omflyttningar planeras, för förbättrad skolmiljö och en strävan att ersätta tillfälliga moduler. Förändringarna görs i samverkan mellan verksamhet och fastighetsenheten, för att tillförsäkra hög kvalitet och lärandeperspektiv.</p>
Förväntat resultat/effekter	Kommentar
<p>Förskoleplatser ska kunna erbjudas inom önskad tid, så att vårdnadshavare ges möjlighet att arbeta eller studera, och att barnen får en god utbildning.</p> <p>Samtliga förskolor och skolor ska vara attraktiva arbetsplatser för såväl barn, elever som personal.</p>	<p>Förskolorna kan ibland behöva viss planeringstid för att ta emot och organisera inskolning av nya barn. De som söker plats omgående, kan därför behöva vänta. De flesta söker dock i god tid, det vill säga minst 3-4 månader innan önskad placeringsdag. Väntetid kan dock finnas till specifik önskad förskola. Inom kommunen finns dock alltid platser, men den inte alltid på förskolor som ligger närmast hemmet och därmed i praktiken är tillgängliga för barnen och vårdnadshavarna.</p>

Indikator/ resultatuppföljning	Resultat 2021	Resultat/ prognos 2022	Kommentar
Andel som får plats på önskad tid mäts (%).	43	iu	Förskolorna kan ibland behöva viss planeringstid för att ta emot och organisera inskolning av nya barn.
Andelen förskollärare och behöriga lärare mäts.	Fsk 39 % Grsk 63,2 %	iu	Mäts i andel heltidstjänster med förskolläraryrket kommunal regi. (28% i fsk i enskild regi 2021) I grundskolan mäts andel med lärarlegitimation och behörighet i minst ett ämne. SCB:s statistik på kommunnivå används, för att kunna göra nationella jämförelser. Det innebär viss eftersläpning av redovisningen.
Rapporter från skyddsron-der skall påvisa ständiga förbättringar.	iu	iu	Det krävs kvalitativa bedömningar av rapporterna från skyddsron-der. Detta arbete är inte påbörjat. Kommungemensamt stöd för arbetsmiljö- och HR-frågor behöver utvecklas.
Elevers socioekonomiska och invandrarbakgrund kartläggs.	Senast 2021	Nästa 2024	Planen är att genomföra sådan kartläggning vart tredje år, alltså med samma intervall som elevers studieövergångar. Beställningen från SCB är relativt kostsam och förändringar mellan enskilda år är vanligtvis små. Senaste kartläggningen är från 2021.
Skolinspektionens enkät-frågor används för att mäta elevernas upplevelse av trygghet och studiero.	Åk 5: Sr: 5,3 Tr: 8,2	Åk 5: Sr 5,6 Tr 8,7	På en tiogradig skala bedömer elever i åk 5 att trygghet ligger på 8,7 (snitt bland alla medverkande i landet; 8,5). Åk 8: 8,0 (8,2). Gy åk 2: 8,9 (8,7)

FOKUS PÅ MÄNNISKORS HÄLSA OCH VÄLMÅENDE GENOM LIVET

Nämnden bidrar till utvecklingsmålet genom att: <ul style="list-style-type: none"> • alla elever som lämnar vårt skolväsande ska gå vidare till arbete eller studier eller på annat sätt bidra efter förmåga till ett gott samhälle. 	
Aktiviteter	Kommentar
Skolväsendet och arbetsmarknadsåtgärderna måste ständigt förbättras, för att skapa högre måluppfyllelse i skolan och förbättrat skyddsnet för vuxna medborgare.	Ett 16-punktsprogram med åtgärder har upprättats för att förbättra kvalitetsuppföljning och skapa grund för en stabil positiv utveckling av kvaliteten.
Förväntat resultat/effekter	Kommentar
Minskad arbetslöshet, ökade skatteintäkter, förbättrad folkhälsa, minskat utanförskap.	Inskrivna arbetssökande inom AF har under det senaste året minskat från cirka 900 till cirka 700 personer. Arbetsmarknadsenhetens åtgärder bedöms ha haft stor effekt på denna positiva utveckling.

Indikator/ resultatuppföljning	Resultat 2021	Resultat/ prognos 2022	Kommentar
Betygsstatistik	209	198	Meritvärdet har under en rad år varit i en negativ trend. Åtgärder vidtas nu, bland annat det ovan nämnda 16-punktsprogrammet. Högstadiets ledningsorganisation har också påtagligt stabiliserats. Det finns enligt UoA starka indikationer på att de kommande åren kan uppvisa en positiv betygsutveckling.
Behörigheter	85,5	iu	Avser behörighet till yrkesprogram. Redovisas av SCB 29 sept, ang 2022. (I riket, 2021, kommunala huvudmän 84,6). Motsvarande för behörighet till naturvetenskapligt program var 2021; 75,9 (80,2).
Meritvärden (år 9)	209	198	Preliminär uppgift. I den nationella statistik som slutligen används, görs justeringar för exempelvis nyanlända elever.
Arbetslöshet	900	700	Antalet registrerade arbetslösa har minskat.
Beroende av försörjningsstöd	iu	iu	

FOKUS PÅ ATT SKAPA INSYN OCH INFLYTANDE FÖR VÅRA MEDBORGARE, FÖRENINGAR OCH NÄRINGSLIV FÖR ATT STÄRKA TRYGGHET OCH DEMOKRATI

Nämnden bidrar till utvecklingsmålet genom att: <ul style="list-style-type: none"> • Skolverksamheten skall präglas av likvärdighet och god värdegrund. 	
Aktiviteter	Kommentar
Läroplanens värdegrundsmål betonas	UoA följer årligen upp frekvens och kvalitet på planer mot kränkande behandling. Starkare central samordning planeras. Elevhälsan arbetar systematiskt och schemalagt med värdegrundsfrågor.
Elevhälsan förstärks.	Elevhälsan har utretts, omorganiserats och förstärkts
Arbetsmarknadsenhetens verksamheter utvecklas ytterligare.	Ett intensivt utvecklingsarbete pågår, bland annat förbättrad samverkan med enheten för ekonomiskt bistånd, kompetensutveckling för arbete inom kommunen och näringslivet, förstärkt studie- och yrkesvägledning i grundskolan.
Alla skolor skall ha aktiva och engagerade elevråd.	Rektorerna har fått skolchefens uppdrag att arbeta med detta.
Förväntat resultat/effekter	Kommentar
Minskad segregation, trygga elever och övriga kommunmedborgare.	Elever i åk 5 uppper något högre värde när det gäller trygghet, än övriga elever i landet som i år deltagit i skolinspektionens skolenkät. Detsamma gäller gymnasieskolan åk 2. Det är något svagare värde i Sala vid samma jämförelse i årskurs 8.

Indikator/resultatuppföljning	Resultat 2021	Resultat/prognos 2022	Kommentar
Statistik SCB över elevers invandrarbakgrund och socioekonomiska förutsättningar.			En beställning görs hos SCB vart tredje år, alltså med samma intervall som studieövergångarna. UoA bedömer att det inte behöver göras oftare, med hänvisning till att eventuella förändringar sker relativt långsamt.
Behovet av särskilda grupper inom förskolan och skolan			Behovet påverkas av efterfrågan, som i sin tur påverkas av enheternas interna arbets- och förhållningssätt till elever i behov av särskilt stöd. Hela verksamheten med särskilda grupper, elevhälsa och arbetet med elever i behov av särskilt stöd är under utredning.
AME påvisar nya arbetssätt.			Arbetsmarknadsenheten tillsammans med enheten för ekonomiskt bistånd arbetar gemensamt med att införa IPS (Individual Placement and Support/Individanpassat stöd till arbete) i mötet med deltagare.
Elevrådets arbete bedöms.			Arbetet med kartläggning och bedömning av elevrådets arbete är ännu inte påbörjat.

Uppföljning av nämndens utvecklingsmål

Målrapporering för perioden januari – augusti 2022. Vidare anges, genom nedanstående symbolförklaringar, även en prognos för måluppfyllelse.

Symbolförklaring till prognos för måluppfyllelse:

Målet är helt uppfyllt

Målet är delvis uppfyllt

Målet är inte uppfyllt

Nämndens mål	Aktiviteter	Kommentar	Prognos måluppfyllelse
En trygg och god arbetsmiljö för elever/deltagare och personal inom Utbildnings- och arbetsmarknadsnämndens verksamheter.	Skolinspektionens enkät.	Tryggheten har enligt SI elevenkät förbättrats i åk 6 och gymnasieskolans åk 2, men har minskat något i åk 8.	☒ Målet är delvis uppfyllt
Elevernas meritvärden och behörigheter till högre studier ska öka.	Egna beräkningar och SCB:s statistik, analys och bedömning.	Preliminärt meritvärde finns. Övriga betygsindikatorer redovisas av SCB under oktober månad, med nationella jämförelser.	☐ Målet är inte uppfyllt
Korrelationen mellan resultat vid nationella prov och betyg ska förstärkas.		Statistik för läsåret 2021/2022 är ännu inte beräknad/sammanställd.	Okänt
Lokalanvändningen ska optimeras utifrån funktion, kvalitet, likvärdighet miljö, klimat och estetik.		Nya skolor har byggts i Ransta och Valla och projektering pågår på Åkra och i Möklinta och Varmsätra. Flera förskolor får också nya lokaler. Moduler används under en övergångstid. UAN ansvarar dock inte för lokalfrågor.	☒ Målet är delvis uppfyllt

Indikator	Resultat 2021	Resultat/prognos 2022	Kommentar
En trygg och god arbetsmiljö via Skolinspektionens enkät			Följs upp vid årsbokslutet.
Elevers meritvärden via SCB:s nationella statistik, via Skolverket			Följs upp vid årsbokslutet.
Behörigheter till högre studier via SCB:s nationella statistik, via Skolverket			Följs upp vid årsbokslutet.
Korrelationen mellan resultat vid NP och betyg via SCB:s nationella statistik, via Skolverket			Följs upp vid årsbokslutet.
Långsiktig plan för högstadiet och gymnasiet			Följs upp vid årsbokslutet.

Framtiden

- Verksamheten har stort behov av en långsiktig lokalstrategi för att skapa stabilitet och trygghet i organisationen.
- Nämnden har starkt fokus på de 16 utvecklingsområden som redovisats till, och godkänts av Skolinspektionen. Det gäller kortfattat:
  - Förbättrad kvalitetsuppföljning.
  - Tydligare redovisningar och analyser till huvudmannen.
  - Ny resursfördelningsmodell
  - Förbättrat arbete med det kompensatoriska uppdraget och särskilda undervisningsgrupper.
- Kommunens preliminära ramar för kommande år indikerar att kraftfulla åtgärder för budgetbalans måste vidtagas.
- Ansvaret för arbetsmarknadsenheten och eventuellt Vuxnas lärande överförs vid årsskiftet till en ny nämnd.

DELÅRSRAPPORT 2022

X-XX-XX | DIARIENUMMER 20XX/XXX

SALA KOMMUN

Växel: 0224-74 70 00 | E-post: kommun.info@sala.se | Postadress: Box 304, 733 25 Sala

Utbildning och Arbetsmarknad Kansli UoA
Anna Wiklund
Skolchef

Utbildnings- och lärandenämnden

MISSIV

Rapportering av internkontrollplan

SAMMANFATTNING AV ÄRENDET

Avrapportering av internkontrollen skall ske i samband med delårsrapporten samt bokslutet.

Avrapporteringen i delårsbokslutet är en indikation på vad som slutligen kan rapporteras i bokslutet för 2022.

De områden som nämnden beslutade ska bevaka gäller undervisningens och betygssättningens kvalitet, planer mot kränkande behandling och förebyggande hälsovård samt arbete mot segregation, kartläggning v elevråd och AME:s arbete för att minska beroendet av försörjningsstöd.

FÖRSLAG TILL BESLUT

att godkänna rapport av internkontrollplan

Bilagor:

- 1 Internkontrollplan
- 2
- 3

Utbildning och Arbetsmarknad, Kansli UoA

CHECKLISTA

Checklista avseende Barnperspektivet, Landsbygdsperspektivet och de Horisontella principerna

Förklaring om de olika begreppen finns nedan.

Barnperspektivet

- Innebär insatsen att barn och ungdomars hälsa sätts i främsta rummet? JA NEJ
- Påverkar denna insats barn och ungdomars sociala, ekonomiska och kulturella rättigheter och situation till det bättre? JA NEJ
- Innebär insatsen att barn och ungdomars rätt till en god hälsa beaktas? JA NEJ
- Har barn och ungdomar fått möjlighet att uttrycka sin mening om insatsen? JA NEJ
- Har särskild hänsyn tagits till barn och ungdomar med funktionsvariation - fysiskt och/eller psykiskt? JA NEJ
- Tar insatsen hänsyn till barnkonventionens text om "till det yttersta av sin förmåga"? JA NEJ

Landsbygdsperspektivet

- Bedömer ni att beslutet kommer att innebära särskilda konsekvenser för landsbygden – nu eller i framtiden? JA NEJ
- Vid **JA** hur bedömer ni att beslutet påverkar:
- Att det blir svårare att bo på landsbygden? JA NEJ
- Att det blir fler jobb på landsbygden? JA NEJ
- Att det minskar tillgången till god service på landsbygden? JA NEJ

Horisontella principerna (tillgänglighet, icke-diskriminering samt jämställdhet)

- Innebär insatsen risk för begränsad tillgänglighet? JA NEJ
- Har icke-diskrimineringsperspektivet beaktats? JA NEJ
- Kan beslutet utestänga någon från samhället? JA NEJ
- Har man beaktat FN:s konvention angående rättigheter för personer med funktionsvariation när beslutet togs? JA NEJ
- Om **NEJ** – varför inte?

Utbildning och Arbetsmarknad, Kansli UoA

Begreppsförklaring

Barnkonventionen/barnperspektivet

Barnkonventionen tar upp barnets situation ur många synvinklar och skall naturligtvis främja helhetssynen på barnen. Enligt FN är alla under 18 år barn.

Barnens bästa i främsta rummet

- Beaktas barnets rättigheter, främst rätten till trygghet och rätten till liv och utveckling i beslutsfattandet?
- Har en sammanvägning av olika intressen gjorts?

FN:s barnkommitté har uttalat principen om att barnets bästa alltid ska beaktas och väga mycket tungt. Det kan dock finnas situationer då andra intressen kan väga tyngre, till exempel samhällsekonomiska eller säkerhetspolitiska. Principen om barnets bästa ska ges absolut prioritet när det gäller adoption och rätt till skydd mot missförhållanden och övergrepp. Till prioriterade rättigheter hör utveckling/utbildning.

Landsbygdsperspektivet

Kan de som bor och verkar på landsbygden bli diskriminerade eller åsidosatta?

Horisontella principer

Diskriminering sker när någon missgynnas eller kränks och missgynnandet eller kränkningen har samband med någon av de sju diskrimineringsgrunderna (kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning, ålder). Detta gäller även barn till personer med något av ovanstående diskrimineringsgrund.

Funktionshinderspolitiken innebär att alla människor, oavsett funktionsförmåga, ska ha samma möjligheter att vara delaktiga i samhället och ta del av mänskliga rättigheter.

Det nationella målet för funktionshinderspolitiken är att, med FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning som utgångspunkt, uppnå jämlikhet i levnadsvillkor och full delaktighet för personer med funktionsnedsättning i ett samhälle med mångfald som grund. Målet ska bidra till ökad jämställdhet och till att barnrättsperspektivet ska beaktas.

KOMMUNSTYRELSENS FÖRVALTNING

Uppföljning av internkontrollplan – Utbildning och Arbetsmarknad

ID	Uppföljning	Status uppföljning	Åtgärd	Ansvarig	Slutdatum åtgärd
1.1	Undervisningens kvalitet Betygssättnings kvalitet	Pågående	16 arbetsgrupper är tillsatta för att åtgärda de brister som Skolinspektionen påtalat. Arbetsgrupp tillsatt för att åtgärda bristerna som påtalats av Skolinspektionen.	Skolchef	Underlag för ev. nämndbeslut ska vara färdigställda senast 30 juni 2023
5.1	Planer mot kränkande behandling Förebyggande elevhälsovård		Arbetet med att ta fram gemensamma rutiner påbörjas våren 2023. Arbetet ingår i de åtgärder som presenterats med anledning av Skolinspektionens granskning och ingår i det sk 16-punktsprogrammet. Därutöver finns en särskild pågående utredning om särskilda undervisningsgrupper.	Skolchef	30 juni 2023
9.1	Aktivt arbete mot segregation Elevråd AME:s verksamhet minskar beroendet av försörjningsstöd	Följs upp i bokslut	Beaktas i samband med nybyggnation av skolor och budgetarbete (resursfördelning) Arbetet med kartläggning och bedömning av elevråd är inte påbörjat Minskad arbetslöshet bedöms ha haft påverkan på beroendet av försörjningsstöd.	Skolchef	30 juni 2023 gällande elevråd, i övrigt ständigt pågående

Utbildning och Arbetsmarknad Kansli UoA
Bengt Larsson
Förtroendevald

Utbildnings- och arbetsmarknadsnämnden

SKRIVELSE

Yttrande revisionsrapport gällande fördjupad granskning av ekonomistyrning inom Utbildnings- och arbetsmarknadsnämndens ansvarsområde

Bakgrund

Kommunrevisionen ar begärt ett yttrande från Utbildnings- och arbetsmarknadsnämnden med anledning av förslag till revisionsrapport.

Kommunrevisionen har genomfört granskning på tre punkter.

- 1 Styrning och kontroll av åtgärder
2. Måluppfyllelse för verksamheten.
3. Måluppfyllelse för ekonomin.

För Utbildnings- och arbetsmarknadsnämnden har revisionen lämnat tre rekommendationer.

1. "Stärka målstyrningen genom att besluta om delmål för innevarande år för samtliga mål som är långsiktiga."
2. "Säkerställ att vidta åtgärder för att nå verksamhetsmålen, samt att dessa är tillräckliga."
3. "Säkerställ att vidta tillräckliga åtgärder för att nå budget i balans."

Yttrande

Gällande första punkten har nämnden valt att i så hög utsträckning som möjligt använda officiell och nationellt jämförbar statistik. Vissa mätetal som nämnden bedömt intressanta att följa mäts bara vart annat år. Att då genomföra egna mätningar som inte är direkt kompatibla med de nationella har inte ansetts värt den arbetsinsats som krävs av skolans personal. Därför har något mål följts upp vart annat år. Nämnden kommer vid beslut om mål för kommande år att överväga Kommunrevisionens rekommendationer utifrån vad nämnden bedömer viktigt att följa upp.

Utbildning och Arbetsmarknad, Kansli UoA

Angående andra punkten har nämnden i sin verksamhetsplan diarienummer 2021:170 beslutat om prioriterade områden för att uppnå satta verksamhetsmål. Genomförandet följs upp genom att nämnden begär återrapporter om utfallet av olika insatser.

Punkt tre rör budget i balans 2021. Skolans kostnader utgör till helt övervägande del kostnader för löner och hyror. Dessa kostnader stiger utifrån externa faktorer som lönerörelser, inflation och energikostnader. Skollagen styr å andra sidan vilka aktiviteter eleverna har rätt till och som alltså inte kan prioriteras bort. Utbildnings- och arbetsmarknadsnämnden har därför svårt att med kort varsel parera för svängningar i budget. Skolorna har under flera år arbetat med sjunkande budget och ökade kostnader. Då åtgärderna som genomförs är långsiktiga kommer effekterna ofta året efter att åtgärderna gjorts. Bokslutet för 2021 var i balans. Under 2022 är kostnadsläget under kontroll och prognoserna indikerar budget i balans.

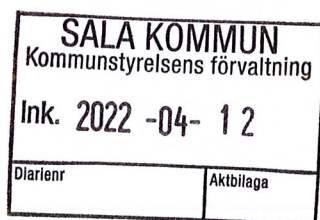
FÖRSLAG TILL BESLUT

att anta förslag till yttrande till Kommunrevisionen.

Bilagor:

- 1 Missiv – Revisionsrapport.
- 2 Revisionsrapport.
- 3 Förslag på yttrande från Kanslienheten.

2022-04-11

Till: Kommunstyrelsen, utbildnings- och arbetsmarknadsnämnden, vård-och omsorgsnämnden, kultur-och fritidsnämnden, bygg- och miljönämnden för yttrande

För kännedom till:
Kommunfullmäktige

Grundläggande granskning av kommunstyrelsen och nämnder 2021

På uppdrag av kommunens förtroendevalda revisorer har PwC genomfört en grundläggande granskning av kommunstyrelse och nämnder. Syftet med granskningen är att granska och pröva om styrelsens och nämnders verksamhet bedrivs på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredställande sätt och med tillräcklig intern kontroll. Revisionskriterier i granskningen utgörs av kommunallag samt följsamhet i fullmäktiges uppdrag i form av mål och budget 2021.

Granskningen har skett genom dokumentanalys. I tid avgränsas granskningen i huvudsak till år 2021. Granskningen fokuserar på verksamhetsplan, budget, mål, om styrelse/nämnd vidtagit tillräckliga åtgärder samt på målluppfyllelse avseende ekonomi respektive verksamhet.

Vid granskningen gjorda iakttagelser, bedömningar och rekommendationer redovisas i bilagd rapport, som härmed översänds för yttrande och åtgärder.

Revisorerna önskar svar på vilka åtgärder kommunstyrelsen och nämnderna avser vidta med anledning av de utvecklingsområden som påtalats i revisionsrapporten. Svar önskas senast den 30 augusti 2022. Revisorerna samt konsult finns tillgängliga för föredragning av rapporten om så önskas.

Christina Forsgren
Ordförande

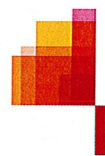
Petra Ribba
Sekreterare

Grundläggande granskning 2021

SALA KOMMUN Kommunstyrelsens förvaltning	
Ink. 2022 -04- 12	
Diarient	Aktbilaga

Sala kommun

April 2022

pwc

Petra Ribba
Elina Lundberg
Rebecka Hansson

Inledning

Bakgrund

Av kommunallagen och god revisionssed följer att revisorerna årligen ska granska alla styrelser och nämnder.

Kommunstyrelsen och nämnderna ska förvalta och genomföra verksamheten i enlighet med fullmäktiges uppdrag, lagar och föreskrifter. För att fullgöra uppdraget måste respektive organ bygga upp system och rutiner för styrning, uppföljning, kontroll och rapportering samt säkerställa att dessa rutiner tillämpas på avsett sätt. En bristfällig styrning och kontroll kan riskera att verksamheten inte bedrivs och utvecklas på avsett sätt.

Syfte och revisionsfrågor

Syftet med den översiktliga granskningen är att ge kommunens revisorer ett underlag till uttalande i revisionsberättelse. Följande övergripande revisionsfråga ska besvaras:

Har nämndens förvaltning skett på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt samt med tillräcklig intern kontroll?

23

Granskningen omfattar följande granskningsområden:

1. Styrning, kontroll och åtgärder.
2. Måluppfyllelse för verksamheten.
3. Måluppfyllelse för ekonomin

Nr 1 utgör underlag för att pröva om den interna kontrollen är tillräcklig. Övriga områden bildar underlag för att bedöma om förvaltningen sker på ett ändamålsenligt (2) och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt (3).

Revisionskriterier i granskningen utgörs främst av kommunallagen 6:6 och följsamhet till fullmäktiges uppdrag i form av mål och budget 2021.

Metod och avgränsning

Den översiktliga granskningen har skett genom dokumentanalys. I tid avgränsas granskningen i huvudsak till år 2021. I övrigt se "syfte och revisionsfrågor".

Respektive granskningsområde bedöms med hjälp av signalsystem: **grön (tillräckligt)**, **gult (delvis)** och **röd (otillräckligt)**.

Kommunstyrelsen

Kommunstyrelsen - Sammanfattning

Granskningsområde	Revisionell bedömning	Kommentar
Ändamålsenlighet Baseras på revisionsfråga 5a	Gul	Nämnden kan delvis verifiera att dess förvaltning utförts på ett ändamålsenligt sätt under år 2021.
Ekonomiskt tillfredsställande Baseras på revisionsfråga 5b	Röd	Nämnden kan inte verifiera att förvaltningen skett på ett från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt under år 2021. Resultat mot driftbudget: - 10,8 mnkr.
Intern kontroll Baseras på revisionsfråga 1a, 2a, 3a-c, 4a-d	Grön	Den interna kontrollen hänförlig till nämndens förvaltning har varit tillräcklig under 2021.

Rekommendationer

För att utveckla verksamheten lämnas följande rekommendationer till styrelsen:

- Säkerställ att vidta tydliga åtgärder för att nå verksamhetsmålen, samt att dessa är tillräckliga
- Säkerställ att vidta tydliga åtgärder för att nå de ekonomiska målen, samt att dessa är tillräckliga
- Säkerställ att målvärden upprättas för samtliga mål, för att en tydlig uppföljning av måluppfyllelsen ska vara möjlig

Kommunstyrelsen - Granskningsiakttagelser

Revisionsfrågor	Bedömning	Ev. noteringar
1. Verksamhetsplan a) Har styrelsen antagit en plan för sin verksamhet?	Grön	Ja, verksamhetsplan 2020-2023 avseende kommunstyrelsens samtliga verksamheter (kommunchef/ ekonomikontoret/ personalkontoret/ samhällsbyggnadskontoret/ tekniska kontoret/ räddningstjänsten) är antagen av styrelsen 2020-12-09 § 185.
2. Budget a) Har styrelsen antagit en budget för sin verksamhet?	Grön	Ja, budget för styrelsens verksamhet återfinns i antagna verksamhetsplaner 2021-2023.
3. Mål a) Finns mål formulerade för styrelsens verksamhet? b) Finns mål formulerade för styrelsens ekonomi? c) Är målen uppföljningsbara (mätbara)?	Grön	Ja, styrelsen har fastställt 16 mål för verksamheterna inom kommunstyrelsen. (3 mål avser verksamheten för personal, 8 mål avser verksamheten för tekniska kontoret och 5 mål avser verksamheten för räddningstjänsten).
	Grön	Antagen budget betraktas som mål för ekonomin
	Röd	För majoriteten av verksamhetsmålen saknas måttal för 2021 samt utgångsläge. Vi noterar att vissa mål mäts med trend (ökande/minskande). Vi konstaterar att målen till stor del inte är uppföljningsbara. Vi noterar att Personalkontoret har 3 mål med tillhörande indikatorer inom perspektiv <i>medarbetare</i> . Måttal för 2021 finns och ett utgångsläge baserat på utfall 2019. Samtliga mått bedöms som tillräckligt mätbara.
4. Rapportering och åtgärder a) Har styrelsen upprättat direktiv/instruktion för rapportering till nämnden?	Grön	Dokumentet <i>Ekonomi och verksamhetsstyrning 2021</i> beslutad av KS 2020-11-11 §172 fastställer att uppföljning sker genom löpande uppföljning (månadsuppföljningar mars, april, maj, sep, okt), delårsrapport (aug), årsredovisning (feb).

Kommunstyrelsen - Granskningsiakttagelser

Revisionsfrågor	Bedömning	Ev. noteringar
<p>4. Rapportering och åtgärder</p> <p>b) Fokuserar rapportering på målfyllnelse för verksamhet och ekonomi?</p>	Grön	<p>Rapportering av ekonomi sker enligt direktiven. Månadsuppföljningar omfattar budget 2021, utfall för perioden och prognos 2021 för samtliga nämnder samt driftredovisning för kommunstyrelsens verksamheter samt driftredovisning för nämnderna. En kort analys ges för respektive verksamhet och nämnd.</p> <p>Vid delårsrapport och bokslut redovisas resultat och bedömning av målfyllnelse för fastställda verksamhetsmål, samt ekonomisk uppföljning.</p>
<p>c) Vidtar styrelsen tydliga åtgärder för att nå mål för verksamheten?</p>	Gul	<p>2021-12-08 § 221 Beslut att uppdra till kommunchef att fortsätta arbetet med att ta fram relevanta mål för kommunstyrelsens verksamheter och att ta fram en modell för uppföljning av målarbetet.</p>
<p>d) Vidtar styrelsen tydliga åtgärder för att nå mål för ekonomin?</p>	Gul	<p>2021-01-07 § 2 och 2021-02-03 § 13 Beslut att uppdra till kommunchef att fortsätta arbeta enligt den beslutade kontroll och åtgärdsplanen samt att till varje sammanträde redovisa vilka åtgärder som vidtagits för att få kommunens ekonomi i balans. 2021-01-07 § 2 Beslut att uppdra till kommunchef att utvärdera vilka åtgärder som haft avsedd effekt samt föreslå förändringar. 2021-03-02 § 32 Beslut att lägga informationen till handlingarna. 2021-06-09 § 106 Beslut att uppdra till kommunchef och nämnderna att ta fram besparingar motsvarande 1,5 procent av driftfram 2021. 2021-08-11 § 119 Beslut att uppdra till nämnderna att löpande identifiera och genomföra effektivitetsåtgärder utan att sänka kvaliteten samt uppdrar till kommunchefen att genomföra de föreslagna åtgärderna för kommunstyrelsens verksamheter.</p> <p>Trots tydliga åtgärder redovisar styrelsen ett underskott vid bokslut.</p>

Kommunstyrelsen - Granskningsiakttagelser

Revisionsfrågor		Bedömning	Ev. noteringar
5. Måluppfyllelse	a) När styrelsen uppsatta mål för verksamheten?	Gul	I årsredovisningen för 2021 bedöms 6 av målen uppfyllda, 5 mål bedöms delvis uppfyllda, 2 mål bedöms ej uppfyllt. 3 mål har inte mätts.
	b) När styrelsen uppsatta mål för ekonomin?	Röd	Årets resultat är ett underskott mot budget om -10,8 mnkr, vilket motsvarar ca 5 % av fastställd budget.

Utbildnings- och arbetsmarknadsnämnden

Utbildnings- och arbetsmarknadsnämnden - Sammanfattning

Granskningsområde	Revisionell bedömning	Kommentar
Ändamålsenlighet Baseras på revisionsfråga 5a	Röd	Nämnden kan inte verifiera att dess förvaltning utförts på ett ändamålsenligt sätt under år 2021.
Ekonomiskt tillfredsställande Baseras på revisionsfråga 5b	Gul	Nämnden kan i rimlig grad verifiera att förvaltningen skett på ett från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt under år 2021. Resultat mot driftbudget: -0,8 mnkr, vilket motsvarar en avvikelse på mindre än 1%.
Intern kontroll Baseras på revisionsfråga 1a, 2a, 3a-c, 4a-d	Gul	Den interna kontrollen hänförlig till nämndens förvaltning har delvis varit tillräcklig under år 2021.

Rekommendationer

För att utveckla verksamheten lämnas följande rekommendationer till nämnden:

- Stärk målstyrningen genom att besluta om delmål för innevarande år för samtliga mål som är långsiktiga.
- Säkerställ att vidta tydliga åtgärder för att nå verksamhetsmålen, samt att dessa är tillräckliga
- Säkerställ att vidta tillräckliga åtgärder för att nå budget i balans

Utbildnings- och arbetsmarknadsnämnden - Granskningsiakttagelser

Revisionsfrågor		Bedömning	Ev. noteringar
1. Verksamhetsplan	a) Har nämnden antagit en plan för sin verksamhet?	Grön	Ja, verksamhetsplan 2021-2023 utbildnings- och arbetsmarknadsnämnden, beslutades av JAN 2021-02-09 § 5
2. Budget	a) Har nämnden antagit en budget för sin verksamhet?	Grön	Ja, budget för nämnden återfinns i antagen verksamhetsplan 2021-2023.
3. Mål	a) Finns mål formulerade för nämndens verksamhet?	Grön	Ja, nämnden har formulerat mål inom de tre perspektiven: hållbart samhälle, medborgare och medarbetare. Återfinns i antagen verksamhetsplan 2021-2023.
	b) Finns mål formulerade för nämndens ekonomi?	Grön	Antagen budget betraktas som mål för ekonomin
	c) Är målen uppföljningsbara (mätbara)?	Grön	För verksamhetsmålen anges en eller flera indikatorer med tillhörande måttal för 2021 samt för 2022-2023. Samtliga mått bedöms som tillräckligt mätbara. För merparten av indikatorerna finns utgångsläge baserat på utfall tidigare år.
4. Rapportering och åtgärder	a) Har nämnden upprättat direktiv/instruktion för rapportering till nämnden?	Gul	Kommungemensamma direktiv för rapportering finns genom <i>ekonomi- och verksamhetsstyrning 2021</i> beslutad av KS 2020-11-11 §172. Månadsuppföljningar (mars, april, maj, sep, okt), delårsrapport (aug), årsredovisning (feb).
	b) Fokuserar rapportering på måluppfyllelse för verksamhet och ekonomi?	Gul	Rapportering av ekonomi sker enligt direktiv. Månadsuppföljning sker i form av driftredovisning per verksamhetsområde omfattande: årsbudget, årsprognos, avvikelser, periodbudget, periodutfall samt procent av årsbudget. Kommentarer ges till driftprognos. Enligt instruktionen skall avvikelser kommenteras med tidplan för åtgärder. Vi noterar att detta inte görs. Vid delårsrapport redovisas bedömning av måluppfyllelse för 8 verksamhetsmål. Vi noterar av uppföljningen i delårsrapporten att målen inom perspektiv medborgare inte helt stämmer överens med de beslutade målen i verksamhetsplanen. I bokslut redovisas bedömning av måluppfyllelse för 4 verksamhetsmål. I delårsrapport och bokslut redovisas ekonomisk uppföljning.

Utbildnings- och arbetsmarknadsnämnden - Granskningsiakttagelser

Revisionsfrågor	Bedömning	Ev. noteringar
<p>4. Rapportering och åtgärder</p> <p>c) Vidtar nämnden tydliga åtgärder för att nå mål för verksamheten?</p>	Röd	<p>Vid delårsrapporteringen per augusti redovisas att 8 av 9 nämndmål är delvis uppfyllda. Ett mål bedömdes till att "ingen mätning" genomförts. Av dokumentation framgår inga planerade åtgärder för att nå målen.</p>
<p>d) Vidtar nämnden tydliga åtgärder för att nå mål för ekonomin?</p>	Gul	<p>Vid månadsuppföljningar samt vid delårsrapporteringen prognostiseras nämnden ha en negativ budgetavvikelse 2021.</p> <p>2021-06-15 § 47 Redovisning av budgetåtgärder 2021 samt 1,5 procents ramminskning. Skolchef får i uppdrag att göra generella besparingar inom verksamhetsområdet. Återrapportering av plan över besparingarna i sept.</p> <p>2021-09-21 § 63 Redovisning av budgetåtgärder 2021, budgetbalans samt 1,5 procents ramminskning. Återrapportering av plan.</p> <p>2021-09-21 § 58 UAN uppmanar skolchef att fortsätta ansträngningarna med att följa och hålla budget i samband med beslut om delårsrapport.</p> <p>2021-10-19 § 76 UAN uppmanar skolchef att fortsätta ansträngningarna med att följa och hålla budget i samband med månadsuppföljning.</p> <p>2021-11-16 § 91 UAN beslutar om köpstopp mellan 16 nov till 31 dec med anledning av det stora underskottet. UAN uppdrar till ordförande att redovisa en korrigerad verksamhetsplan för 2021 till extra sammanträdet 30 nov. Vi noterar att en sådan redovisning ej skett.</p> <p>Vi noterar i protokoll 2021-12-14 § 111 att nämnden erhållit en oväntad återbetalning av ersättning. Detta resulterar i att den negativa avvikelsen mot budgeten blir -0,8 mnkr vid bokslut vilket är ett betydligt bättre resultat än vad nämnden prognostiserat under året, och beror ej helt av vidtagna åtgärder.</p>

Utbildnings- och arbetsmarknadsnämnden - Granskningsiakttagelser

Revisionsfrågor		Bedömning	Ev. noteringar
5. Måluppfyllelse	a) När nämnden uppsatta mål för verksamheten?	Röd	I årsredovisningen för 2021 bedöms två av nämndens mål som ej uppfyllda och ett mål som "ingen mätning" har gjorts, dock görs bedömningen att det kan antas att målet inte uppnåtts.
	b) När nämnden uppsatta mål för ekonomin?	Gul	Årets resultat är ett underskott mot budget om -0,8 mnkr, vilket motsvarar en avvikelse om mindre än 1 %.

Vård- och omsorgsnämnden

Vård- och omsorgsnämnden - Sammanfattning

Granskningsområde	Revisionell bedömning	Kommentar
Ändamålsenlighet Baseras på revisionsfråga 5a	Grön	Nämndens förvaltning har utförts på ett ändamålsenligt sätt under år 2021. Har uppnått 7 av 9 verksamhetsmål.
Ekonomiskt tillfredsställande Baseras på revisionsfråga 5b	Röd	Nämnden kan inte verifiera att förvaltningen skett på ett från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt under år 2021. Resultat mot driftbudget: - 36,7 mnkr.
Intern kontroll Baseras på revisionsfråga 1a, 2a, 3a-c, 4a-d	Grön	Den interna kontrollen hänförlig till nämndens förvaltning har varit tillräcklig under 2021.

Rekommendationer

För att utveckla verksamheten lämnas följande rekommendationer till nämnden:

- Tillse att målstyrning och uppföljning stärks genom att ingångsvärde anges för samtliga mått
- Säkerställ att nämnden upprättar målvärden för samtliga verksamhetsmål för att öka mätbarheten.
- Säkerställ att vidta tydliga åtgärder för att nå budget i balans, samt att dessa är tillräckliga
- Tillse om möjligt att verksamhetsmålen innehar indikatorer/målvärden som går att följa upp vid delår, detta för att tidigare kunna identifiera huruvida åtgärder behövs vidtas eller ej för att kunna nå verksamhetsmålen

Vård- och omsorgsnämnden - Granskningsiakttagelser

Revisionsfrågor		Bedömning	Ev. noteringar
1. Verksamhetsplan	a) Har nämnden antagit en plan för sin verksamhet?	Grön	Ja, nämnden beslutade om verksamhetsplan 2021-2023 för vård- och omsorgsnämnden 2020-12-09 § 110
2. Budget	a) Har nämnden antagit en budget för sin verksamhet?	Grön	Ja, budget för nämnden återfinns i antagen verksamhetsplan 2021-2023.
3. Mål	a) Finns mål formulerade för nämndens verksamhet?	Grön	Ja, nämnden har formulerat 9 mål inom de tre perspektiven: hållbart samhälle, medborgare och medarbetare. Återfinns i antagen verksamhetsplan 2021-2023.
	b) Finns mål formulerade för nämndens ekonomi?	Grön	Antagen budget betraktas som mål för ekonomin
4. Rapportering och åtgärder	c) Är målen uppföljningsbara (mätbara)?	Grön	För verksamhetsmålen anges en eller flera indikatorer per mål. Vi noterar att ingångsvärde saknas generellt samt att måltal för 2021 inte alltid framgår tydligt. Flera mål mäts med trend (ökande/minskande). Merparten av måtten bedöms som tillräckligt mätbara.
	a) Har nämnden upprättat direktiv/instruktion för rapportering till nämnden?	Gul	Kommungemensamma direktiv för rapportering finns genom <i>ekonomi- och verksamhetsstyrning 2021</i> beslutad av KS 2020-11-11 §172. Månadsuppföljningar (mars, april, maj, sep, okt), delårsrapport (aug), årsredovisning (feb)
	b) Fokuserar rapportering på måluppfyllelse för verksamhet och ekonomi?	Grön	Rapportering av ekonomi sker enligt direktiven. Månadsuppföljning sker i form av driftredovisning för VON per verksamhetsområde omfattande: årsbudget, årsprognos avvikelse, periodbudget, periodutfall samt procent av årsbudget. Kommentarer ges till driftprognos. Ekonomirapport rapporteras per jan, feb, juli, okt och nov. Vid delårsrapport redovisas bedömning av måluppfyllelse för ett av målen, övriga har inte mätts pga. fakta saknats vid delåret. Vid bokslut redovisas resultat och bedömning av måluppfyllelse för fastställda verksamhetsmål, samt ekonomisk uppföljning.

Vård- och omsorgsnämnden - Granskningsiakttagelser

Revisionsfrågor	Bedömning	Ev. noteringar
4. Rapportering och åtgärder	E/T	Ej tillämplig. Tillräcklig rapportering avseende verksamhetsmålen sker inte under året, varför inte nämnden kan anses ha getts tillräcklig information för att kunna fatta beslut om åtgärder för att nå målfyllelse avseende verksamheten.
c) Vidtar nämnden tydliga åtgärder för att nå mål för verksamheten?	Gul	Vid månadsuppföljningar samt vid delårsrapporteringen prognostiseras nämnden ha en negativ budgetavvikelse 2021. Av protokoll framgår planerade åtgärder för att nå budget: 2021-05-19 § 48 VON uppdrar till socialchef att återkomma med förslag på åtgärder för budget i balans till sammanträdet i juni. 2021-06-16 § 60 VON beslutar att genomföra de föreslagna besparingarna på 8,6 mnkr (1,5 procent av nämndens budget) 2021-11-17 § 108 VON uppdrar till socialchefen att göra en översyn av taxor, avgifter samt andra intäktsmöjligheter inom samtliga verksamhetsområden med återredovisning senast april 2022.
5. Målfyllelse	Grön	I årsredovisningen för 2021 bedöms två av nämndens mål som delvis uppfyllda och sju som helt uppfyllda.
a) När nämnden uppsatta mål för verksamheten?	Röd	Årets resultat är ett underskott mot budget om -36,7 mnkr, vilket motsvarar ca 6,4 % av fastställd budget.
b) När nämnden uppsatta mål för ekonomin?		

Kultur- och fritidsnämnden

Kultur- och fritidsnämnden - Sammanfattning

Granskningsområde	Revisionell bedömning	Kommentar
Ändamålsenlighet Baseras på revisionsfråga 5a	Gul	Nämnden kan delvis verifiera att dess förvaltning utförts på ett ändamålsenligt sätt under år 2021. Har uppnått 3 av 5 verksamhetsmål.
Ekonomiskt tillfredsställande Baseras på revisionsfråga 5b	Grön	Nämnden kan i rimlig grad verifiera att förvaltningen skett på ett från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt under år 2021. Resultat mot driftbudget: +0,4 mnkr
Intern kontroll Baseras på revisionsfråga 1a, 2a, 3a-c, 4a-d	Grön	Den interna kontrollen hänförlig till nämndens förvaltning har varit tillräcklig under 2021.

Rekommendationer

För att utveckla verksamheten lämnas följande rekommendationer till nämnden:

- Tillse att målstyrning och uppföljning stärks genom att ingångsvärde anges för samtliga mått
- Säkerställ att nämnden vidtar tydliga åtgärder för att nå verksamhetsmålen, samt att dessa är tillräckliga.

Kultur- och fritidsnämnden - Granskningsiakttagelser

Revisionsfrågor		Bedömning	Ev. noteringar
1. Verksamhetsplan	a) Har nämnden antagit en plan för sin verksamhet?	Grön	Ja, nämnden beslutade om verksamhetsplan 2021-2023 för kultur och fritidsnämnden 2021-01-21 §6
2. Budget	a) Har nämnden antagit en budget för sin verksamhet?	Grön	Ja, nämnden tog beslut om arbetsbudget 2021, 2021-01-21 § 5. Driftbudget ingår även i verksamhetsplan 2021-2023.
3. Mål	a) Finns mål formulerade för nämndens verksamhet? b) Finns mål formulerade för nämndens ekonomi?	Grön	Nämnden har formulerat 4 mål med tillhörande indikatorer inom perspektiven: medborgare och medarbetare. Mål finns inte inom perspektivet hållbart samhälle. Målen återfinns i antagen verksamhetsplan 2021-2023.
	c) Är målen uppföljningsbara (mätbara)?	Grön	Antagen budget betraktas som mål för ekonomin
4. Rapportering och åtgärder	a) Har nämnden upprättat direktiv/ instruktion för rapportering till nämnden? b) Fokuserar rapportering på måluppfyllelse för verksamhet och ekonomi?	Gul	För verksamhetsmålen anges en eller flera indikatorer per mål. Vi noterar att ingångsvärde saknas generellt. Flera mål mäts med trend (ökande/minskande). Merparten av mätten bedöms som tillräckligt mätbara. Kommungemensamma direktiv för rapportering finns genom <i>ekonomi- och verksamhetsstyrning 2021</i> beslutad av KS 2020-11-11 §172. Månadsuppföljningar (mars, april, maj, sep, okt), delårsrapport (aug), årsredovisning (feb)
		Grön	Rapportering av ekonomi sker i enlighet med direktiven. Månadsuppföljning sker i form av driftredovisning för kultur- och fritid omfattande: årsbudget, årsprognos, avvikelser, periodbudget, periodutfall samt procent av årsbudget. Kommentarer ges till driftprognos. Enligt instruktion skall avvikelser kommenteras med tidplan för åtgärder. Vi noterar att detta inte görs. Vid delårsrapport och bokslut redovisas resultat och bedömning av måluppfyllelse för fastställda verksamhetsmål, samt ekonomisk uppföljning.

Kultur- och fritidsnämnden - Granskningsiakttagelser

Revisionsfrågor	Bedömning	Ev. noteringar
4. Rapportering och åtgärder	Röd	Vid delårsrapporteringen per augusti redovisas att 2 av 4 nämndmål är delvis uppfyllda. Av dokumentation framgår inga planerade åtgärder för att nå målen.
	Grön	2021-05-20 § 64 KFN beslutar att ge kultur och fritidskontoret i uppdrag att återkomma med alternativa förslag på åtgärder samt att presentera en konsekvensbeskrivning för att få en budget i balans för nämnden i juni. 2021-06-17 § 84 § 84 KFN beslutar att godkänna kontorets förslag till besparingar samt att ge kontoret i uppdrag att verkställa besparingsåtgärderna.
5. Måluppfyllelse	Gul	I årsredovisningen för 2021 bedöms två av nämndens mål som delvis uppfyllda och tre som helt uppfyllt. Vi noterar att nämnden inom perspektiv medarbetare följer upp tre mål och inte två i enlighet med nämndens verksamhetsplan.
	Grön	Nämnden redovisar en positiv avvikelse mot årets budget om 0,4 mnkr.

Bygg- och miljönämnden

Bygg- och miljönämnden - Sammanfattning

Granskningsområde	Revisionell bedömning	Kommentar
Ändamålsenlighet Baseras på revisionsfråga 5a	E/T	Ej tillämplig, nämnden har inte antagit mål för den egna verksamheten
Ekonomiskt tillfredsställande Baseras på revisionsfråga 5b	E/T	Ej tillämplig, nämnden har inte antagit mål för ekonomin
Intern kontroll Baseras på revisionsfråga 1a, 2a, 3a-c, 4a-d	Röd	Den interna kontrollen hänförlig till nämndens förvaltning har ej varit tillräcklig under 2021.

Rekommendationer

För att utveckla verksamheten lämnas följande rekommendationer till nämnden:

- Tillse att nämnden antar en verksamhetsplan samt budget för året som innehåller mätbara mål för verksamheten samt mål för ekonomin. Detta för att kunna följa upp verksamheten under året samt för att kunna vidta åtgärder vid eventuella brister.

Bygg- och miljönämnden - Granskningsiakttagelser

Revisionsfrågor		Bedömning	Ev. noteringar
1. Verksamhetsplan	a) Har nämnden antagit en plan för sin verksamhet?	Röd	Nej, nämnden har inte antagit en plan för sin verksamhet.
2. Budget	a) Har nämnden antagit en budget för sin verksamhet?	Röd	Enligt uppgift ingår nämndens plan i Samhällsbyggnadskontorets verksamhet vilken är inkluderad i <i>kommunstyrelsens verksamhetsplan 2020-2023</i> Nej, nämnden har inte antagit en budget för sin verksamhet. Enligt uppgift ingår nämndens budget i Samhällsbyggnadskontorets budget vilken är inkluderad i <i>kommunstyrelsens verksamhetsplan 2020-2023</i>
3. Mål	a) Finns mål formulerade för nämndens verksamhet? b) Finns mål formulerade för nämndens ekonomi? c) Är målen uppföljningsbara (mätbara)?	E/T	Ej tillämplig. Nämnden har inte antagit verksamhetsplan.
4. Rapportering och åtgärder	a) Har nämnden upprättat direktiv/ instruktion för rapportering till nämnden?	E/T	Ej tillämplig. Nämnden har inte antagit verksamhetsplan.
	b) Fokuserar rapportering på målfyllelse för verksamhet och ekonomi?	E/T	Ej tillämplig, då det inte finns antagna mål.
	c) Vidtar nämnden tydliga åtgärder för att nå mål för verksamheten?	Gul	Kommungemensamma direktiv för rapportering finns genom <i>ekonomi- och verksamhetsstyrning 2021</i> beslutad av KS 2020-11-11 §172. Månadsuppföljningar (mars, april, maj, sep, okt), delårsrapport (aug), årsredovisning (feb)
		E/T	Ej tillämplig. Nämnden tar inte del av ekonomiska uppföljningar. Nämnden delges information vid varje sammanträde från kontoret. Av protokoll framgår att information ges från enheterna.
		E/T	Ej tillämplig, inga åtgärder har vidtagits.

Bygg- och miljönämnden - Granskningsiakttagelser

Revisionsfrågor		Bedömning	Ev. noteringar
4. Rapportering och åtgärder	d) Vidtar nämnden tydliga åtgärder för att nå mål för ekonomin?	E/T	Ej tillämplig, inga åtgärder har vidtagits.
5. Måluppfyllelse	a) När nämnden uppsatta mål för verksamheten?	E/T	Ej tillämplig då det inte finns antagna mål.
	b) När nämnden uppsatta mål för ekonomin?	E/T	Ej tillämplig då det inte finns antagna mål.

Sammanställning av revisionsfrågor

Sammanställning revisionsfrågor

Revisionsfråga	KS	UAN	VON	KN	BMN
1a. Har nämnden antagit en plan för sin verksamhet?	Grön	Grön	Grön	Grön	Röd
2a. Har nämnden antagit en budget för sin verksamhet?	Grön	Grön	Grön	Grön	Röd
3a. Finns mål formulerade för nämndens verksamhet?	Grön	Grön	Grön	Grön	E/T
3b. Finns mål formulerade för nämndens ekonomi?	Grön	Grön	Grön	Grön	E/T
3c. Är målen uppföljningsbara (mätbara)?	Röd	Grön	Grön	Grön	E/T
4a. Har nämnden upprättat direktiv/ instruktion för rapportering till nämnden?	Grön	Gul	Gul	Gul	Gul
4b. Fokuserar rapportering på målpåfyllelse och resultat?	Grön	Gul	Grön	Grön	E/T
4c. Vidtar nämnden tydliga åtgärder för att nå mål för verksamheten?	Gul	Röd	E/T	Röd	E/T
4d. Vidtar nämnden tydliga åtgärder för att nå mål för ekonomin?	Gul	Gul	Gul	Grön	E/T
5a. När nämnden uppsatta mål för verksamheten?	Gul	Röd	Grön	Gul	E/T
5b. När nämnden uppsatta mål för ekonomin?	Röd	Gul	Röd	Grön	E/T

STABEN FÖR UTVECKLING OCH FÖRVALTNING
KANSLIENHETEN

Ingela Cronberg

**FÖRSLAG Yttrande revisionsrapport – grundläggande granskning
av kommunstyrelsen och nämnder 2021****SAMMANFATTNING AV ÄRENDET**

I enlighet med kommunallagen och god revisionssed så granskar revisorerna årligen alla styrelser och nämnder.

Revisionsbyrån PwC har för Sala kommun genomfört en översiktlig granskning vilken syftar till att ge kommunens revisorer ett underlag till uttalande i revisionsberättelsen.

Granskningen har utgått från följande övergripande revisionsfråga:

- *Har nämndens förvaltning skett på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt samt med tillräcklig intern kontroll?*

Granskningen omfattade följande områden och har avgränsats till år 2021:

1. Styrning, kontroll och åtgärder.
2. Måluppfyllelse för verksamheten.
3. Måluppfyllelse för ekonomin.

Revisorerna önskar svar på vilka åtgärder kommunstyrelsen och nämnderna planerar att vidta med anledning av de utvecklingsområden som påtalats i revisionsrapporten. De åtgärder kommunstyrelsen och nämnderna avser att vidta redovisas närmare i tjänsteskrivelsen. Nedan sammanfattas de rekommendationer som revisorerna lämnat för Kommunstyrelsen och respektive nämnd.

Kommunstyrelsen

För att utveckla verksamheten lämnas följande rekommendationer:

- Säkerställ att vidta tydliga åtgärder för att nå verksamhetsmålen, samt att dessa är tillräckliga
- Säkerställ att vidta åtgärder för att nå de ekonomiska målen, samt att dessa är tillräckliga
- Säkerställ att målvärden upprättas för samtliga mål, för att en tydlig måluppfyllelse ska vara möjlig

**STABEN FÖR UTVECKLING OCH FÖRVALTNING,
KANSLIENHETEN****Utbildnings- och arbetsmarknadsnämnden**

För att utveckla verksamheten lämnas följande rekommendationer:

- Stärk målstyrningen genom att besluta om delmål för innevarande år för samtliga mål som är långsiktiga
- Säkerställ att vidta åtgärder för att nå verksamhetsmålen, samt att dessa är tillräckliga
- Säkerställ att vidta tillräckliga åtgärder för att nå budget i balans

Vård- och omsorgsnämnden

För att utveckla verksamheten lämnas följande rekommendationer:

- Tillse att målstyrning och uppföljning stärks genom att ingångsvärden anges för samtliga mått
- Säkerställ att nämnden upprättar målvärden för samtliga verksamhetsmål för att öka mätbarheten
- Säkerställ att vidta tydliga åtgärder för att nå budget i balans, samt att dessa är tillräckliga
- Tillse om möjligt att verksamhetsmålen innehar indikatorer/målvärden som går att följa upp vid delår, detta för att tidigare kunna identifiera huruvida åtgärder behöver vidtas eller ej för att kunna nå verksamhetsmålen

Kultur- och fritidsnämnden

För att utveckla verksamheten lämnas följande rekommendationer:

- Tillse att målstyrning och uppföljning stärks genom att ingångsvärden anges för samtliga mått
- Säkerställ att nämnden vidtar åtgärder för att nå verksamhetsmålen, samt att dessa är tillräckliga

Bygg- och miljönämnden

För att utveckla verksamheten lämnas följande rekommendationer:

- Tillse att nämnden antar en verksamhetsplan samt budget för året som innehåller mätbara mål för verksamheten samt mål för ekonomin. Detta för att kunna följa upp verksamheten under året samt för att kunna vidta åtgärder vid eventuella brister.

FÖRSLAG TILL BESLUT

att kommunstyrelsen godkänner tjänsteskrivelsen som svar på vilka åtgärder kommunstyrelsen och nämnderna avser att vidta med anledning av de utvecklingsområden som påtalats i revisionsrapporten.

Bilagor:

- 1 Grundläggande granskning av kommunstyrelsen och nämnder 2021

STABEN FÖR UTVECKLING OCH FÖRVALTNING,
KANSLIENHETEN

FÖRSLAG Yttrande revisionsrapport 2021- grundläggande granskning av
TJÄNSTESKRIVELSE

FÖRSLAG Yttrande revisionsrapport – grundläggande granskning av kommunstyrelsen och nämnder 2021

Avseende de rekommendationer som lämnats till Kommunstyrelsen och nämnderna rörande åtgärder för stärkt målstyrning, uppföljning och måluppfyllelse så lämnas följande yttrande:

Våren 2021 beslutade kommunfullmäktige om en ny vision, mål och värdegrund för Sala kommun. Vidare upprättades, i början av 2022, nya verksamhetsplaner för kommunstyrelsen och nämnderna.

Utifrån ovanstående är Kommunstyrelsens och nämndernas gemensamma bedömning att det därmed **inte** är aktuellt att vidta direkta och specifika åtgärder utifrån de rekommendationer som är kopplade till de tidigare verksamhetsmålen med dess målvärden/indikatorer och aktiviteter då dessa är inaktuella.

Kommunstyrelsen och nämnderna ser dock att det finns ett fortsatt behov av att stärka kommunens målstyrning och uppföljning. Utifrån revisorernas rekommendationer samt kommunens pågående kvalitetsarbete så vidtas följande:

Kommunstyrelsens stab för utveckling och förvaltning har påbörjat ett övergripande och arbete med målet att stärka kommunens gemensamma kvalitetsarbete. Detta arbete syftar *bland annat* till att;

- tydliga åtgärder/aktiviteter för måluppfyllelse kan formuleras i kommunstyrelsens och nämndernas verksamhetsplaner,
- mätbarhet är möjlig vid uppföljningen,
- akommunstyrelsen och nämnderna, utifrån kommunfullmäktiges utvecklingsmål, bedriver ett enhetligt arbete kring planering och uppföljning och att,
- det finns en samsyn och tydlighet kring förhållandet mellan mål, aktiviteter/åtgärder och indikatorer

Som stöd i detta arbete så etableras under 2022 en kvalitetsgrupp med uppgift att samordna och utveckla det gemensamma kvalitetsarbetet för kommunen.

Utifrån ovanstående kan kommunstyrelsen och nämnderna konstatera att revisorernas rekommendationer, avseende målstyrning, uppföljning och måluppfyllelse, kommer att omhändertas i kommunens pågående kvalitetsarbete.

STABEN FÖR UTVECKLING OCH FÖRVALTNING,
KANSLIENHETEN

Avseende de rekommendationer som lämnats till Kommunstyrelsen och nämnderna rörande åtgärder för att nå budget i balans respektive de ekonomiska målen så lämnas följande yttrande:

Synpunkter ska inhämtas.

UTKAST

STABEN FÖR UTVECKLING OCH FÖRVALTNING,
KANSLIENHETEN

CHECKLISTA

Checklista avseende Barnperspektivet, Landsbydsperspektivet
och de Horisontella principerna

Förklaring om de olika begreppen finns nedan.

Barnperspektivet

- Innebär insatsen att barn och ungdomars hälsa sätts i främsta rummet? JA NEJ
- Påverkar denna insats barn och ungdomars sociala, ekonomiska och kulturella rättigheter och situation till det bättre? JA NEJ
- Innebär insatsen att barn och ungdomars rätt till en god hälsa beaktas? JA NEJ
- Har barn och ungdomar fått möjlighet att uttrycka sin mening om insatsen? JA NEJ
- Har särskild hänsyn tagits till barn och ungdomar med funktionsvariation - fysiskt och/eller psykiskt? JA NEJ
- Tar insatsen hänsyn till barnkonventionens text om "till det yttersta av sin förmåga"? JA NEJ

Landsbydsperspektivet

- Bedömer ni att beslutet kommer att innebära särskilda konsekvenser för landsbygden – nu eller i framtiden? JA NEJ
- Vid **JA** hur bedömer ni att beslutet påverkar:
- Att det blir svårare att bo på landsbygden? JA NEJ
- Att det blir fler jobb på landsbygden? JA NEJ
- Att det minskar tillgången till god service på landsbygden? JA NEJ

**Horisontella principerna
(tillgänglighet, icke-diskriminering samt jämställdhet)**

- Innebär insatsen risk för begränsad tillgänglighet? JA NEJ
- Har icke-diskrimineringsperspektivet beaktats? JA NEJ
- Kan beslutet utestänga någon från samhället? JA NEJ
- Har man beaktat FN:s konvention angående rättigheter för personer med funktionsvariation när beslutet togs? JA NEJ
- Om **NEJ** – varför inte?

STABEN FÖR UTVECKLING OCH FÖRVALTNING,
KANSLIENHETEN

Begreppsförklaring

Barnkonventionen/barnperspektivet

Barnkonventionen tar upp barnets situation ur många synvinklar och skall naturligtvis främja helhetssynen på barnen. Enligt FN är alla under 18 år barn.

Barnens bästa i främsta rummet

- Beaktas barnets rättigheter, främst rätten till trygghet och rätten till liv och utveckling i beslutsfattandet?
- Har en sammanvägning av olika intressen gjorts?

FN:s barnkommitté har uttalat principen om att barnets bästa alltid ska beaktas och väga mycket tungt. Det kan dock finnas situationer då andra intressen kan väga tyngre, till exempel samhällsekonomiska eller säkerhetspolitiska. Principen om barnets bästa ska ges absolut prioritet när det gäller adoption och rätt till skydd mot missförhållanden och övergrepp. Till prioriterade rättigheter hör utveckling/utbildning.

Landsbygdsperspektivet

Kan de som bor och verkar på landsbygden bli diskriminerade eller åsidosatta?

Horisontella principer

Diskriminering sker när någon missgynnas eller kränks och missgynnandet eller kränkningen har samband med någon av de sju diskrimineringsgrunderna (kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning, ålder). Detta gäller även barn till personer med något av ovanstående diskrimineringsgrund.

Funktionshinderspolitiken innebär att alla människor, oavsett funktionsförmåga, ska ha samma möjligheter att vara delaktiga i samhället och ta del av mänskliga rättigheter.

Det nationella målet för funktionshinderspolitiken är att, med FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning som utgångspunkt, uppnå jämlikhet i levnadsvillkor och full delaktighet för personer med funktionsnedsättning i ett samhälle med mångfald som grund. Målet ska bidra till ökad jämställdhet och till att barnrättsperspektivet ska beaktas.

From: Sara.Nassing@sala.se
Sent: Mon, 11 Jul 2022 12:15:19 +0000
To: Anna Rydstedt
Subject: [2022/634] Motion om fri förskola för de ekonomiskt svagaste
Attachments: Motion om fri förskola för de ekonomiskt svagaste.pdf

INTERNREMISS
Utbildnings- och arbetsmarknadsnämnden

Ovanstående ärende bifogas till er för yttrande.
Skicka ditt yttrande till registrator på kanslienheten, kommun.info@sala.se, senast 2022-09-27

Ärendet kommer därefter behandlas politiskt.

Med vänliga hälsningar
Sara Nässing
Huvudregistrator
Kanslienheten

0224-74 70 67, sara.nassing@sala.se
Besöksadress: Rådhusgatan 4C, Sala

SALA KOMMUN
www.sala.se

Motion till kommunfullmäktige i Sala

(220622)

Fri förskola för de ekonomiskt svagaste

Sala kommuns handlingsplan mot barnfattigdom kom till efter Vänsterpartiets motion om att utreda barnfattigdom. Enligt handlingsplanen har allt fler barn levt i ekonomiskt utsatta hushåll. 2018 var andelen 9,1 % av alla barn mellan 0-19 år, närmare vart tionde barn.

Barn från ekonomiskt utsatta hushåll riskerar att vara mindre rustade inför skolstarten. Rätten till förskola är begränsad. 15 timmars barnomsorg i veckan erbjuds först från tre års ålder, eller när deras föräldrar är arbetslösa eller föräldralediga för vård av annat barn.

Kommunens bestämmelser underlättar väldigt lite för föräldrar som är arbetssökande. Likaså är tre timmars förskola en kort tid för föräldrar som bor på landsbygden. Det förutsätter tillgång till bil och att man har råd med bränsle.

Vad gäller språkutveckling och samspel med andra barn är det uppenbart att barnen som endast får 15 timmar i veckan på förskolan redan från början är missgynnade när de börjar skolan. I synnerhet gäller det barn i familjer där svenska inte talas i hemmet.

Sala kommun har nu en handlingsplan mot barnfattigdom. Det är dags att Sala kommun nu skrider från plan till handling. Handlingsplanens mål i Sala att sätta "barns bästa i främsta rummet och ge barn möjlighet att komma till tals och få respekt i frågor som rör dem".

Avgiftsfrihet i förskolan behövs för att öka barnens chanser i livet. Det är en åtgärd för att minska barnfattigdom i familjerna med lägsta inkomsten och för underlätta för den administrativa personalen. Det är en liten utgift för kommunen, men kan göra stor skillnad för hushållen med de lägsta inkomsterna. (Hade man tagit bort barnomsorgsavgiften 2021 hushåll för inkomst på 7047 kr eller mindre i månaden (14% av maxtaxan), så hade utgiften för kommunen varit ca 48 300 kr (baserat på tjänstemännens uppskattning).

Att ta bort avgiften vore att sätta barnen från ekonomiskt resurssvaga familjer i främsta rummet, precis som sociallagen och barnkonventionen kräver. Det vore således helt i linje med kommunens handlingsplan.

Västerpartiet yrkar därför

att barnomsorgsavgiften tas bort för hushåll med inkomster under 14% av barnomsorgsavgiftens regelbundet uppräknade maxtaxa

Eva Kämpman (V)

Utbildning och Arbetsmarknad
Bengt Larsson
Förtroendevald

Kommunstyrelsen

MISSIV

Yttrande över motion från Vänsterpartiet om fri förskola för de ekonomiskt svagaste

SAMMANFATTNING AV ÄRENDET

Bakgrund

Kommunstyrelsen har efterfrågat Utbildnings- och arbetsmarknadsnämndens synpunkter på en motion dnr 2022/634 från Vänsterpartiet, undertecknad av Eva Kampman .

Yttrande

Utbildnings- och arbetsmarknadsnämnden i Sala ser positivt på intentionen i motionen men bedömer att frågan bör utredas noga rörande likabehandling och sekretessregler. Kriterier för vad som ska anses vara "ekonomisk svaghet" behöver definieras i samråd med andra kontor. Särskilda stöd kan även i vissa fall få effekter på andra stöd till familjen och på så sätt påverka den totala situationen för barnen.

De ekonomiska effekterna, på kort och lång sikt, för Utbildnings- och arbetsmarknadsnämnden, bör klargöras innan beslut om taxeförändringar fattas.

FÖRSLAG TILL BESLUT

att anta förslaget och översända det till Kommunstyrelsen.

Bilagor:

- 1 Motion
- 2
- 3

Utbildning och Arbetsmarknad, ENHET

CHECKLISTA

**Checklista avseende Barnperspektivet, Landsbydsperspektivet
och de Horisontella principerna**

Förklaring om de olika begreppen finns nedan.

Barnperspektivet

- Innebär insatsen att barn och ungdomars hälsa sätts i främsta rummet? JA NEJ
- Påverkar denna insats barn och ungdomars sociala, ekonomiska och kulturella rättigheter och situation till det bättre? JA NEJ
- Innebär insatsen att barn och ungdomars rätt till en god hälsa beaktas? JA NEJ
- Har barn och ungdomar fått möjlighet att uttrycka sin mening om insatsen? JA NEJ
- Har särskild hänsyn tagits till barn och ungdomar med funktionsvariation - fysiskt och/eller psykiskt? JA NEJ
- Tar insatsen hänsyn till barnkonventionens text om "till det yttersta av sin förmåga"? JA NEJ

Landsbydsperspektivet

- Bedömer ni att beslutet kommer att innebära särskilda konsekvenser för landsbygden – nu eller i framtiden? JA NEJ
- Vid **JA** hur bedömer ni att beslutet påverkar:
- Att det blir svårare att bo på landsbygden? JA NEJ
- Att det blir fler jobb på landsbygden? JA NEJ
- Att det minskar tillgången till god service på landsbygden? JA NEJ

**Horisontella principerna
(tillgänglighet, icke-diskriminering samt jämställdhet)**

- Innebär insatsen risk för begränsad tillgänglighet? JA NEJ
- Har icke-diskrimineringsperspektivet beaktats? JA NEJ
- Kan beslutet utestänga någon från samhället? JA NEJ
- Har man beaktat FN:s konvention angående rättigheter för personer med funktionsvariation när beslutet togs? JA NEJ
- Om **NEJ** – varför inte?

Utbildning och Arbetsmarknad, ENHET

Begreppsförklaring

Barnkonventionen/barnperspektivet

Barnkonventionen tar upp barnets situation ur många synvinklar och skall naturligtvis främja helhetssynen på barnen. Enligt FN är alla under 18 år barn.

Barnens bästa i främsta rummet

- Beaktas barnets rättigheter, främst rätten till trygghet och rätten till liv och utveckling i beslutsfattandet?
- Har en sammanvägning av olika intressen gjorts?

FN:s barnkommitté har uttalat principen om att barnets bästa alltid ska beaktas och väga mycket tungt. Det kan dock finnas situationer då andra intressen kan väga tyngre, till exempel samhällsekonomiska eller säkerhetspolitiska. Principen om barnets bästa ska ges absolut prioritet när det gäller adoption och rätt till skydd mot missförhållanden och övergrepp. Till prioriterade rättigheter hör utveckling/utbildning.

Landsbygdsperspektivet

Kan de som bor och verkar på landsbygden bli diskriminerade eller åsidosatta?

Horisontella principer

Diskriminering sker när någon missgynnas eller kränks och missgynnandet eller kränkningen har samband med någon av de sju diskrimineringsgrunderna (kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning, ålder). Detta gäller även barn till personer med något av ovanstående diskrimineringsgrund.

Funktionshinderspolitiken innebär att alla människor, oavsett funktionsförmåga, ska ha samma möjligheter att vara delaktiga i samhället och ta del av mänskliga rättigheter.

Det nationella målet för funktionshinderspolitiken är att, med FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning som utgångspunkt, uppnå jämlikhet i levnadsvillkor och full delaktighet för personer med funktionsnedsättning i ett samhälle med mångfald som grund. Målet ska bidra till ökad jämställdhet och till att barnrättsperspektivet ska beaktas.

Utbildning och Arbetsmarknad Kansli UoA
Jakob Fjellander
Handläggare Skoljuridik

Utbildnings- och arbetsmarknadsnämnden

MISSIV

Missiv: Utbildningsplan introduktionsprogram 2022/2023

SAMMANFATTNING AV ÄRENDET

Enligt Skollagen 17 kap. 7§ ska huvudmannen fastställa en utbildningsplan för introduktionsprogrammen, vilken (bland annat) ska ange utbildningens syfte, huvudsakliga innehåll och längd.

Introduktionsprogrammen i gymnasieskolan är främst till för de elever som saknar behörighet till nationellt program. De är inte nationellt reglerade beträffande innehåll och längd. Genom utbildningsplanen reglerar huvudmannen dessa.

FÖRSLAG TILL BESLUT

att anta Utbildningsplan för introduktionsprogrammen för läsåret 2022/2023.

Bilagor:

- 1 Förslag till Utbildningsplan för introduktionsprogrammen 2022/2023.
- 2
- 3

Utbildning och Arbetsmarknad, Kansli UoA

CHECKLISTA

Checklista avseende Barnperspektivet, Landsbygdsperspektivet och de Horisontella principerna

Förklaring om de olika begreppen finns nedan.

Barnperspektivet

- Innebär insatsen att barn och ungdomars hälsa sätts i främsta rummet? JA NEJ
- Påverkar denna insats barn och ungdomars sociala, ekonomiska och kulturella rättigheter och situation till det bättre? JA NEJ
- Innebär insatsen att barn och ungdomars rätt till en god hälsa beaktas? JA NEJ
- Har barn och ungdomar fått möjlighet att uttrycka sin mening om insatsen? JA NEJ
- Har särskild hänsyn tagits till barn och ungdomar med funktionsvariation - fysiskt och/eller psykiskt? JA NEJ
- Tar insatsen hänsyn till barnkonventionens text om "till det yttersta av sin förmåga"? JA NEJ

Landsbygdsperspektivet

- Bedömer ni att beslutet kommer att innebära särskilda konsekvenser för landsbygden – nu eller i framtiden? JA NEJ
- Vid **JA** hur bedömer ni att beslutet påverkar:
- Att det blir svårare att bo på landsbygden? JA NEJ
- Att det blir fler jobb på landsbygden? JA NEJ
- Att det minskar tillgången till god service på landsbygden? JA NEJ

Horisontella principerna (tillgänglighet, icke-diskriminering samt jämställdhet)

- Innebär insatsen risk för begränsad tillgänglighet? JA NEJ
- Har icke-diskrimineringsperspektivet beaktats? JA NEJ
- Kan beslutet utestänga någon från samhället? JA NEJ
- Har man beaktat FN:s konvention angående rättigheter för personer med funktionsvariation när beslutet togs? JA NEJ
- Om **NEJ** – varför inte?

Utbildning och Arbetsmarknad, Kansli UoA

Begreppsförklaring

Barnkonventionen/barnperspektivet

Barnkonventionen tar upp barnets situation ur många synvinklar och skall naturligtvis främja helhetssynen på barnen. Enligt FN är alla under 18 år barn.

Barnens bästa i främsta rummet

- Beaktas barnets rättigheter, främst rätten till trygghet och rätten till liv och utveckling i beslutsfattandet?
- Har en sammanvägning av olika intressen gjorts?

FN:s barnkommitté har uttalat principen om att barnets bästa alltid ska beaktas och väga mycket tungt. Det kan dock finnas situationer då andra intressen kan väga tyngre, till exempel samhällsekonomiska eller säkerhetspolitiska. Principen om barnets bästa ska ges absolut prioritet när det gäller adoption och rätt till skydd mot missförhållanden och övergrepp. Till prioriterade rättigheter hör utveckling/utbildning.

Landsbygdsperspektivet

Kan de som bor och verkar på landsbygden bli diskriminerade eller åsidosatta?

Horisontella principer

Diskriminering sker när någon missgynnas eller kränks och missgynnandet eller kränkningen har samband med någon av de sju diskrimineringsgrunderna (kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning, ålder). Detta gäller även barn till personer med något av ovanstående diskrimineringsgrund.

Funktionshinderspolitiken innebär att alla människor, oavsett funktionsförmåga, ska ha samma möjligheter att vara delaktiga i samhället och ta del av mänskliga rättigheter.

Det nationella målet för funktionshinderspolitiken är att, med FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning som utgångspunkt, uppnå jämlikhet i levnadsvillkor och full delaktighet för personer med funktionsnedsättning i ett samhälle med mångfald som grund. Målet ska bidra till ökad jämställdhet och till att barnrättsperspektivet ska beaktas.

PLAN

Utbildningsplan läsåret 2022/2023 för gymnasieskolans individuella program

Enligt skollagens 17 kap. 7 § ska introduktionsprogrammen (gymnasieskolans individuella program) ha en utbildningsplan som beslutas av huvudmannen. Utbildningsplanen ska innehålla uppgifter om utbildningens syfte, huvudsakliga innehåll och längd.

PROGRAMINRIKTAT VAL - IMV

Behörighet

Programinriktat individuellt val riktar sig till ungdomar som inte har alla de godkända betyg som krävs för behörighet till ett nationellt program, men från grundskolan har godkända betyg i svenska eller svenska som andraspråk och

- i engelska eller matematik samt i minst fyra andra ämnen, eller
- i engelska och matematik samt i minst tre andra ämnen.

Syfte

Syftet med programinriktat val att eleverna ska få en utbildning som är inriktad mot ett nationellt yrkesprogram och att de så snart som möjligt ska kunna antas till det programmet.

Utbildningens inriktning

Utbildningen på programinriktat val ska vara inriktad mot ett nationellt yrkesprogram. Skolnämnden erbjuder följande inriktningar:

Beteckning	Inriktas mot	Gymnasium
IMVBA	Byggprogrammet	Ösbygymnasiet
IMVBF	Barn- och fritidsprogrammet	Kungsängsgymnasiet
IMVEE	El- och energiprogrammet	Kungsängsgymnasiet
IMVFT	Fordons- och transportprogrammet	Kungsängsgymnasiet
IMVNB	Naturbruksprogrammet	Ösbygymnasiet

Struktur och upplägg

Utbildningen är sökbar. Elever som går programmet läser integrerat med elever som går det nationella programmet. Eleverna läser alla gymnasiekurser i karaktärsämnen tillsammans med elever som går programmet. I de kärnämnen som eleven har godkänt i från grundskolan, deltar eleven tillsammans med klassen. De grundskoleämnen som behövs för att kunna antas till programmet schemaläggs och organiseras på ett sådant sätt att eleven senast vid läsårets slut når behörighet till det nationella programmet. I samråd med eleven avgörs om eleven också ska följa undervisningen i det kärnämne som eleven saknar godkänt i ifrån grundskolan.

I utbildningen ingår APL i samma utsträckning som för det nationella programmet.

Längd

Utgångspunkten är att det ska vara möjligt för eleven att bli behörig inom högst ett år med de givna förkunskapskraven och med hjälp av det särskilda stödet varje elev har rätt att få. Studieplanen på IMV ska därför vara ettårig.

En betydande andel av eleverna förväntas alltså kunna bli behöriga till det nationella programmet och klara av sin gymnasieutbildning inom tre år. Vissa elever kan emellertid behöva läsa under en längre tid än ett år.

Uppföljning

Om eleven under mars månad inte prognosticeras att uppnå utbildningens mål efter den planerade tiden (att bli godkänd i de grundskoleämnena som behövs för att kunna antas till ett nationellt program), genomförs ett uppföljande samtal med eleven och dennes vårdnadshavare om möjliga orsaker. Samtalet syftar till att komma fram till om eleven ska föreslås söka till annat introduktionsprogram eller vara kvar på samma program.

YRKESINTRODUKTION - IMY

Behörighet

Yrkesintroduktion står öppet för ungdomar som inte har de godkända betyg som krävs för att vara behöriga till ett yrkesprogram. Om skolan finner att det finns synnerliga skäl, får ungdomar som uppfyller behörighetskraven för ett yrkesprogram tas emot till yrkesintroduktion.

Elever från grundsärskolan får gå yrkesintroduktion om de önskar. Dock erbjuds inte en sådan utbildning om det med hänsyn till elevens bästa finns synnerliga skäl att inte göra det.

Syfte

Syftet med yrkesintroduktion är att eleverna ska få en yrkesinriktad utbildning som underlättar för dem att etablera sig på arbetsmarknaden eller som leder till studier på ett yrkesprogram.

Utbildningens inriktning

Utbildningen kan vara inriktad mot ett visst yrkesprogram eller något annat yrkesområde.

Struktur och upplägg

Utbildningen kan utformas dels för enskild elev, vilket gör det möjligt att låta utbildningen vara individuellt utformad och anpassad för individen, och dels för en grupp av elever, vilket i så fall gör utbildningen sökbar.

Elever som går programmet läser i möjligaste mån integrerat med elever som går det nationella programmet.

Yrkesintroduktion ska i huvudsak innehålla yrkesinriktad utbildning. Den får innehålla hela eller delar av kurser i karaktärsämnen och i gymnasiegemensamma ämnen som ingår i gymnasieskolans nationella yrkesprogram eller annan yrkesinriktad utbildning. (Jfr Skolverkets yrkespaket.)

Utbildningen ska innehålla praktik eller arbetsplatsförlagt lärande. Hela utbildningen får dock förläggas till en skola om skolan bedömer att detta uppenbart bäst gynnar eleven.

Yrkesintroduktion får också innehålla grundskoleämnen som eleven saknar godkända betyg i. Även andra insatser som är gynnsamma för elevens kunskapsutveckling får ingå i utbildningen.

Av följande tabell framgår vilken skola som har vilken inriktning:

Beteckning	Inriktas mot	Gymnasium
IMYBA	Byggprogrammet	Ösbygymnasiet
IMYFT	Fordons- och transportprogrammet	Kungsängsgymnasiet
IMYNB	Naturbruksprogrammet	Ösbygymnasiet
IMYRK	Utformas för enskild elev	Kungsängsgymnasiet

Längd och Uppföljning

Yrkesintroduktion läses ett år i taget. Eleven har rätt att gå i tre år om utbildningen påbörjas senast det år eleven fyller sjutton år. Om eleven är äldre pågår utbildningen som längst till sommaren det år eleven fyller tjugo år, såvida inte synnerliga skäl föreligger, vilka prövas av skolchefen. Den konkreta planeringen i studieplanen görs för en termin eller ett år i taget.

I början på utbildningen har eleven tillsammans med vårdnadshavare ett utvecklingssamtal. Då fastställs elevens individuella studieplan. Den beskriver bland annat elevens mål med sin utbildning. Efter en månad äger ett uppföljande utvecklingssamtal rum. Vid detta samtal revideras elevens individuella studieplan vid behov. Varje påföljande månad därefter har eleven ett möte med sin mentor för att tala om studieplanen. Vid varje samtal ägnas särskild uppmärksamhet åt att tydliggöra elevens mål med sin utbildning.

INDIVIDUELLT ALTERNATIV - IMA

Behörighet

Individuellt alternativ står öppet för ungdomar som inte har de godkända betyg som krävs för behörighet till ett yrkesprogram. Om skolan finner att det finns synnerliga skäl, får ungdomar som uppfyller behörighetskraven för ett yrkesprogram tas emot på individuellt alternativ. Detta skulle kunna vara en elev som har behörighet till yrkesprogram men önskar studera på högskoleförberedande program.

Elever som har gått i grundsärskolan får gå individuellt alternativ om det är vad de vill. Dock erbjuds inte en sådan utbildning om det med hänsyn till elevens bästa finns synnerliga skäl att inte göra det.

Syfte

Syftet med individuellt alternativ är att eleverna ska gå vidare till yrkesintroduktion, annan fortsatt utbildning eller till arbetsmarknaden.

Individuellt alternativ präglas av en hög grad av individualisering och utformas utifrån den enskilde elevens förutsättningar och behov. Utbildningen vänder sig i första hand till elever med olika behov av särskilt stöd, elever med stora kunskapsbrister eller elever med svag motivation.

Den individuella studieplanen är viktig för att kunna planera och kontinuerligt följa upp elevens kunskapsutveckling. Det är i studieplanen som utbildningens innehåll konkretiseras och tydliggörs med utgångspunkt i elevens behov och förutsättningar.

Struktur och upplägg

Under hela sin utbildningstid har eleven en mentor på skolan. Mentorn kallar eleven och dennes vårdnadshavare till utvecklingssamtal vid utbildningens start. Då presenterar skolan vilket innehåll som finns att välja på när det gäller grundskoleämnen, gymnasiegemensamma kurser, yrkeskurser och praktik.

Vid utvecklingssamtalet identifieras elevens styrkor och intressen. Grundat på detta samtal bestäms elevens individuella studieplan. Den omfattar bland annat elevens mål med sin utbildning, som kan vara både kort- och långsiktigt.

Efter en månad äger ett uppföljande utvecklingssamtal rum. Vid detta samtal revideras elevens individuella studieplan vid behov. Varje påföljande månad äger ytterligare uppföljande utvecklingssamtal rum, och elevens individuella studieplan revideras vid behov. Vid varje samtal ägnas särskild uppmärksamhet åt att tydliggöra elevens mål med sin utbildning.

Utbildningens innehåll

Vilket innehåll utbildningen ska ha, styrs av den enskilde elevens mål och förutsättningar.

Följande innehåll kan ingå på programmet utifrån elevens intresse och skolans möjligheter:

- Praktik inom lämpligt branschområde.
- Läsa grundskoleämnen för att ge behörighet till nationella program.
- Läsa en eller flera gymnasiekurser.
- Andra insatser som är gynnsamma för elevens utveckling som fysisk träning, grundläggande samhällsorientering, studiebesök samt strukturstöd.

Längd och uppföljning

Individuellt alternativ läses ett år i taget. Eleven har rätt att gå i två år om utbildningen påbörjas senast det år eleven fyller sjutton år. Om eleven är äldre när utbildningen påbörjas, pågår utbildningen som längst till sommaren det år eleven fyller tjugo år, såvida inte synnerliga skäl föreligger, vilka prövas av skolchefen. Den konkreta planeringen i studieplanen görs för en termin eller ett år i taget.

I början på utbildningen har eleven tillsammans med vårdnadshavare ett utvecklingssamtal. Då fastställs elevens individuella studieplan. Den beskriver bland annat elevens mål med sin utbildning. Efter en månad äger ett uppföljande utvecklingssamtal rum. Vid detta samtal revideras elevens individuella studieplan vid behov. Varje påföljande månad därefter har eleven ett möte med sin mentor för att tala om studieplanen. Vid varje samtal ägnas särskild uppmärksamhet åt att tydliggöra elevens mål med sin utbildning.

Platsen för utbildningen

Utbildningen bedrivs på Kungsängsgymnasiet.

SPRÅKINTRODUKTION - IMS

Behörighet

Språkintröduktion står öppen för nyanlända ungdomar som inte har de godkända betyg som krävs för behörighet till ett yrkesprogram och som behöver en utbildning där tyngdpunkten ligger på att lära sig svenska. Målet är att sedan gå vidare i gymnasieskolan eller till annan utbildning. Om det finns särskilda skäl får även andra elever läsa språkintröduktion.

Syfte och inriktning

Syftet med språkintröduktion är att ge nyanlända ungdomar en utbildning med tyngdpunkt i det svenska språket, vilket gör det möjligt för dem att gå vidare i gymnasieskolan eller till annan utbildning.

Före utbildningsstart

Kartläggning genomförs före utbildningens start av Centrum för flerspråkighet. Där kartläggs elevens skolbakgrund, samtidigt som eleven får möjlighet att visa sina styrkor och förmågor. Informationen om eleven överförs från dem som genomför den inledande kartläggningen till dem som senare ska undervisa eleven. Skolverkets kartläggningsmaterial för grundskolan används. De ger ett gott stöd för ämneslärare i att planera undervisningen utifrån var eleven befinner sig i sin kunskapsutveckling i respektive ämne. Det kartläggande samtalet ligger till grund för den individuella studieplanen som därefter upprättas.

Struktur och upplägg

Språkintröduktion utgår från de pedagogiska intentionerna i bedömningsmaterialet *Bygga svenska* som handlar om språkutveckling utifrån att tala, läsa, skriva och lyssna.

Mentorn har utvecklingsamtal med eleven och vårdnadshavaren två gånger per läsår. Under samtalet diskuteras den individuella studieplanen. Dessutom har mentorn ett kortare samtal med eleven varje vecka.

Utbildningens innehåll

Utbildningen på språkintröduktion innehåller grundskoleämnet svenska som andraspråk.

Vidare omfattar utbildningen en allmän orientering om det svenska samhället och dess institutioner, historia, värderingar, seder och traditioner. Denna allmänna orientering ges vid lämpligt tillfälle på elevens modersmål eller elevens starkaste språk.

Beroende på elevens språkkunskaper och förutsättningar erbjuds utöver SvA i första hand grundskoleämnena bild, engelska, idrott och hälsa, matematik.

Beroende på elevens språkkunskaper och förutsättningar erbjuds eleven möjlighet att läsa gymnasieämnena moderna språk, modersmål och engelska.

Beroende på elevens språkkunskaper och förutsättningar erbjuds eleven möjlighet till språkutvecklande praktik.

Beroende på elevens språkkunskaper och förutsättningar erbjuds eleven möjlighet att läsa hela eller delar av vissa gymnasiekurser inom yrkesprogramms karaktärsämnen.

Är eleven inte simkunnig ska hon eller han delta i simundervisning.

Studie- och yrkesvägledning sker i ett brett perspektiv, vilket innebär att alla lärare som arbetar med elever på språkintröduktion gör tydliga kopplingar mellan lärandet i respektive ämne och ett framtida yrkesliv. För att stödja eleven i det framtida studie- och yrkesvalet görs studiebesök på gymnasieskolans nationella program och på arbetsplatser av olika slag. Studie- och yrkesvägledaren följer upp kartläggningen av eleven och dennes individuella studieplan för att vägleda eleven inför fortsatta studier.

Huvudmannen har en systematisk plan för att följa upp elevernas utbildning.

Efter utbildningen erbjuds eleven efter omständigheterna möjlighet till studier på ett nationellt program, på ett annat introduktionsprogram, kommunal vuxenutbildning eller folkhögskola.

Bedömning av språkkunskaper/Utbildningens längd

Elevens språkkunskaper bedöms med hjälp av Gemensam europeisk referensram för språk: lärande, undervisning och bedömning som grundas på Europarådets arbete. Boken är utgiven av Skolverket. I arbetet används också Skolverkets bedömningsstöd Bygga svenska.

Utbildningens längd ska anpassas efter individens förutsättningar och behov och i normalfallet pågå som längst tre år. Vid särskilt låga förkunskaper eller andra liknande omständigheter kan ytterligare tid beviljas av skolchefen.

Platsen för utbildningen

Utbildningen bedrivs på Kungsängsgymnasiet.

Utbildning och Arbetsmarknad Kansli UoA
Jakob Fjellander
Handläggare Skoljuridik

MISSIV

Utbildningsplan; Sammanhållen utbildning för vissa nyanlända

SAMMANFATTNING AV ÄRENDET

Skollagen utökades 2022-08-01 så att kommunerna ska tillhandahålla en sammanhållen utbildning för nyanlända invandrare som på grund av kort utbildning inte bedöms kunna matchas mot arbete under tiden för insatserna. (20 kap. 3a §) Denna utbildning ska i genomsnitt under en fyraveckorsperiod omfatta minst 23 timmars undervisning i veckan. (33a §) Huvudmannen ska fastställa en utbildningsplan för sådan utbildning vilken (bland annat) ska ange utbildningens syfte, organisation och huvudsakliga innehåll. (33b §).

Nyanlända med kort tidigare utbildning som inte bedöms kunna matchas mot ett arbete under tiden i etableringsprogrammet. Målgruppen kan innefatta alltifrån nyanlända som saknar tidigare skolgång helt till dem som har en skolbakgrund men inte slutfört en gymnasieutbildning.

Syftet med utbildningen är att nyanlända elever får ta del av sammanhållna studier på heltid som möter elevernas behov, för att kunna studera vidare eller etablera sig på arbetsmarknaden.

FÖRSLAG TILL BESLUT

att anta utbildningsplan; Sammanhållen utbildning för vissa nyanlända.

Bilagor:

- 1 Förslag till utbildningsplan; Sammanhållen utbildning för vissa nyanlända
- 2

Utbildning och Arbetsmarknad, Kansli UoA

3

Utbildning och Arbetsmarknad, Kansli UoA

CHECKLISTA

Checklista avseende Barnperspektivet, Landsbygdsperspektivet och de Horisontella principerna

Förklaring om de olika begreppen finns nedan.

Barnperspektivet

- Innebär insatsen att barn och ungdomars hälsa sätts i främsta rummet? JA NEJ
- Påverkar denna insats barn och ungdomars sociala, ekonomiska och kulturella rättigheter och situation till det bättre? JA NEJ
- Innebär insatsen att barn och ungdomars rätt till en god hälsa beaktas? JA NEJ
- Har barn och ungdomar fått möjlighet att uttrycka sin mening om insatsen? JA NEJ
- Har särskild hänsyn tagits till barn och ungdomar med funktionsvariation - fysiskt och/eller psykiskt? JA NEJ
- Tar insatsen hänsyn till barnkonventionens text om "till det yttersta av sin förmåga"? JA NEJ

Landsbygdsperspektivet

- Bedömer ni att beslutet kommer att innebära särskilda konsekvenser för landsbygden – nu eller i framtiden? JA NEJ
- Vid **JA** hur bedömer ni att beslutet påverkar:
- Att det blir svårare att bo på landsbygden? JA NEJ
- Att det blir fler jobb på landsbygden? JA NEJ
- Att det minskar tillgången till god service på landsbygden? JA NEJ

Horisontella principerna (tillgänglighet, icke-diskriminering samt jämställdhet)

- Innebär insatsen risk för begränsad tillgänglighet? JA NEJ
- Har icke-diskrimineringsperspektivet beaktats? JA NEJ
- Kan beslutet utestänga någon från samhället? JA NEJ
- Har man beaktat FN:s konvention angående rättigheter för personer med funktionsvariation när beslutet togs? JA NEJ
- Om **NEJ** – varför inte?

Utbildning och Arbetsmarknad, Kansli UoA

Begreppsförklaring

Barnkonventionen/barnperspektivet

Barnkonventionen tar upp barnets situation ur många synvinklar och skall naturligtvis främja helhetssynen på barnen. Enligt FN är alla under 18 år barn.

Barnens bästa i främsta rummet

- Beaktas barnets rättigheter, främst rätten till trygghet och rätten till liv och utveckling i beslutsfattandet?
- Har en sammanvägning av olika intressen gjorts?

FN:s barnkommitté har uttalat principen om att barnets bästa alltid ska beaktas och väga mycket tungt. Det kan dock finnas situationer då andra intressen kan väga tyngre, till exempel samhällsekonomiska eller säkerhetspolitiska. Principen om barnets bästa ska ges absolut prioritet när det gäller adoption och rätt till skydd mot missförhållanden och övergrepp. Till prioriterade rättigheter hör utveckling/utbildning.

Landsbygdsperspektivet

Kan de som bor och verkar på landsbygden bli diskriminerade eller åsidosatta?

Horisontella principer

Diskriminering sker när någon missgynnas eller kränks och missgynnandet eller kränkningen har samband med någon av de sju diskrimineringsgrunderna (kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning, ålder). Detta gäller även barn till personer med något av ovanstående diskrimineringsgrund.

Funktionshinderspolitiken innebär att alla människor, oavsett funktionsförmåga, ska ha samma möjligheter att vara delaktiga i samhället och ta del av mänskliga rättigheter.

Det nationella målet för funktionshinderspolitiken är att, med FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning som utgångspunkt, uppnå jämlikhet i levnadsvillkor och full delaktighet för personer med funktionsnedsättning i ett samhälle med mångfald som grund. Målet ska bidra till ökad jämställdhet och till att barnrättsperspektivet ska beaktas.

Utbildningsplan - Sammanhållen utbildning för vissa nyanlända

MÅLGRUPP

Nyanlända med kort tidigare utbildning som inte bedöms kunna matchas mot ett arbete under tiden i etableringsprogrammet. Målgruppen kan innefatta alltifrån nyanlända som saknar tidigare skolgång helt till dem som har en skolbakgrund men inte slutfört en gymnasieutbildning.

SYFTE

Syftet med utbildningen är att de nyanlända eleverna får ta del av sammanhållna studier på heltid som möter elevernas behov, för att kunna studera vidare eller etablera sig på arbetsmarknaden.

LÄNGD

Den sammanhållna utbildningen är utlagd över 24 månader, dvs hela etableringstiden och ska ha ett språk- och kunskapsutvecklande innehåll som är relevant för såväl arbetsliv som fortsatta studier och bidrar till en god etablering i det svenska samhället.

INFÖR UTBILDNINGSTART

En inledande kartläggning görs på alla nyanlända elever som ska påbörja en sammanhållen utbildning i Sala. I den får man bland annat fram personens tidigare kunskaper och erfarenheter. Vid behov ska tolk användas vid kartläggningen.

Möjlighet till validering av elevens kunskap ska finnas.

Vid kartläggningssamtalen finns en studie- och yrkesvägledare med som bland annat upprättar en individuell studieplan tas med såväl mål för studierna som mer långsiktiga mål. Studieplanen revideras vid behov och även då finns studie- och yrkesvägledare med.

ARBETSLIVETS BEHOV

I så stor utsträckning som möjligt gör vi utbildningen relevant för arbetslivet och tar tillvara elevernas tidigare erfarenheter av arbets- och vardagsliv.

Som grund utgår vi ifrån individernas behov och önskemål då vi lägger upp utbildningen, men vi utgår även från den lokala arbetsmarknadens behov av utbildningar med olika längd.

STRUKTUR OCH UPPLÄGG

Utbildningen ska ha en minsta garanterad undervisningstid om 23 timmar i veckan. Utöver detta kan andra aktiviteter planeras in som gynnar elevens lärande i det aktuella kunskapsområdet.

UTBILDNING OCH ARBETSMARKNAD
VUXNAS LÄRANDE

Eleven läser inom sfi och/eller grundläggande kurser inom vuxenutbildningen beroende kunskapsmässig nivå. Dessa kurser kan kombineras med orienteringskurser utifrån enskilt behov.

Varje elev har en individuell studieplan baserad på målet med utbildningen. Genom samarbete med arbetsmarknadsenheten i Sala kommun finns möjlighet för eleverna att utveckla det svenska språket samtidigt som de genomför praktiska arbetsuppgifter. En sfi-lärare finns med i en av AME:s verkstäder för att stödja utvecklingen av språket i en annan miljö än skolan.

För att ge eleven möjlighet att stärka det svenska språket tillsammans med andra i en kommunikativ miljö på en arbetsplats kan eleven erbjudas språkpraktik.

UTBILDNINGENS INNEHÅLL

I de olika paketen av kurser och främjande insatser är elevernas andraspråksinlärning och undervisning i och på svenska språket central.

Kontinuerlig vägledning och undervisning om arbete och yrke ska bidra till att eleven kan utveckla sina studiemål successivt och göra aktiva framtidsval.

Alla elever läser sfi eller svenska som andraspråk som bas och kan sedan välja till andra kurser utifrån behov och intresse. Om vi inte har någon kurs som passar i egen regi finns möjligheten att bevilja upphandlad utbildning via Västerås.

Aktuella valbara grundläggande kurser i egen regi

Kurs	Antal poäng
Matematik	600
Engelska	600
Samhällskunskap	150
Naturorienterande ämnen, inledande kurs	100
Naturorienterande ämnen, fortsättningskurs	200
Samhällsorienterande ämnen, inledande kurs	100
Samhällsorienterande ämnen, fortsättningskurs	200

Aktuella valbara orienteringskurser i egen regi

Kurs	Antal poäng
Yrkesliv och vägledning	100
Läs	100
Skriv	100
Digitalisering	100
Matematik	100
Introduktion vård och omsorg	100

UTBILDNING OCH ARBETSMARKNAD
VUXNAS LÄRANDE**SAMVERKAN**

Samverkan mellan olika funktioner och aktörer är nödvändig för att utbildningens innehåll och upplägg ska utgöra en helhet och tillgodose elevernas behov och önskemål.

Arbetsförmedlingen bidrar med information kring aktuell målgrupp och lokal kompetensförsörjning.

Funktioner som studie- och yrkesvägledare och lärare behöver samarbeta med varandra och företrädare för exempelvis arbetsmarknads- och näringslivsenheten. Samverkan förkommer även mellan undervisande lärare.

UPPFÖLJNING AV ELEVENS UTBILDNING

Elevers individuella studieplan följs upp tillsammans med eleven kontinuerligt under utbildningen både vad gäller progression och studiemål. Revidering av den individuella studieplanen görs vid behov i samråd med eleven och i relation till elevens etableringsplan. Det kan till exempel handla om ändrad studieinriktning eller studietakt.

Elevers resultat vid genomförd utbildning eller vid avbrott dokumenteras i betyg, intyg och skriftligt omdöme.

UPPFÖLJNING AV UTBILDNINGSPLANEN

Hemkommunens utbildningsplan för sammanhållen utbildning följs upp i det systematiska kvalitetsarbetet utifrån aktuella målgrupper.

Utbildning och Arbetsmarknad
Jakob Fjellander
Handläggare Skoljuridik

Utbildnings- och arbetsmarknadsnämnden

MISSIV

Revidering delegationsordning

SAMMANFATTNING

Utbildnings- och arbetsmarknadsnämnden kan enligt kommunallagen delegera beslutsrätt. De beslut som delegeras anges i en så kallad delegationsordning med uppgift om vem som ska fatta beslutet å nämndens vägnar. Delegationsordningen behöver nu uppdateras med anledning av ett flertal ändringar i Skollagen.

ÄRENDET

Kvalitet och inflytande, 4 kapitlet

1. Rad 122: Kraven angående huvudmannens systematiska kvalitetsarbete har höjts, 4 kap. 3§. Paragrafen lyder numera: *Varje huvudman inom skolväsendet ska på huvudmannanivå systematiskt och kontinuerligt planera och följa upp utbildningen, analysera orsakerna till uppföljningens resultat och utifrån analysen genomföra insatser i syfte att utveckla utbildningen. Texten uppdateras i kolumnen Område.*

Delvis är detta kvalitetsarbete skolchefens, men det är också nämndens. Det kan till exempel bero på vem som ska vidta de nödvändiga åtgärderna. Därför anges punkten till E/V, d.v.s. både nämnden och skolchefen.

2. Rad 125: Kraven på klagomålshanteringen har förtydligats (ökat). Förut skulle huvudmannen informera om klagomålshanteringen "på lämpligt sätt". Nu står det: *Huvudmannen ska ... aktivt verka för att rutinerna är kända bland elever, vårdnadshavare och personal*. Texten uppdateras i kolumnen Område.

Gymnasiet och vuxenutbildningen, femte kapitlet

3. Rad 128: Rektor har nu fått egen rätt att stänga av elever, upp till två veckor. Det finns inte längre något behov att delegera detta. Detta innebär att raden utgår.
4. Rad 129: Som en följd stryks meningen i kolumnen Anmärkning: *I fall som ej delegerats enligt delegationsärende D03 kvarliggert ärendet i princip på nämnden*.

Utbildning och Arbetsmarknad

Vuxenutbildningen, tjugonde kapitlet

5. Rad 277a, 302a: Införandet av sammanhållen utbildning för vissa nyanlända invandrare innebär att kommunen/huvudmannen får nya uppgifter.

Tillsyn över fristående omsorg, tjugosjätte kapitlet

6. Rad 333: Omfattningen av kommunens tillsynsansvar har ökat. Det kunde vara lämpligt att nämnden får en sammanfattande tillsynsrapport, vilket uppnås om beslutet ändras till att ske på delegation i stället för som verkställighet.

FÖRSLAG TILL BESLUT

att rad 128 i delegationsordningen tas bort samt

att delegationsordningen ändras så att följande rader lyder sålunda:

Avd.	Nr	Del. nr.	Område	Lagrum	EDV	Delegat/ Verkställare	Anmärkning
D	122		Varje huvudman inom skolväsendet ska på huvudmannanivå systematiskt och kontinuerligt planera och följa upp utbildningen, analysera orsakerna till uppföljningens resultat och utifrån analysen genomföra insatser i syfte att utveckla utbildningen.	SL 04 kap. 03 §	E/V	Skolchef	
D	125		Huvudmannen ska ... aktivt verka för att rutiner är kända bland elever, vårdnadshavare och personal.	SL 04 kap. 08 §	V	Skolchef / Rektor	
D	129	D04	I gymnasieskolan, gymnasiesärskolan och kommunal vuxenutbildning får huvudmannen besluta att helt eller delvis stänga av en elev.	SL 05 kap. 17, 18 §§	E/D	Ordförande	Delegeringen till ordföranden omfattar avstängning som längst fram till nämndens nästa sammanträde och ytterligare en vecka. (Nämnden tar upp ärendet endast om ordföranden förlängt avstängningen.)
D	277a		Kommunen ska tillhandahålla en sammanhållen utbildning för vissa nyanlända	SL 20 kap. 3a §	V	Rektor	

Utbildning och Arbetsmarknad

D	302a		Hemkommunen beslutar om utbildningsplan för sammanhållen utbildning enligt 3a §	SL 20 kap. 33b §	E		
D	333	D52a	En kommun har tillsyn över 1. förskola och fritidshem vars huvudman kommunen har godkänt enligt 2 kap. 7 § andra stycket, och 2. pedagogisk omsorg vars huvudman kommunen har förklarat ha rätt till bidrag enligt 25 kap. 10 §.	SL 26 kap. 04 §	D	Tillsynsansvarig rektor	Tillsynsmyndigheten ska inom ramen för sin tillsyn lämna råd och vägledning. Kommunens tillsyn omfattar inte tillsyn över att bestämmelserna i 6 kap. följs (Åtgärder mot kränkande behandling).

Förkortningar kolumn EDV: E=Ej delegerat (kvarligger på nämnden), D=Delegerat, V=Verkställighet

Bilagor:

- 1
- 2
- 3

Sammanträdesdatum
2022-04-12

§ 25 Information från Utbildning och Arbetsmarknad

Flyktingsituationen Sala kommun

Henric Sjöblom, biträdande skolchef, informerar om flyktingsituationen i Sala kommun.

Betygsuppföljning

Anna Wiklund, skolchef, informerar om det systematiska kvalitetsarbetet inom Utbildning och Arbetsmarknad.

Aktuell situation högstadiet

Anna Wiklund, skolchef, informerar om aktuell situation på högstadiet.

Särskolans lokaler

Benny Wetterberg, utvecklingschef, informerar om särskolans lokaler och pedagogik. Särskolan i Sala ska vara integrerad och inkluderad i skolan.

Yrkanden

Bengt Larsson (C) yrkar att Utbildnings- och arbetsmarknadsnämnden beslutar att lägga informationen till handlingarna samt

att uppdra till skolchef att återkomma löpande med rapporter om hur arbetet med betyg fortskrider.

Amanda Lindblad (S), Hanna Westman (SBÄ), Mårten Hemström (L) och Louise Eriksson (SD) yrkar bifall till ordförandes förslag.

Beslutsgång

Ordförande ställer sitt eget yrkande mot avslag och finner yrkandet bifallet.

BESLUT

Utbildnings- och arbetsmarknadsnämnden beslutar

att lägga informationen till handlingarna samt

att uppdra till skolchef att återkomma löpande med rapporter om hur arbetet med betyg fortskrider.

Ordförandes sign

Utdragsbestyrkande

Utbildning och Arbetsmarknad ENHET
Benny Wetterberg
Utvecklingschef

MISSIV

Uppdrag till skolchef gällande löpande rapport om arbetet med betyg

SAMMANFATTNING AV ÄRENDET

En kartläggning av betygen i årskurs 6, på högstadiet och i synnerhet avgångsbetygen i Sala kommer att redovisas vid nämndens sammanträde.

Det som redovisas är det så kallade meritvärdet. Meritvärdet utgörs av summan av betygsvärdena för de 16 bästa betygen i elevens slutbetyg med tillägget av betyget i moderna språk som språkval för de elever som läst det ämnet.

SCB och Skolverket redovisar de jämförbara nationella värdena den 29 september. Då finns också uppgifter sammanställda om andelen elever med fullständiga betyg och behörigheter till olika nationella program i gymnasieskolan, med mera.

Den 26 oktober redovisar SCB/Skolverket betygen i årskurs 6, den 30 november resultaten i de nationella proven i årskurs 3, 6 och 9.

29 november redovisas betygen inom gymnasieskolan.

FÖRSLAG TILL BESLUT

att godkänna rapporten.

Bilagor:

- 1 UAN § 25 per den 2022-04-12
- 2
- 3

Utbildning och Arbetsmarknad, ENHET

CHECKLISTA

**Checklista avseende Barnperspektivet, Landsbygdsperspektivet
och de Horisontella principerna**

Förklaring om de olika begreppen finns nedan.

Barnperspektivet

- Innebär insatsen att barn och ungdomars hälsa sätts i främsta rummet? JA NEJ
- Påverkar denna insats barn och ungdomars sociala, ekonomiska och kulturella rättigheter och situation till det bättre? JA NEJ
- Innebär insatsen att barn och ungdomars rätt till en god hälsa beaktas? JA NEJ
- Har barn och ungdomar fått möjlighet att uttrycka sin mening om insatsen? JA NEJ
- Har särskild hänsyn tagits till barn och ungdomar med funktionsvariation - fysiskt och/eller psykiskt? JA NEJ
- Tar insatsen hänsyn till barnkonventionens text om "till det yttersta av sin förmåga"? JA NEJ

Landsbygdsperspektivet

- Bedömer ni att beslutet kommer att innebära särskilda konsekvenser för landsbygden – nu eller i framtiden? JA NEJ
- Vid **JA** hur bedömer ni att beslutet påverkar:
- Att det blir svårare att bo på landsbygden? JA NEJ
- Att det blir fler jobb på landsbygden? JA NEJ
- Att det minskar tillgången till god service på landsbygden? JA NEJ

**Horisontella principerna
(tillgänglighet, icke-diskriminering samt jämställdhet)**

- Innebär insatsen risk för begränsad tillgänglighet? JA NEJ
- Har icke-diskrimineringsperspektivet beaktats? JA NEJ
- Kan beslutet utestänga någon från samhället? JA NEJ
- Har man beaktat FN:s konvention angående rättigheter för personer med funktionsvariation när beslutet togs? JA NEJ
- Om **NEJ** – varför inte?

Utbildning och Arbetsmarknad, ENHET

Begreppsförklaring

Barnkonventionen/barnperspektivet

Barnkonventionen tar upp barnets situation ur många synvinklar och skall naturligtvis främja helhetssynen på barnen. Enligt FN är alla under 18 år barn.

Barnens bästa i främsta rummet

- Beaktas barnets rättigheter, främst rätten till trygghet och rätten till liv och utveckling i beslutsfattandet?
- Har en sammanvägning av olika intressen gjorts?

FN:s barnkommitté har uttalat principen om att barnets bästa alltid ska beaktas och väga mycket tungt. Det kan dock finnas situationer då andra intressen kan väga tyngre, till exempel samhällsekonomiska eller säkerhetspolitiska. Principen om barnets bästa ska ges absolut prioritet när det gäller adoption och rätt till skydd mot missförhållanden och övergrepp. Till prioriterade rättigheter hör utveckling/utbildning.

Landsbygdsperspektivet

Kan de som bor och verkar på landsbygden bli diskriminerade eller åsidosatta?

Horisontella principer

Diskriminering sker när någon missgynnas eller kränks och missgynnandet eller kränkningen har samband med någon av de sju diskrimineringsgrunderna (kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning, ålder). Detta gäller även barn till personer med något av ovanstående diskrimineringsgrund.

Funktionshinderspolitiken innebär att alla människor, oavsett funktionsförmåga, ska ha samma möjligheter att vara delaktiga i samhället och ta del av mänskliga rättigheter.

Det nationella målet för funktionshinderspolitiken är att, med FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning som utgångspunkt, uppnå jämlikhet i levnadsvillkor och full delaktighet för personer med funktionsnedsättning i ett samhälle med mångfald som grund. Målet ska bidra till ökad jämställdhet och till att barnrättsperspektivet ska beaktas.

From: Anna Wiklund
Sent: Thu, 19 May 2022 11:45:09 +0000
To: Anna Rydstedt; Jakob Fjellander; Henric Sjöblom; Benny Wetterberg; Vlorá Sudjada; Daniel Groth; Daniel Ahlin
Subject: VB: Skolinspektionens rapport samt uppskov för redovisning av åtgärder
Attachments: slutversion-tkg-huvudmans-arbete-for-att-framja-rattvisande-och-likvardiga-betyg.pdf

---

Från: David Carvajal <david.carvajal@skolinspektionen.se>
Skickat: den 19 maj 2022 13:15
Till: Anna Wiklund <Anna.Wiklund@sala.se>
Ämne: Skolinspektionens rapport samt uppskov för redovisning av åtgärder

Hej Anna!

Skolinspektionen har idag publicerat sin rapport inom den tematiska kvalitetsgranskningen *Huvudmäns arbete för att främja rättvisande och likvärdiga betyg i grundskolan*, där Sala kommun och Valla-Ekebyskolan deltog. Rapporten finns publicerad på Skolinspektionens webbplats men jag bifogar rapporten med denna e-post. Du får gärna dela med dig av den till dina kollegor som deltog i återföringssamtalet. I rapportens avslutande diskussionsdel framkommer olika sätt som skolhuvudmän kan verka på för att följa upp och främja arbetet med rättvisande och likvärdiga betyg. Jag hoppas att detta avsnitt kan ge vägledning och inspiration för er kommande redovisning av vidtagna åtgärder.

Skolinspektionen uppgav i beslutet för Sala kommun den 26 januari 2022 att vidtagna åtgärder skulle redovisas till Skolinspektionen den 10 augusti 2022. Vid återföringssamtal mellan Skolinspektionen och Sala kommun den 23 februari 2022 framkom önskemål om uppskov till efter kommunvalet i september 2022. Jag vill med denna e-post bekräfta att Skolinspektionen förlänger redovisningsdatum till den **30 september 2022**.

Om du har några ytterligare funderingar eller frågor så går det bra att kontakta mig.

Med vänlig hälsning

David Carvajal

David Carvajal
Utredare
Skolinspektionen
Region Söder - Enhet Söder 7
Telefon: +46 (0)8-586 081 58
E-post: david.carvajal@skolinspektionen.se

Växel: +46 (0)8-586 080 00
Besök: Gasverksgatan 1, Lund
Postadress: Box 156, 221 00 Lund
www.skolinspektionen.se

För information om hur Skolinspektionen behandlar personuppgifter:
<https://www.skolinspektionen.se/sv/Om-oss/integritetspolicy/>

[Prenumerera](#) på Skolinspektionens nyheter

Följ oss på [Twitter](#) | [Facebook](#) | [LinkedIn](#) | [YouTube](#)

Huvudmäns arbete för att främja rättvisande och likvärdiga betyg i grundskolan

Innehåll

Förord	3
Sammanfattning	4
Vad Skolinspektionen granskat	4
De viktigaste iakttagelserna	4
Inledning	8
Därför har Skolinspektionen granskat huvudmannens arbete för rättvisande och likvärdig bedömning.....	8
Syfte och frågeställningar.....	14
Granskningens genomförande	15
Det här visar granskningen	17
Huvudmannens analys av betygssättningen och dialog med rektorn i syfte att identifiera utmaningar	17
Huvudmannens åtgärder för att främja rättvisande och likvärdig betygssättning.....	24
Bättre förutsättningar för analys – men flera huvudmän har svårt att ge en bild av hur arbetet för rättvisande och likvärdiga betyg utvecklats	29
Avslutande diskussion	31
Genom analys och dialog kan huvudmännen sätta ljuset på betygssättningen .	33
Huvudmän kan spela en viktig roll när arbete återupptas efter inställda nationella prov och minskade möjligheter till samarbete	34
Huvudmän bör ta ansvar för implementeringen av nya läro- och kursplaner och den nya principen för betygssättning.....	35
Huvudmän kan bidra till ökat samarbete mellan skolenheter.....	36
Huvudmän behöver främja en rättvisande och likvärdig betygssättning i samtliga ämnen	37
Erfarenheter över tid bör tas till vara för allt mer träffsäkra åtgärder	38
Referenser	39
Bilagor	41
Bilaga 1 – Metod och genomförande.....	41
Bilaga 2 – Granskade huvudmän	43
Bilaga 3 – Referenspersoner	44
Bilaga 4 – Bedömningsstöd	45

Förord

Skolinspektionen har i uppdrag att granska kvaliteten i sådan utbildning och pedagogisk verksamhet som står under myndighetens tillsyn. Granskningen innebär en detaljerad och systematisk undersökning av verksamhetens kvalitet inom ett avgränsat område, i förhållande till nationella mål, riktlinjer och till forskning. I detta fall är det huvudmannens arbete med att främja en rättvisande och likvärdig betygssättning som granskats. Utgångspunkten är alla barns och elevers lika rätt till en god utbildning i en trygg miljö.

Huvudsyftet med Skolinspektionens övergripande rapporter är att presentera en nulägesbild av kvaliteten inom ett avgränsat område. Granskningarna tydliggör vad som behöver förbättras för att i högre grad nå målen för verksamheten inom det aktuella området. Rapporterna innehåller även beskrivningar av väl fungerande inslag och framgångsfaktorer.

Skolinspektionens iakttagelser, analyser och bedömningar redovisas dels i form av enskilda beslut till de granskade skolhuvudmännen, dels i denna övergripande och sammanfattande rapport. Genom beskrivningar av viktiga kvalitetsaspekter inom granskningsområdet är rapporten tänkt att vara användbar även för huvudmän som inte har granskats.

Rapporten redovisar resultatet av Skolinspektionens kvalitetsgranskning av huvudmäns styrning och ledning avseende förutsättningar för en rättvisande och likvärdig betygssättning. Iakttagelserna och slutsatserna gäller de 30 skolhuvudmän som har granskats. Rapporten avser därmed inte att ge en nationell bild av förhållandena. Vilka huvudmän som granskats framgår i bilaga.

Klas Tambour och Ingrid Jacobsson har varit projektledare för kvalitetsgranskningen och Elina Ekberg har skrivit den övergripande rapporten.

Tommy Lagergren
Biträdande generaldirektör

Sammanfattning

Ansvar för betygssättningen är delat mellan huvudman, rektor och lärare. Den här rapporten fokuserar på huvudmännens arbete med att främja en rättvisande och likvärdig betygssättning.

De senaste årens diskussion kring betygssättningen i svensk skola har bland annat handlat om risken att vissa huvudmän eller skolenheter övervärderar elevers kunskaper i betygssättningen. Om betyg inte sätts rättvisande och likvärdigt i grundskolan, blir konsekvensen att elever inte söker till gymnasieskolan på lika villkor. En annan risk är att elever inte har med sig de kunskaper som deras betyg anger när de kommer till gymnasieskolan. Att alla huvudmän, rektorer och lärare arbetar för att betygen ska bli rättvisande och likvärdiga är därför av stor betydelse för eleverna.

Skolverket har under senare år lyft frågan om det alls är möjligt att nå nationell likvärdighet i betygssättningen inom nuvarande system.¹ Även om det inte är möjligt att nå en fullständig nationell likvärdighet, har huvudmännen ett ansvar för att främja en rättvisande och likvärdig betygssättning inom den egna organisationen, på de egna skolorna och för de egna eleverna.

Vad Skolinspektionen granskat

Skolinspektionen har granskat två områden. Det ena området handlar om hur huvudmän följer upp och analyserar resultat för att identifiera tecken på att betygssättningen inte är rättvisande och likvärdig samt hur de för dialog om betygssättningen med rektorn. Det andra området handlar om hur de stödjer åtgärder som ska främja en rättvisande och likvärdig betygssättning.

Vi har granskat 30 huvudmän, både enskilda och kommunala. Samtliga har ansvar för en skola som över en femårsperiod haft stora avvikelser mellan nationella provbetyg och slutbetyg i årskurs 9. Det kan vara helt i sin ordning att nationella provbetyg och slutbetyg avviker från varandra, och det strider inte heller mot någon regel. Men att avvikelserna är stora under flera år kan ge anledning att reagera på dem och analysera vad de beror på. Det kan visa sig att avvikelserna beror på att betygen inte sätts rättvisande och likvärdigt, och att det därför finns skäl att sätta in åtgärder.

De viktigaste iakttagelserna

Hos många huvudmän i granskningen finns mer att göra än vad som görs i dag för att elever ska kunna söka till gymnasieskolan på lika villkor och känna sig trygga med att de har de kunskaper som krävs för nästa steg i utbildningen. Skolinspektionen bedömer att drygt hälften, sjutton av trettio granskade huvudmän, inte fullt ut gör en analys av betygssättningen i syfte att identifiera tecken på att betygen inte sätts rättvisande och likvärdigt. Lika många huvudmän har inte heller satt in behovsanpassade åtgärder, som skulle kunna främja en mer rättvisande och likvärdig betygssättning. Tre av dessa sjutton huvudmän bedöms ha låg kvalitet på de

---

¹ Skolverket (2020). Likvärdiga betyg och meritvärden. Rapport 2020:7.

båda granskade områdena. Tretton huvudmän bedöms ha ett väl fungerande arbete på båda granskade områden.

Alla skolor i vår granskning har valts för att de har stora avvikelser. Vissa av dem har beskrivit processer som Skolinspektionen bedömt har bra kvalitet. Våra bedömningar bygger på vad som framkommit i intervjuer tillsammans med huvudmännens dokumentation. Det är därmed en beskrivning av en process som bedöms, snarare än den genomförda processen. Det skulle kunna vara en förklaring till granskningens resultat.

Stora avvikelser som dessa skolor haft under längre tid kan dock fortsatt indikera att betygssättningen inte är rättvisande och likvärdig. Fler bilder av skolors arbete behövs, liksom en generell uppföljning av hur betygen utvecklas framöver. Skolinspektionens arbete stannar därför inte vid enbart denna granskning, utan fortsätter på olika sätt genom tillsyn och kvalitetsgranskning.

Nedan beskrivs iakttagelserna från denna granskning kortfattat.

Över hälften av de granskade huvudmännen gör inte en tillräcklig analys av skolornas betygssättning

Trots att majoriteten av de granskade huvudmännen samlar in ett brett underlag som skulle kunna användas i en analys av betygssättningen, gör drygt hälften av huvudmännen inte fullt ut en analys av skolenheternas betygssättning. Det kan handla om att det endast är resultat i några få ämnen som analyseras eller enbart resultatet på en övergripande nivå. Det gör att det inte blir möjligt att få syn på skillnader mellan olika ämnen, klasser eller skolenheter. Ibland gör huvudmännen en beskrivande redovisning av resultaten, utan att gå vidare för att undersöka vad som ligger bakom eventuella utstickande resultat eller mönster.

De huvudmän som bedöms ha ett väl fungerande arbete inbegriper betygssättningen i fler ämnen än de med nationella prov i sin analys. Det är betydelsefullt då eleverna söker till gymnasieskolan på sitt meritvärde, och det baseras på samtliga ämnesbetyg. De här huvudmännen gör också fler jämförelser med andra liknande verksamheter, och de gräver djupare för att få en bild av vad eventuella skillnader och utstickande resultat beror på.

Flera huvudmän kan utveckla sin dialog med rektorn om betygssättningen

Dialogen med rektorn är viktig för att förmedla information om exempelvis regeländringar. Dialogen är också en viktig del av analysen av betygssättningen. I dialogen kan resonemang föras om vad huvudmannen sett i sin analys och om vad som kan ligga bakom detta. Många av de granskade huvudmännen uppmärksammar frågan om betygssättning i sin dialog med rektorerna, exempelvis i det systematiska kvalitetsarbetet. Det finns dock exempel på huvudmän som inte gör det i tillräcklig utsträckning. Utan dialog och samsyn kring principiella frågor lämnas rektorerna att själva tolka uppdraget om rättvisande och likvärdig betygssättning, vilket riskerar att bidra till olika tolkningar av kunskapskraven och hur regler ska tillämpas.

Avvikelser mellan nationella provbetyg och slutbetyg är ibland motiverade och ibland beroende på felaktig betygssättning, enligt huvudmännen

I granskningen förde rektorer och huvudmän fram flera olika förklaringar till de skillnader som fanns mellan nationella provbetyg och slutbetyg. Flera av förklaringarna känns igen från andra studier på området och från Skolinspektionens tidigare granskningar.² Det är vanligt att de granskade huvudmännen beskriver att provresultatet inte setts som rättvisande. I flera intervjuer beskrivs exempelvis att många elever är nervösa inför provet och inte presterar på samma nivå som de visat att de kan i andra sammanhang, att eleverna presterar bättre muntligt än skriftligt eller att språksvårigheter gör att resultatet på provet inte ger rätt bild av elevens kunskaper. Det är också vanligt att huvudmännen förklarar högre slutbetyg med att insatser för att höja elevers kunskaper satts in efter provet.

Det finns också flera huvudmän i granskningen som beskriver att de identifierat att betyg inte alltid satts på ett rättvisande och likvärdigt sätt. Exempelvis beskrivs det att undervisningen inte alltid utgått från kursplanen, att de nationella proven inte beaktats i tillräcklig utsträckning eller att sådant som inte ska vägas in i betygen ändå har vägts in.

Över hälften av huvudmännen initierar inte behovsanpassade åtgärder

Med något undantag har Skolinspektionen bedömt att samma huvudmän som bör utveckla sin analys också bör utveckla sitt arbete med att initiera och stödja åtgärder som främjar en rättvisande och likvärdig betygssättning. Utan tillräcklig kunskap om var behov av exempelvis kompetensutveckling eller ökad samverkan finns, kan huvudmannen inte initiera relevanta åtgärder. I flera fall har huvudmän, trots att de identifierat problem i betygssättningen, inte initierat åtgärder för att komma tillrätta med dem.

Det finns också huvudmän som ger exempel på olika åtgärder som de satt in efter att de sett behov av dem i sin verksamhet. I flera fall har huvudmännen i dialog med rektorer genomfört kompetensutveckling i bedömning och betygssättning samt organiserat sambedömning av nationella prov mellan olika skolenheter. Några har identifierat problem i ett visst ämne och arbetat för att höja kompetensen där. Andra har låtit samtliga lärare gå en kurs i betygssättning för att höja kompetensen på bred front och för att få en gemensam begreppsapparat. I samband med implementeringen av de nya kursplanerna planerar flera huvudmän ett arbete för att främja likvärdighet i både undervisning och betygssättning.

---

² Se Skolinspektionen (2019). Betygssättning på högskoleförberedande program i kursen svenska 3 och Jönsson, A. och Klapp, A. (2020). Svenska lärares syn på avvikelser mellan resultat på nationella prov och ämnesbetyg.

Flera huvudmän tar inte vara på erfarenheter

Skolinspektionen frågade rektorer och huvudmän om hur huvudmannens arbete med att främja en rättvis och likvärdig betygssättning sett ut och eventuellt förändrats de senaste åren. Överlag var det ofta svårt att få en bild av detta, därför att rektorer och personal på huvudmannanivå bytts ut. I flera fall beskrev de intervjuade att mycket information inte skrivs ner och att det inte alltid skett en ordentlig överlämning vid personalförändringar.

Utan dokumentation eller tydliga överlämningar är det svårt att få inblick i vad som skett och vad som framkommit i olika analyser och utvärderingar. Detta kan naturligtvis få effekter för möjligheten att arbeta långsiktigt med olika frågor, vilket Skolinspektionen också sett i andra granskningar³. Risken är att nya initiativ tas gång på gång, i stället för att huvudmän bygger vidare på de erfarenheter och den kunskap som finns och anpassar åtgärderna därefter.

---

³ Skolinspektionen (2019). Huvudmannens arbete för kontinuitet på skolor med många rektorsbyten ; Skolinspektionen (2021). Långvarigt låga kunskapsresultat.

Inledning

Betygssättningen i grundskolan är en myndighetsutövning som inte går att överklaga⁴, och som har stor betydelse för den enskilde eleven då betygen används för antagning och urval till gymnasieskolan. Skillnaden mellan ett E och ett F kan innebära skillnaden mellan att vara behörig till ett nationellt program i gymnasieskolan eller inte. Högre upp i betygsskalan kan betygen avgöra om en elev kommer in på den önskade skolan eller programmet.

Att få högre betyg än vad kunskaperna egentligen motsvarar kan också leda till problem för elever, då det kan ge en falsk bild av de egna kunskaperna. Skolverket har visat att elever som gått på grundskolor som har en generös betygssättning i förhållande till de nationella proven, klarar gymnasiestudierna sämre än elever som kommer från grundskolor som sätter slutbetyg som ligger närmare de nationella provbetygen.⁵

Som ytterst ansvarig för utbildningen har huvudmannen ett ansvar för att betygssättningen sker rättvisande och likvärdigt.⁶ Skolinspektionen har därför granskat huvudmäns arbete med att ge rektorer förutsättningar att arbeta för en rättvisande och likvärdig betygssättning. I den här rapporten sammanfattar vi resultatet av granskningen och i detta inledande kapitel ger vi en bakgrund till det granskade området.

Därför har Skolinspektionen granskat huvudmannens arbete för rättvisande och likvärdig bedömning

Under hela den period då vi i Sverige haft målrelaterade betyg har det funnits en debatt om betygens likvärdighet. Förekomsten av sådant som betygsinflation och att betygen inte är jämförbara mellan olika skolenheter, det vill säga inte likvärdiga, har diskuterats i många sammanhang.⁷ Flera granskningar och utredningar har pekat på brister i likvärdigheten⁸ och regeringen har också vidtagit flera åtgärder för att minska risken för att betygen inte är likvärdiga. Exempelvis har regeringen gett i

⁴ 28 kap. 18 § skollagen (2010:800)

⁵ Skolverket (2019). Grundskolors systematiska avvikelser i betygssättning och elevers gymnasieresultat.

⁶ 2 kap. 8 § skollagen (2010:800). Likvärdig betygssättning definieras i denna granskning på samma sätt som i SOU 2020:43 Bygga, bedöma, betygssätta – betyg som bättre motsvarar elevers kunskaper. Betänkande av betygsutredningen 2018, s. 747-748: "Likvärdighet i betygssättningen avser om lärare tillämpar bestämmelserna om betygssättning på ett likvärdigt sätt och om de sätter rättvisande betyg i relation till en elevs kunskaper. En elevs betyg ska inte bero på till exempel vilken skola eller klass eleven går i eller vilken lärare eleven har."

⁷ SOU 2020:43; Skolverket (2012). Betygsinflation – betygen och den faktiska kunskapsutvecklingen. Dnr. 2012:387, s. 9-10; Skolverket (2020). Likvärdiga betyg och meritvärden. Rapport 2020:7; Riksrevisionen (2011). Lika betyg, lika kunskap? s. 20 ff; Vlachos, J. (2018). Trust based evaluation in a market oriented school system. Institutet för näringslivsforskning.

⁸ Skolinspektionen (2014). Uppenbar risk för felaktiga betyg; Skolinspektionen (2018). Rättvis och likvärdig betygssättning i grundskolan; Skolverket (2019). Grundskolors systematiska avvikelser i betygssättning och elevers gymnasieresultat; Skolverket (2019). Analyser av likvärdig betygssättning mellan elevgrupper och skolor. Jämförelser mellan betyg och nationella prov i årskurs 9. Rapport 475.

uppdrag till Skolverket att på ett lättillgängligt sätt publicera avvikelser mellan nationella provbetyg och slutbetyg⁹ och ta fram stödmaterial om bedömning. Skolinspektionen har i uppdrag att inspektera regelefterlevnad och har tidigare även haft i uppdrag att organisera ombedömning av nationella prov. Regeringen har också beslutat om att nationella provresultat särskilt ska beaktas vid betygssättning med syftet att stärka likvärdigheten.¹⁰

Ansvaret för betygssättningen är delat

I nuvarande skollag framgår att det är rektorns ansvar att se till att betygssättningen sker i enlighet med skollagen och andra författningar.¹¹ Samtidigt är det huvudmannen som är ytterst ansvarig för att utbildningen genomförs i enlighet med skollagen och andra författningar, och som också genom skollagen ansvarar för att systematiskt och kontinuerligt planera, följa upp och utveckla utbildningen.¹² I skollagspropositionen nämns likvärdigheten i skolors bedömning och betygssättning som en av de delar som det finns behov av att analysera i huvudmannens kvalitetsarbete.¹³ Enligt skollagen ska huvudmannen också se till att personalen som har hand om utbildningen ges möjligheter till kompetensutveckling och att de har nödvändiga insikter i de föreskrifter som gäller för skolväsendet.¹⁴

Av kommentarerna till Skolverkets allmänna råd om betyg och betygssättning framgår att lärare, rektor och huvudman har ett delat ansvar för att följa upp betyg och betygssättning.¹⁵ Enligt råden bör lärarna följa upp om bedömningsunderlaget har gett möjlighet att värdera elevernas kunskaper vid betygssättningen. Rektorn bör säkerställa att det finns förutsättningar för att analysera nationella provbetyg och slutbetyg och tillsammans med lärarna följa upp dessa, för att kunna sätta in åtgärder vid behov. Huvudmannen bör, enligt Skolverket, följa upp betyg och nationella provbetyg så att det vid behov blir möjligt att sätta in insatser som skapar förutsättningar för mer rättvisande och likvärdiga betyg.

I kommentarerna till råden beskrivs hur huvudmannen har ett övergripande ansvar för att säkerställa att rektorn har förutsättningar att fördjupa analysen inom den egna skolenheten. Här beskrivs också hur Skolverkets statistik ger huvudmannen förutsättningar att göra jämförelser mellan de egna skolenheterna och med riket som helhet. Vidare beskrivs att huvudmannen behöver analysera betygen ur flera perspektiv och att det är viktigt att huvudmannen analyserar vad eventuella avvikelser beror på. Här lyfts också huvudmannens ansvar för att garantera rektorernas förutsättningar att fullfölja sitt ansvar, och att huvudmannen ansvarar för att lärarna har nödvändiga insikter i de föreskrifter som gäller för skolväsendet, och därmed de som reglerar betyg och betygssättning.¹⁶

⁹ Regleringsbrev för budgetår 2008 avseende Statens skolverk, U2007/7921/SAM/G.

¹⁰ 10 kap. 20 a §, skollagen.

¹¹ 3 kap. 14 §, skollagen.

¹² 2 kap. 8 § och 4 kap. 3 §, skollagen.

¹³ Prop. 2009/210:165, s. 306.

¹⁴ 2 kap. 34 §, skollagen.

¹⁵ Skolverket (2018) Skolverkets allmänna råd med kommentarer. Betyg och betygssättning, s. 42f.

¹⁶ *Ibid.*, s. 42-45.

Skolinspektionens tidigare granskningar indikerar att många huvudmän inte tar sin del av ansvaret

Skolinspektionen har under åren granskat arbetet med betygssättning vid flera tillfällen, både i grundskolan och i gymnasieskolan.¹⁷ Gemensamt för granskningarna är att de alla visar på problem med likvärdigheten i betygssättningen.

I en granskning från 2018 konstaterade Skolinspektionen att rektorer och huvudmän behöver ta ett större ansvar för utvecklingsinsatser och andra åtgärder som krävs för att betygssättningen ska bli rättvisande och likvärdig. Granskningen kom, i likhet med tidigare granskningar¹⁸, fram till att huvudmän och rektorer sällan analyserade betygssättningen för att undersöka om den var rättvisande och likvärdig. Det gjordes enligt granskningen ofta analyser av betygen inom ramen för det systematiska kvalitetsarbetet, men det var ovanligt att analyserna hade som syfte att undersöka om det fanns problem med likvärdighet i betygssättningen.¹⁹

Flera faktorer kan påverka betygens likvärdighet

Det finns flera faktorer som kan ligga bakom den bristande likvärdigheten i betygssättningen. Här beskriver vi olika anledningar till att betygen inte alltid sätts rättvisande och likvärdigt. Detta är områden som huvudmannen bör uppmärksamma för att på olika sätt skapa förutsättningar för en rättvisande och likvärdig betygssättning.

Kunskapskraven behöver tolkas av lärarna tillsammans, men tillräckliga möjligheter för samarbete saknas ofta

Betygen i grundskolan är målrelaterade. Det innebär att lärare utifrån en bedömning av elevernas kunskaper ska sätta dem i relation till kunskapskrav. Lärare behöver tolka kunskapskraven tillsammans i en strävan efter att nå en samsyn om tolkningen. Lärarna behöver också tolka kursplanen för att planera undervisningen och konstruera bedömningsuppgifter, och slutligen behöver elevernas prestationer tolkas och vägas samman på samma sätt. Betygssättning är därmed en subjektiv bedömning som föregås av tolkningar i flera led.²⁰ Ett problem är alltså att lärare tolkar, förstår och tillämpar kunskapskraven på olika sätt. Det gör att det är mycket svårt att få betygen att bli helt likvärdiga mellan lärare och skolenheter.²¹

Skolverket menar att svårigheterna för lärare att göra nationellt samstämmiga tolkningar av elevprestationer och sedan betygssätta dem enligt kunskapskraven, är

¹⁷ Se exempelvis Skolinspektionen (2013). Tillsyn av bedömning och betygssättning.; Skolinspektionen (2014 a). Uppenbar risk för felaktiga betyg; Skolinspektionen (2014). Förstärkt tillsyn av skolors arbete med bedömning och betygssättning.; Skolinspektionen (2018). Rättvis och likvärdig betygssättning i grundskolan.; Skolinspektionen (2019). Ombedomning av nationella prov – samma prov, olika bedömningar, Redovisning av regeringsuppdrag.; Skolinspektionen (2020) Betygssättning i engelska i årskurs 6.

¹⁸ Skolinspektionen (2013). Tillsyn av bedömning och betygssättning.; Skolinspektionen (2014). Uppenbar risk för felaktiga betyg.

¹⁹ Skolinspektionen (2018). Rättvis och likvärdig betygssättning i grundskolan, s. 25.

²⁰ Jönsson, A. och Thornberg, P. Sambedomning för ökad likvärdighet? Educare 2015:2, s. 181-184.

²¹ Höstterminen 2022 börjar nya, reviderade, kursplaner med kunskapskrav att gälla. De nya kunskapskraven är reviderade för att bli ett bättre stöd när lärarna skriver omdömen och sätter betyg. Skolverket vill på så sätt bidra bland annat till att eleverna får mer tillförlitliga och rättvisande betyg. Se [Ändrade läroplaner och kursplaner hösten 2022 - Skolverket](#)

huvudförklaringen till problemen med att nå nationell likvärdighet i betygssättningen.²² Skolverket har därför kommit med förslag på hur de nationella proven på olika sätt skulle kunna användas för att uppnå en mer likvärdig betygssättning.²³

Det finns dock mycket att göra i en strävan mot en så rättvisande och likvärdig betygssättning som möjligt, även i nuvarande system. Exempelvis behöver det finnas en samverkan och en diskussion om bedömning och betygssättning mellan lärare.²⁴ Flera rapporter har dock pekat på att det inte förekommer tillräckligt med organiserad samverkan kring bedömning och betygssättning på skolorna.²⁵ Skolinspektionens rapporter visar också att den samverkan som förekommer ofta handlar om bedömning av nationella prov och om enstaka elevuppgifter, men sällan om bedömning vid betygssättning.²⁶

Lärare gör olika när de sätter betyg

Forskning visar också att lärare har olika strategier för sin bedömning och betygssättning²⁷. Den visar också att det inte alltid enbart är elevernas kunskaper i förhållande till målen som vägs in i betyget, utan att även sådant som beteende och motivation tycks påverka betygen.²⁸ Också Skolinspektionens granskningar visar på att lärare skiljer sig åt i sin betygssättning på sådant vis att det kan leda till att betygen inte sätts rättvisande och likvärdigt.²⁹

Lärare tenderar att påverkas av elevgruppens prestationsnivå

I ett målrelaterat betygssystem ska inte prestationen hos övriga elever i en klass eller en skola påverka en enskild elevs betyg. Skolverket har genomfört analyser som visar på att relativ betygssättning ändå förekommer, det vill säga att betygsskalan tolkas utifrån prestationsnivån i en elevgrupp.

I en rapport från 2019³⁰ konstaterar Skolverket att de inte finner några stora skillnader mellan hur olika elevgrupper blir betygssatta, som pojkar och flickor, elever med olika migrationsbakgrund eller elever med olika socioekonomisk bakgrund,³¹ Mellan fristående och kommunala skolor finner de en skillnad som innebär att fristående skolor i genomsnitt har en mer generös betygssättning i förhållande till de

²² Skolverket (2020). Likvärdiga betyg och meritvärden. Rapport 2020:7, s. 17-18.

²³ Skolverket (2020). Likvärdiga betyg och meritvärden. Rapport 2020:7.

²⁴ Skolverket (2000). Nationella kvalitetsgranskningar 2000, s. 144; Skolverket (2016). Utvärdering av den nya betygsskalan samt kunskapskravens utformning, s. 69.

²⁵ Skolverket (2000). Nationella kvalitetsgranskningar 2000; Riksrevisionen (2011). Lika betyg, lika kunskap?, s. 11.

²⁶ Skolinspektionen (2013). Tillsyn av bedömning och betygssättning s.11; Skolinspektionen (2018). Rättvis och likvärdig betygssättning i grundskolan, s. 26-27; Skolinspektionen (2019). Betygssättning på högskoleförberedande program i kursen svenska 3, s. 7.; Skolinspektionen (2020). Betygssättning i engelska i årskurs 6, s. 7.

²⁷ Se exempelvis Jönsson, A. och Balan, A. Analytic or Holistic: A Study of Agreement Between Different Grading Models. *Practical Assessment, Research, and Evaluation*: Vol. 23, Artikel 12 och Korp, H. (2006) Lika chanser i gymnasiet? En studie om betyg, nationella prov och social reproduktion. (Doktorsavhandling.) Malmö: Malmö högskola.

²⁸ Se exempelvis Klapp Lekholm, A. & Cliffordson, C. (2009) Effects of student characteristics on grades in compulsory school. *Educational Research and Evaluation*, 15:1 och Brookhart et al. A Century of Grading Research. *Review of Educational Research*. 86 (4), s. 803-848. (2016).

²⁹ Skolinspektionen (2019). Huvudmannens arbete för kontinuitet på skolor med många rektorsbyten.; Skolinspektionen (2020). Betygssättning i engelska i årskurs 6.

³⁰ Skolverket (2019). Analyser av likvärdig betygssättning mellan elevgrupper och skolor. Jämförelser mellan betyg och nationella prov i årskurs 9. Rapport 475.

³¹ Flickor och utlandsfödda elever får dock en något mer gynnsam betygssättning i förhållande till provbetygen jämfört med pojkar respektive svenskfödda elever.

nationella proven än kommunala skolor. Skillnaden förklarar dock endast en liten del av den totala skillnaden i betygssättning mellan skolor.

Däremot finner Skolverket en klar tendens till att betygen sätts i relation till prestationsnivån på skolorna. Elever som går i skolor med en hög genomsnittlig prestationsnivå får lägre betyg i förhållande till sitt nationella provresultat än elever som går på skolor med en låg genomsnittlig prestationsnivå. Skolverket menar att det är en stark indikation på att det avgörande problemet med likvärdig betygssättning är att lärarna på olika skolor har svårt att kalibrera sina krav för betygen.³² Skolverket menar också att det inte går att uppnå fullständig likvärdighet i betygssättningen på nationell nivå med dagens system, och att det krävs förändringar på systemnivå för att förbättra likvärdigheten.³³

Det finns flera incitament till att sätta högre betyg än vad elevernas kunskaper motsvarar

Det fria skolvalet innebär att betygen kan ha stor betydelse, inte bara för elever utan också för skolor och huvudmän, eftersom höga betyg kan ses som ett konkurrensmedel och ett sätt att locka till sig elever. Framför allt i storstadsregionerna är konkurrensen om eleverna hård och antalet elever har stor påverkan på en skolas ekonomi, vilket kan vara ett incitament till att sätta höga betyg.³⁴ Det förekommer också att huvudmän har som målsättning att betygen ska öka, vilket också kan vara incitament för att sätta allt högre betyg över tid.³⁵ I en enkät från Lärarnas riksförbund svarar ungefär en tredjedel av lärarna att de upplevt påtryckningar om att sätta högre betyg från sin rektor eller huvudman, och cirka hälften av lärarna svarar att de har upplevt påtryckningar från vårdnadshavare och elever.³⁶

Att få ett E istället för ett F kan vara den avgörande skillnaden för en elev mellan att få gymnasiebehörighet och inte, vilket också kan innebära ett starkt incitament för läraren att sätta ett högre betyg än vad elevens kunskaper egentligen motsvarar. Skolverket bedömer dock inte att detta fenomen är en viktig faktor för skillnader mellan skolors betygssättning.³⁷ För lärare kan betygen påverka arbetsbördan, i de fall de sätter underkända betyg som innebär att elever ska ges extra stöd. Även sådana förhållanden kan innebära incitament att sätta högre betyg.³⁸

Obehöriga lärare och hög rektorsomsättning kan också påverka betygssättningen

Låg tillgång på behöriga lärare kan bidra till ytterligare problem med bristande likvärdighet i betygssättningen. En analys genomförd av Skolverket visade att skolor med en låg lärarbehörighet i genomsnitt hade en mer generös betygssättning i förhållande till de nationella provresultaten, än skolor med hög lärarbehörighet. De

³² Skolverket (2019). Analyser av likvärdig betygssättning mellan elevgrupper och skolor. Jämförelser mellan betyg och nationella prov i årskurs 9. Rapport 475, s. 36 ff.

³³ Skolverket (2020). Likvärdiga betyg och meritvärden. Rapport 2020:7.

³⁴ SOU 2020:43 Bygga, bedöma, betygssätta – betyg som bättre motsvarar elevers kunskaper. Betänkande av betygsutredningen 2018, s. 594, 598.

³⁵ SOU 2020:43 Bygga, bedöma, betygssätta – betyg som bättre motsvarar elevers kunskaper. Betänkande av betygsutredningen 2018, s. 600.

³⁶ Lärarnas riksförbund (2016). PM Påtryckningar mot betygssättande lärare.

³⁷ Skolverket (2020). Likvärdiga betyg och meritvärden. Rapport 2020:7, s. 16.

³⁸ Jönsson, A. och Klapp, A. (2020). Svenska lärares syn på avvikelser mellan resultat på nationella prov och ämnesbetyg, s. 5; SOU 2020:43 Bygga, bedöma, betygssätta – betyg som bättre motsvarar elevers kunskaper. Betänkande av betygsutredningen 2018, s. 212.

konstaterar dock att skillnaden i behörighet mellan skolor endast förklarar en bråkdel av de totala skillnaderna i hur skolorna sätter betyg i förhållande till de nationella proven.³⁹

En obehörig lärare får inte sätta betyg självständigt, men i praktiken kan de ha stort inflytande över både undervisningens utformning och betygssättningen. Skolinspektionens tidigare granskning av huvudmäns och rektorers arbete med betygssättning visade att obehöriga lärare fick stöd av behöriga lärare och att detta sågs som en självklarhet. Däremot var det mindre vanligt att det fanns tydliga strukturer och planeringar, eller riktlinjer, för arbetet med att kontinuerligt stödja obehöriga lärare som ska undervisa och därmed sätta betyg.⁴⁰

Rektorsomsättningen är hög i Sverige jämfört med övriga nordiska länder.⁴¹ Även detta kan inverka negativt på likvärdigheten i betygssättningen, genom den negativa effekten på utvecklingsarbete och upprätthållandet av strukturer, rutiner och uppföljning som täta rektorsbyten kan ge.⁴²

De nationella proven ska ge stöd i betygssättningen

De nationella prov som finns i flera ämnen ska vara ett stöd för en likvärdig och rättvis bedömning och betygssättning av en elevs kunskaper. Med syftet att stärka möjligheten till likvärdiga betyg infördes en skrivning i skollagen om att resultatet på de nationella proven *särskilt ska beaktas*, om inte särskilda skäl finns.⁴³ Skolverket skriver att "Provresultatet har alltså en särskild betydelse vid betygssättningen och det har en större betydelse än andra enskilda underlag. Men provet ska inte helt styra betyget och resultatet på ett nationellt prov kan inte vara lärarens enda underlag vid betygssättningen."⁴⁴ Bestämmelsen trädde i kraft 29 juni 2018. Enligt Skolverket finns inte några tecken på att skrivningen har lett till en mer likvärdig betygssättning.⁴⁵

Skolinspektionen har i en tidigare granskning konstaterat att rektorer och lärare på de skolor som ingick i granskningen sällan gjorde en analys av relationen mellan kursbetyg och resultaten på det nationella provet. Det gjorde att huvudmännen saknade ett viktigt underlag om huruvida betygen sattes på rättvisande och likvärdiga grunder. Vidare konstaterades att resultat från nationella prov beaktades i begränsad omfattning i den sammantagna värderingen av elevers kunskaper på de granskade skolorna.⁴⁶

³⁹ Skolverket (2019 b). Analyser av likvärdig betygssättning mellan elevgrupper och skolor. Jämförelser mellan betyg och nationella prov i årskurs 9. Rapport 475, s. 31.

⁴⁰ Skolinspektionen (2018). Rättvis och likvärdig betygssättning i grundskolan, s. 21-22.

⁴¹ Skolverket (2020). Omsättning bland rektorer i grund- och gymnasieskolan. Dnr 5.1.1–2019:1485.

⁴² Skolinspektionen (2019 b), s. 19-21; SOU 2020:43 Bygga, bedöma, betygssätta – betyg som bättre motsvarar elevers kunskaper. Betänkande av betygsutredningen 2018, s. 600.

⁴³ Beträffande grundskolan, se 10 kap. 10,20 a § skollagen 20 a.

⁴⁴ [Sätta betyg i grundskolan - Skolverket](#), 2022-05-22-

⁴⁵ Skolverket (2020). Likvärdiga betyg och meritvärden. Rapport 2020:7, s. 36.

⁴⁶ Skolinspektionen (2019). Betygssättning på högskoleförberedande program i kursen svenska 3, s. 7.

Jönsson och Klapp har i en intervjustudie undersökt hur lärare som undervisar i engelska respektive fysik i årskurs 9 motiverar och hanterar avvikelser mellan nationella provbetyg och slutbetyg.⁴⁷ Flera av lärarna de intervjuar beskriver att avvikelser beror på att de nationella provresultaten är missvisande. Det anges bero dels på de nationella provens konstruktion, dels på faktorer hos eleverna, som stress under provet eller bristande ordkunskap. Att elever fått riktad undervisning efter de nationella proven beskrivs också som en anledning till avvikelser mellan nationella provbetyg och slutbetyg. I Skolinspektionens granskning av betygssättning i svenska 3 på gymnasieskolans högskoleförberedande program gav lärarna uttryck för liknande resonemang.⁴⁸

I flera ämnen finns inte nationella prov, och i dessa ämnen är de genomsnittliga betygen höga.⁴⁹ Enligt Skolverket är också betygsinflationen störst i ämnena utan nationella prov, medan den är minst i de ämnen som haft nationella prov längst, det vill säga svenska, svenska som andraspråk, engelska och matematik.⁵⁰

Under covid-19-pandemin har de nationella proven varit inställda

Under 2020 och 2021 genomfördes inte de nationella proven som vanligt i Sverige på grund av den pågående pandemin.⁵¹ Under 2020 uteblev de nationella proven nästan helt, men under vårterminen 2021 tillhandahöll Skolverket i stället nationella bedömningsstöd. De var utformade som nationella prov, men de var inte obligatoriska. Skolorna kunde använda dem om de önskade, men inga resultat samlades in på nationell nivå. Det innebär att det saknas nationell statistik för resultat på nationella prov för två år. Det saknas därmed också möjlighet att göra jämförelser mellan olika skolor och huvudmän för dessa år.⁵²

Syfte och frågeställningar

Syftet med den här granskningen är att granska kvaliteten i huvudmannens styrning och ledning avseende förutsättningar för en rättvisande och likvärdig betygssättning.

Följande frågeställningar besvaras i rapporten:

- Med vilken kvalitet genomför huvudmannen uppföljning och analys i syfte att identifiera utmaningar när det gäller rättvisande och likvärdig betygssättning?

⁴⁷ Jönsson, A. och Klapp, A. (2020). Svenska lärares syn på avvikelser mellan resultat på nationella prov och ämnesbetyg.

⁴⁸ Skolinspektionen (2019). Betygssättning på högskoleförberedande program i kursen svenska 3. dnr. 400–2017:10213.

⁴⁹ SOU 2020:43 Bygga, bedöma, betygssätta – betyg som bättre motsvarar elevers kunskaper. Betänkande av betygsutredningen 2018, s. 593.

⁵⁰ Skolverket (2020). Likvärdiga betyg och meritvärden. Rapport 2020:7, s. 25.

⁵¹ Skolverket (2020). Pressmeddelande. Vårens nationella prov ställs in. <https://www.skolverket.se/om-oss/press/pressmeddelanden/pressmeddelanden/2020-12-15-varens-nationella-prov-stalls-in> Hämtad 2022-03-16; Skolverket (2020). Pressmeddelande. Vårens nationella prov ställs in. <https://www.skolverket.se/om-oss/press/pressmeddelanden/pressmeddelanden/2020-03-23-varens-nationella-prov-stalls-in>. Hämtade 2022-03-16.

⁵² Skolverket har dock gjort analyser av slutbetygen i årskurs 9 på nationell nivå under covid-19-pandemin. Se bilaga 1 i Skolverket (2021). Covid-19-pandemins påverkan på skolväsendet, delredovisning 4.

- Med vilken kvalitet genomför huvudmannen åtgärder för att skapa förutsättningar för en rättvisande och likvärdig betygssättning?

Att fokus ligger på huvudmannens arbete gör att vi i den här granskningen inte granskar lärares arbete med betygssättning eller rektorers arbete med att ge lärare förutsättningar att sätta likvärdiga och rättvisande betyg.

Granskningens genomförande

Nedan beskrivs kortfattat hur granskningen genomförts.

Urvalet av huvudmän som granskats

De 30 huvudmän som ingår i denna granskning har alla en grundskolenhet där en hög andel elever under perioden läsåren 2014/2015–2018/2019⁵³ haft slutbetyg som är högre än de nationella provbetygen i ämnena matematik, engelska och svenska. Perioden innefattar därmed statistik från fem omgångar med nationella prov, under fem läsår. I urvalet togs också viss hänsyn till andelen obehöriga lärare i samma ämnen för att få med skolenheter med en hög andel sådana. En mer detaljerad beskrivning av hur urvalet gjordes finns i bilaga 1.

Det är huvudmännens arbete som har granskats. Urvalet av skolenheterna gjordes för att få en uppfattning av hur deras huvudmän arbetar. Eftersom de utvalda skolorna har haft avvikelser över flera år, har deras huvudmän haft anledning att reagera på resultaten och vidare undersöka vad de beror på.

I urvalsprocessen har många skolenheter exkluderats av olika anledningar. Exempelvis har skolenheter som bytt skolenhetskod under de fem läsåren exkluderats. I processen exkluderades också skolenheter som ingick i andra granskningar som Skolinspektionen genomförde under tiden då denna granskning pågick. Skolenheter som deltog, eller sedan mindre än ett år hade avslutat sitt deltagande i Skolverkets insats Samverkan för bästa skola exkluderades också. Att skolenheterna som valts ut till granskningen har haft stora genomsnittliga avvikelser ska därför inte tolkas som om det är de skolenheter eller huvudmän med de allra största avvikelserna som har granskats.

Att skolenheterna haft stora avvikelser mellan nationella provbetyg och slutbetyg under en flera år lång period kan ses som ett tecken på att det kan finnas problem med likvärdigheten i betygssättningen på dessa skolenheter. Det behöver dock inte med nödvändighet vara så. Det kan också vara helt naturligt att nationella provbetyg och slutbetyg avviker från varandra. Enligt skollagen ska provresultatet inte beaktas om det finns särskilda skäl till att inte göra det.⁵⁴ I Skolverkets allmänna råd beskrivs felande teknik, fusk eller att eleven varit med om omvälvande händelser som exempel på särskilda skäl.⁵⁵ I annat fall ska provresultatet särskilt beaktas, men

⁵³ På grund av att de nationella proven ställdes in under covid-19-pandemin var detta de senast genomförda proven när urvalet drogs.

⁵⁴ 10 kap. 20 a §, skollagen.

⁵⁵ Skolverket (2018). Skolverkets allmänna råd med kommentarer. Betyg och betygssättning. (SKOLF5 2018:247), s. 38.

när läraren allsidigt utvärderar all information om elevens kunskaper inklusive resultatet från ett nationellt prov, kan läraren komma fram till ett betyg som är högre eller lägre än det nationella provresultatet.⁵⁶

Både enskilda och kommunala huvudmän ingår i granskningen. Vilka de är framgår av bilaga två.

Intervjuer och kvalitetsbedömningar

Intervjuer genomfördes digitalt under hösten 2021. Intervjuerna gjordes med företrädare för de granskade huvudmännen och med rektorer på de skolenheter som hade valts ut för granskningen.

Skolinspektionen bad också huvudmännen att skicka in dokumentation över huvudmannens och skolenhetens systematiska kvalitetsarbete för läsåret 2017/2018 och fram till innevarande läsår, huvudmannens senaste kompetensutvecklingsplan för rektorer och lärare och en sammanställning över skolenhetens pedagogiska personal med lärarlegitimation för läsåret 2020/2021.

Skolinspektionen har bedömt kvaliteten på de granskade huvudmännens arbete inom de områden som berörs av granskningens två frågeställningar. Som grund för bedömningarna låg vad som sagts i intervjuerna och den insända dokumentationen. Bedömningarna med identifierade utvecklingsområden kommunicerades till de berörda huvudmännen i verksamhetsbeslut.

I bilaga 4 finns kriterierna för hög kvalitet återgivna. I den här rapporten har Skolinspektionen sammanfattat och återgivit de viktigaste iakttagelserna som gjorts i samband med granskningen.

---

⁵⁶ Skolverket (2018). Skolverkets allmänna råd med kommentarer. Betyg och betygssättning. (SKOLF5 2018:247), s. 37.

Det här visar granskningen

I det här kapitlet beskriver vi på en övergripande nivå vad granskningen har visat. Vi ger exempel både från de huvudmän som vi bedömer arbetar på ett mindre väl fungerande sätt med de aktuella områdena, och från de som vi bedömer arbetar på ett väl fungerande sätt.

Granskningens iakttagelser är uppdelade i två områden. Det första området handlar om huvudmännens dialog med rektorer och om den analys som huvudmännen gör för att identifiera utmaningar kopplade till betygssättningen. Det andra området handlar om hur huvudmännen initierar eller stöttar åtgärder för att främja en rättvisande och likvärdig betygssättning, utifrån vad analysen visat.

Granskningen ger inte en nationellt representativ bild av huvudmäns arbete med att ge rektorer förutsättningar att främja en rättvisande och likvärdig betygssättning. Det här är en sammanfattning av vad vi sett hos de trettio huvudmän som ingår i den här granskningen. Samtidigt kan resultat och exempel som presenteras i denna rapport användas som inspiration för andra huvudmän.

Huvudmännens analys av betygssättningen och dialog med rektorn i syfte att identifiera utmaningar

Huvudmannen är ytterst ansvarig för att utbildningen genomförs i enlighet med bestämmelserna i skollagen och bestämmelser om utbildningen i andra författningar.⁵⁷ Huvudmannen har enligt skollagen också ett ansvar för att all personal i dess skolverksamhet har nödvändiga insikter i de föreskrifter som gäller för skolväsendet.⁵⁸ Vidare ska huvudmannen enligt skollagen systematiskt och kontinuerligt planera, följa upp och utveckla utbildningen med inriktning mot att de nationella målen uppfylls.⁵⁹ Ett område som bör följas upp är likvärdigheten i skolornas betygssättning.⁶⁰

Skolinspektionen har därför granskat hur huvudmän för dialog med rektorer om företeelser kopplade till likvärdig betygssättning, som exempelvis hur reglerna ser ut och kan tolkas och om den enskilda skolenheten har några särskilda utmaningar gällande betygssättningen. Skolinspektionen har också granskat hur huvudmän samlar in underlag och genomför analyser i syfte att identifiera tecken på bristande likvärdighet i betygssättningen. Skolinspektionen har också ställt frågor om vad som framkommit i dessa analyser.

Sammantaget bedömer Skolinspektionen att drygt hälften av de granskade huvudmännen, sjuutton stycken, bör arbeta för att höja kvaliteten på detta område. En stor del av dem, fjorton stycken, har ett arbete som till delar fungerar väl, men där

⁵⁷ 2 kap. 8 § skollagen.

⁵⁸ 2 kap, 34 § skollagen.

⁵⁹ 4 kap, 3 respektive 5 §§ skollagen.

⁶⁰ Prop. 2009/10:165 s. 306.

dialogen eller analysen bör utvecklas för att nå en högre kvalitet. Tre av huvudmännen bedöms ha låg kvalitet i sitt arbete på detta område. Tretton av huvudmännen har däremot ett arbete med dessa frågor av hög kvalitet.

Drygt hälften av de granskade huvudmännen bör utveckla sin uppföljning och analys av betygssättningen

Skolinspektionen bedömer att drygt hälften av de granskade huvudmännen inte gör en tillräcklig analys av betygssättningen för att nå upp till vad Skolinspektionen anser vara hög kvalitet. Några av dessa huvudmän uppmärksammar betygssättningen i mycket låg utsträckning, både i dialogen med rektorer och i sin uppföljning och analys av resultat. Flera av huvudmännen har dock ett arbete som i delar fungerar väl, men som bör utvecklas för att nå en högre kvalitet.

Flera huvudmän samlar in ett brett underlag men utnyttjar det inte till en analys av betygssättningen

En förutsättning för att analysera betygssättningen är att ett brett underlag samlas in. En majoritet av huvudmännen i granskningen bedöms samla in ett brett underlag som ger möjlighet att analysera betygssättningen, men alla utnyttjar inte detta i tillräcklig utsträckning. Flera huvudmän stannar vid att analysera resultat på en aggregerad nivå, som exempelvis meritvärde, andel elever med minst E i samtliga ämnen och andel elever med behörighet till gymnasieskolans yrkesprogram. De bryter inte ner resultat på ett sätt som gör det möjligt att göra jämförelser mellan exempelvis skolenheter, klasser, ämnen eller kön. Det förekommer exempelvis att det endast är resultaten i ett fåtal ämnen som analyseras, som svenska, svenska som andraspråk, matematik och engelska.

Statistiken över avvikelser mellan nationella provbetyg och slutbetyg uppmärksammas av den stora majoriteten av huvudmännen. Majoriteten av rektorerna som intervjuats i granskningen uppger också att de har använt de nationella bedömningsstöd som Skolverket erbjöd då de nationella proven ställdes in⁶¹ i något eller flera ämnen. Det är dock endast några få huvudmän som har begärt in resultaten från dessa från skolorna för att kunna göra jämförelser med slutbetygen.

Bland de huvudmän som har en svag eller delvis svag analys gör huvudmännen framför allt en beskrivande redovisning av statistiken, utan att gå vidare i analysen för att försöka ta reda på vad som ligger bakom eventuella mönster och utstickande resultat. Exempelvis kan undervisningen i ett ämne behöva analyseras för att utröna vad ett resultat beror på, och huvudmännen kan behöva ta reda på rektors och lärares analyser av resultaten. Hos de huvudmän som bör utveckla sin analys sker inte detta alltid. I stället stannar analysen i ett tidigare skede och orsakerna bakom resultaten reds inte ut ordentligt. Ibland uppges att vissa förklaringar till avvikelserna har förts fram, men att de inte undersökts vidare av huvudmannen.

---

⁶¹ Under 2020 och 2021 genomfördes inte de nationella proven som vanligt i Sverige på grund av covid-19-pandemin vilket gör att det inte finns några resultat från dessa och följaktligen inte heller någon statistik över avvikelser för dessa år. Under vårterminen 2021 tillhandahöll Skolverket istället nationella bedömningsstöd som var utformade som nationella prov. De var inte obligatoriska utan skolorna kunde använda dem om de önskade.

I några fall beskrivs att möjliga förklaringar till viss del har undersökts vidare, men att informationen främst förs vidare muntligt. Det gör informationen personberoende och svår att föra vidare inom organisationen, framför allt över tid.

Det förekommer också att huvudmannen inte själv gör någon analys av resultaten utan lämnar detta helt åt rektorn.

Orsaker till skillnader söks ibland inte i själva processen kring betygssättningen

I några fall handlar den bristande analysen om att huvudmannen framför allt söker förklaringar till resultaten i hur undervisningen bedrivits, men att problem med själva betygssättningen inte finns med som möjlig förklaring till de mönster som identifierats. Just avvikelsen mellan nationella provbetyg och slutbetyg tittar de flesta huvudmän på, men för ämnen utan nationella prov kan aspekten likvärdig betygssättning saknas. Exempelvis har en huvudman noterat stora skillnader mellan pojkars och flickors betyg. Förklaringar till detta har sedan sökts i undervisningens utformning, men inte i eventuella skillnader i hur betygen har satts.

Många huvudmän gör jämförelser men det saknas ofta en analys av vad som kan ligga bakom skillnader

En viktig aspekt i en analys av hög kvalitet är att de egna resultaten sätts i relation till andras. För att få syn på det som sticker ut krävs en referenspunkt. De allra flesta huvudmän som ingår i granskningen jämför sina resultat med andras på något sätt. Ofta jämförs meritvärde och behörighet till gymnasieskolan med riksnittet för samma variabler.

Det finns i granskningen också exempel på huvudmän som gör fler jämförelser än så, och även med andra referenspunkter än riksnittet. Flera huvudmän beskriver exempelvis att de jämför genomsnittlig betygspoäng i olika ämnen mellan olika skolenheter, exempelvis mellan skolenheter som har liknande förutsättningar. På så vis kan de få en bild av om en skolenhets betyg i olika ämnen ligger ovanligt högt eller lågt jämfört med andra skolenheter med liknande elevsammansättning. Flera huvudmän använder även verktyget SALSA⁶² för att få en uppfattning om hur skolenhetens resultat ligger till i jämförelse med förväntat värde.

I många fall analyseras dock inte de jämförelser som görs. I stället är det mer en beskrivning av resultaten som redovisas. Det saknas ofta ett resonemang om vad skillnader mellan skolenheter och andra resultat kan bero på, och om skolans arbete med betygssättningen kan vara en faktor som spelar in.

En majoritet av huvudmännen har en dialog med rektorerna om betygssättning

Majoriteten av de granskade huvudmännen för på olika sätt och i olika forum en dialog med rektorerna om betygssättning och utmaningar kopplade till detta. Flera rektorer beskriver att de i olika sammanhang, exempelvis vid rektorsmöten, har diskuterat betygssättning med huvudmannens representanter. Dessa diskussioner beskrivs ofta ha kommit upp på förekommen anledning, exempelvis i samband

---

⁶² Skolverkets arbetsverktyg för lokala sambandsanalyser.

med regelförändringen om att särskilt beakta de nationella proven vid betygssättning⁶³ och publiceringen av Skolverkets allmänna råd om betyg och betygssättning⁶⁴. Vid dessa tillfällen beskrivs att innebörden av regelförändringen och de allmänna råden diskuterats, liksom hur de påverkar betygssättningen och verksamheten.

I dialoger mellan huvudmännen och rektorerna diskuteras också utmaningar som enskilda skolenheter står inför kopplat till betygssättning. Den typen av samtal sker ofta vid kvalitetsdialoger eller liknande. I flera fall har betygssättningen satts upp som ett prioriterat område att utveckla för den granskade skolenheten, och den finns därför med som stående punkt på regelbundna möten mellan rektor och huvudmannens representant. I intervjuerna beskrivs att diskussioner förs om sådant som hur rektorn arbetar för en rättvisande och likvärdig betygssättning på skolenheten genom att ordna tillfällen för sambedömning och diskussioner om bedömningsunderlag, eller hur obehöriga lärare ges stöd av behöriga.

På flera av skolenheterna är en stor andel av lärarna obehöriga, vilket kan påverka betygssättningen. Det är en utmaning som flera av de intervjuade beskriver att huvudmannen och rektorn för dialog om. Andra utmaningar som beskrivs ha diskuterats är att lärare upplever svårigheter att betygssätta kunskaper hos elever som ännu inte behärskar det svenska språket, och att undervisningen inte alltid täcker in hela kursplanen, vilket innebär problem med likvärdigheten på flera sätt.

Flera huvudmän bör utveckla dialogen om betygssättning

Hos några huvudmän beskrivs dock dialogen om betygssättning som mer begränsad. Ofta kommuniceras regelförändringar, men det saknas ibland en dialog om hur de ska tolkas eller tillämpas. Exempelvis har några granskade huvudmän inte tagit upp frågan om hur de nationella proven särskilt ska beaktas. I något fall har frågan tagits upp, men lämnats helt åt rektorn. I ett annat fall visar intervjuerna att det inte finns en samsyn mellan rektorn och huvudmannen om vilken hänsyn som ska tas till de nationella proven vid betygssättningen.

Det finns också exempel på situationer där det visserligen förs en regelbunden dialog om betyg – men där aspekten likvärdighet sällan tas upp. I stället handlar dialogen om betyg om de fall där betygen är låga och hur de kan höjas.

Gemensamt för de huvudmän som bör utveckla sin analys för att nå högre kvalitet är att de också bör utveckla den del av dialogen som behövs för att kunna göra analysen. De behöver i ökad utsträckning föra diskussioner om vad som kan ligga bakom exempelvis utstickande resultat eller avvikelser mellan nationella provbetyg och slutbetyg.

Utan en dialog om betygssättningen får inte huvudmannen kunskap om hur regler förstås och tolkas på de olika skolenheterna. De får inte heller insyn i vilka utmaningar som finns kopplat till betygssättning och som skulle kunna förebyggas genom exempelvis kompetensutveckling eller samverkan mellan lärare. Risken blir att regler tolkas olika på huvudmannens skolor och att betygen inte sätts likvärdigt.

---

⁶³ 10 kap. 20 a § skollagen.

⁶⁴ Skolverkets allmänna råd om betyg och betygssättning (SKOLF5 2018:247).

Knappt hälften av huvudmännen bedöms göra en analys som är av hög kvalitet

Knappt hälften av de granskade huvudmännen har bedömts ha hög kvalitet på sitt arbete med uppföljning och analys. Flera av dem är relativt stora huvudmän med centralt placerad personal som kan arbeta med denna typ av frågor. Dessa huvudmän beskriver ofta att de gör en analys av samtliga ämnen och inte enbart av ämnena med nationella prov eller liknande. De stannar inte vid att enbart studera avvikelserna mellan nationella provbetyg och slutbetyg, utan de har med skolornas arbete med betygssättning som en del av flera tänkbara förklaringar till de mönster som finns i betygsstatistiken.

Avvikelser mellan nationella provbetyg och slutbetyg är en variabel som samlas in och analyseras. Andra variabler är genomsnittlig betygspoäng för olika ämnen, kön och klasser och betygsfördelningen inom ämnen. Några huvudmän beskriver att lärarna sätter prognosbetyg som sedan kan jämföras med de slutliga betygen. En hög andel obehöriga lärare eller brist på behöriga lärare i ett enskilt ämne, är också sådant som kan föranleda att betygssättningen behöver undersökas närmare. Därför analyseras också statistik över lärarbehörighet av flera huvudmän. Huvudmän uppger även att information från Skolinspektionens skolenkät, egna enkäter och frånvarostatistik används som grund för analyser av betygssättningen. Några huvudmän beskriver också hur de mer eller mindre systematiskt följer upp hur elever presterar på gymnasiet, för att på så sätt få en bild av om betygen från grundskolan är rättvisande och likvärdiga. Genom att studera resultaten över en längre tidsperiod kan huvudmännen få syn på mönster, vilket också beskrivs i intervjuerna.

Jämförelsevis höga betyg i ett visst ämne eller att fördelningen av betyg per betygssteg avviker eller förändras drastiskt mellan två årskurser *kan* vara tecken på att det finns problem med betygssättningen. Genom att sätta olika resultat i relation till varandra och väga in olika aspekter kan mönster och utstickande resultat identifieras. Exempelvis beskriver en huvudman att de jämfört betygsutvecklingen i ämnen utan nationella prov med ämnen som har nationella prov.

Huvudmän med ett väl fungerande arbete samlar också in kvalitativt underlag i analysen

Enbart statistik kan dock aldrig ge svar på frågan om betygssättningen är rättvisande och likvärdig. De nationella proven ska särskilt beaktas vid betygssättning, men det innebär inte att slutbetyget alltid blir detsamma eftersom eleven kan öka sina kunskaper efter tillfället för det nationella provet eller prestera sämre än vanligt vid provtillfället på grund av olika omständigheter.⁶⁵ Att betygen är jämförelsevis höga i ett ämne eller att en undervisningsgrupp höjer sitt snitt kraftigt mellan två terminer, kan vara en indikation på att betygen satts för högt, men det kan också ha sin förklaring i en förbättrad undervisning eller en förändrad elevgrupp.

För att ta reda på vad som verkligen ligger bakom de resultat som sticker ut, krävs att huvudmannen involverar rektorn och skolenheten. Huvudmannen kan ta del av lärares och rektorers analyser av betygssättningen eller göra ytterligare undersökningar av undervisningen eller betygssättningen. Flera huvudmän beskriver hur de ställer riktade frågor, i vissa fall med utgångspunkt i forskning, till rektorer och lärare. På så sätt får de en mer detaljerad bild av nuläget och förutsättningarna för

---

⁶⁵ 10 kap. 20 a §, skollagen.

betygssättning på de olika skolenheterna att utgå ifrån i sin egen analys. Det beskrivs också att tjänstemän hos huvudmännen ger stöd åt rektorerna i deras analysarbete för att höja kvaliteten på det. Några huvudmän beskriver att de i sin analys tar hänsyn till sådant som hur skolenheterna planerar för sambedömning och bedömning av nationella prov, liksom annan information om skolenheternas förutsättningar.

Den analys som görs av betygen sammanfattas skriftligt i vissa fall, men det anges också att den utvecklas vid de regelbundna möten som i många fall är en del av det systematiska kvalitetsarbetet, ofta kallade kvalitets- eller resultatdialoger. Eventuella förklaringar till utstickande resultat och avvikande mönster diskuteras utifrån de reflektioner och de analyser som huvudmannen och rektorn gjort. Bakom rektorernas analys finns också lärarnas egna analyser och förklaringar till vad som ligger bakom siffrorna.

Flera av de granskade huvudmännen har sådana dialoger med rektorerna flera gånger under läsåret. Diskussioner om resultat och hur de skiljer sig mellan skolenheter förs i vissa fall även gemensamt under rektorsmöten. En av de granskade huvudmännen beskriver att de inför olika diskussioner sätter ihop grupper av rektorer som huvudmannen bedömer kan dra nytta av att få insikt i varandras arbete.

Förutom att ta del av rektorernas och lärarnas analyser av betygssättningen, genomför flera huvudmän också egna undersökningar för att gå vidare i analysen. I några fall har exempelvis en centralt anställd kvalitetsutvecklare eller liknande undersökt undervisning och arbetssätt i grupper eller ämnen där betygen visat på ett oväntat resultat.

Förklaringar till avvikelser mellan nationella provbetyg och slutbetyg beskrivs både vara motiverade och bero på felaktig betygssättning

I intervjuerna bad Skolinspektionen huvudmännen och rektorerna beskriva vad de i sina analyser och dialoger kommit fram till att avvikelserna mellan nationella provbetyg och slutbetyg berodde på. Beskrivningarna gav ett sammanhang och en mer nyanserad bild av hur huvudmannen analyserat avvikelserna, men Skolinspektionen har inte gjort någon bedömning av vad huvudmännen kommit fram till i sina analyser. Näst intill alla granskade huvudmän hade uppmärksammat att den aktuella skolenheten hos huvudmannen som valts ut till granskningen hade stora avvikelser mellan nationella provbetyg och slutbetyg.

Många av de förklaringar som anges i intervjuerna innebär att huvudmännen menar att avvikelserna från det nationella provbetyget är motiverade, det vill säga att slutbetygen är rättvisande och likvärdiga, trots avvikelse mot betygen på de nationella proven. Andra förklaringar innebär att betygssättningen enligt huvudmännen inte har skett korrekt, det vill säga omotiverade avvikelser. Ofta beskrivs flera olika orsaker ligga bakom avvikelserna.⁶⁶

⁶⁶ Flera förklaringar som nämns känns igen från Skolinspektionens tidigare granskningar och andra studier. Se exempelvis Se Skolinspektionen (2019). Betygssättning på högskoleförberedande program i kursen svenska 3; Jönsson, A. och Klapp, A. (2020). Svenska lärares syn på avvikelser mellan resultat på nationella

Det är vanligt att huvudmännen och rektorerna beskriver att avvikelserna beror på att eleverna presterar sämre än vanligt vid tillfället för det nationella provet. Det kan vara på grund av

- stress, nervositet eller oro som beror på provsituationen⁶⁷
- att de presterar sämre skriftligt än muntligt
- språksvårigheter som gör att de exempelvis inte har förstått provuppgifter
- att elever vanligtvis har och är vana vid att ha anpassningar som inte är tillåtna vid provtillfället.

Det är också vanligt att huvudmännen tar upp andra förklaringar till avvikelserna som de beskriver ligger inom ramen för en rättvisande och likvärdig betygssättning. Till exempel:

- Eleven har legat nära ett högre betyg än de fått på det nationella provet, och vid betygssättningen har eleven hunnit tillägna sig tillräckliga kunskaper för det högre betyget, tack vare insatser från skolan.
- De nationella proven är visserligen en viktig del av bedömningen, men de ger inte hela bilden av elevernas kunskaper, vilket slutbetyget gör.

Det förekommer också att huvudmännen och rektorerna beskriver att de i sina analyser och dialoger funnit att betyg har satts felaktigt. Några förklaringar till detta som de anger:

- Lärare är obehöriga och har därför inte tillräcklig kompetens för att kunna sätta ett rättvisande och likvärdigt betyg. De kan exempelvis ha en felaktig bild av nivåerna för de olika betygen.
- Lärare har inte tillräcklig förståelse för eller insikt i kursplanerna och betygen blir därför inte blir rättvisande och likvärdiga.
- Lärare planerar undervisningen på ett sätt som inte möjliggör likvärdiga betyg (exempelvis genom att inte samtliga delar av kunskapskraven prövas).
- Det nationella provet har inte särskilt beaktats vid betygssättningen.
- Lärare lägger vikt vid sådant som inte ska betygssättas vid betygssättning, som elevers engagemang eller närvaro.
- Personalomsättningen har varit hög.
- Betygen har satts för högt av välvilja.
- Lärare påverkas av sin elevgrupp (relativ betygssättning).
- Undantagsbestämmelsen har använts felaktigt.

Några av punkterna ovan går in i varandra och flera av dem är sådana som enbart angetts av en huvudman.

---

prov och ämnesbetyg och Skolverket (2016). Nationella proven i grundskolans årskurs 6 och 9, rapport 477, s. 50.

⁶⁷ Flera huvudmän och rektorer i granskningen beskriver att de arbetat med att förbereda eleverna bättre på provsituationen för att eleverna i högre utsträckning ska prestera på sin normala nivå på provet så att nationella provbetyg och slutbetyg ska stämma överens. Att de nationella proven påverkar undervisningen på detta sätt, och att det kan leda till att undervisningens innehåll smalnar av till att omfatta det som väntas prövas i de nationella proven har beskrivits i flera sammanhang. Se exempelvis Skolverket (2016). Nationella proven i grundskolans årskurs 6 och 9, rapport 477, s. 25, 46-47.

Det förekommer i något fall också att huvudmannen hänvisar till rektorns ansvar för betygssättningen. Huvudmannen beskriver i detta fall att skolan ”har levt sitt eget liv” och nämner också sitt eget ansvar för att ha låtit detta fortgå.

I intervjuerna har huvudmän och rektorer fått frågan om hur huvudmännen ger stöd i de fall vårdnadshavare utövar påtryckningar för högre betyg. Huvudmännen beskriver ofta att sådant hanteras av lärarna och att det inte är något stort problem. Skolinspektionen har inte undersökt lärares erfarenheter av detta i den här granskningen. En av de granskade huvudmännen har dock haft större problem med den typen av påtryckningar och några huvudmän beskriver att de gett rektorer stöttning i att hantera påtryckningar i vissa fall. I några fall lyfter huvudmän att det kan finnas svårigheter kopplade till exempelvis betygssättning som kommer av att arbeta och bo på samma ort när det är ett litet samhälle. Vikten av externa underlag och kunskap som ger trygghet i betygssättningen lyfts i detta sammanhang.

Huvudmännens åtgärder för att främja rättvisande och likvärdig betygssättning

Som det beskrevs i inledningen till föregående kapitel är huvudmannen ytterst ansvarig för att utbildningen genomförs i enlighet med bestämmelserna i skollagen och bestämmelser om utbildningen i andra författningar. Huvudmannen ska också se till att all personal i huvudmannens verksamhet har nödvändiga insikter i de föreskrifter som gäller. I skollagen anges att huvudmannen ska bedriva ett systematiskt kvalitetsarbete och att huvudmannen ansvarar för att nödvändiga åtgärder vidtas om det vid uppföljning, genom klagomål eller på annat sätt kommer fram att det finns brister i verksamheten.⁶⁸

Det andra området som granskats är därför hur huvudmännen arbetar med att initiera och stödja åtgärder som syftar till att främja en rättvisande och likvärdig betygssättning.

Skolinspektionens bedömning är att drygt hälften, sjutton huvudmän, bör utveckla sitt arbete med att initiera åtgärder som kan främja en rättvisande och likvärdig bedömning. I stort sett är detta samma huvudmän som Skolinspektionen bedömer bör utveckla sin analys. Av dessa sjutton har nio huvudmän bedömts ha ett arbete med att initiera och stötta åtgärder av låg kvalitet. Tretton av de trettio granskade huvudmännen bedöms däremot ha ett arbete på detta område av hög kvalitet. Dessa har i de flesta fall också bedömts ha en analys av hög kvalitet, vilket har gjort att de har haft en god bild av vilka åtgärder som behövts.

Över hälften av huvudmännen har inte initierat åtgärder anpassade efter skolans behov

Knappt en tredjedel av de granskade huvudmännen (nio stycken) bedöms av Skolinspektionen ha ett arbete med att främja en rättvisande och likvärdig betygssättning av låg kvalitet. Dessa huvudmän lägger till mycket stor del över ansvaret för en

---

⁶⁸ 2 kap. 8 § respektive 4 kap. 3, 5 och 7 §§, skollagen.

rättvisande och likvärdig bedömning på rektorn, och de har inte själva initierat åtgärder för att komma till rätta med problem, trots att de i vissa fall har identifierat sådana. Dessa huvudmän har inte heller någon långsiktig plan för sitt arbete med betygssättningen.

Den andra knappa tredjedelen av huvudmännen (åtta stycken) har ett arbete på området av viss kvalitet, men som enligt Skolinspektionen bör utvecklas. I flera fall genomför dessa huvudmän vissa generella åtgärder som syftar till att främja en rättvisande och likvärdig betygssättning. Exempelvis arbetar flera av dem för att öka behörigheten bland lärarna, och flera har en organisation för sambedömning av de nationella proven. Det som saknas är specifika åtgärder som bygger på en analys av behov. I vissa fall beskriver huvudmännen att arbetet helt enkelt inte kommit så långt eftersom det först är nyligen som problemen uppmärksammats.

De huvudmän som bedöms analysera betygssättningen med hög kvalitet har också satt in åtgärder

En dryg tredjedel av huvudmännen (tretton stycken) har av Skolinspektionen bedömts ha ett arbete av hög kvalitet när det gäller att initiera och främja åtgärder för en rättvisande och likvärdig bedömning. Gemensamt för dem är att det finns en långsiktighet i arbetet. Det finns en medvetenhet om att frågan ständigt är aktuell, och flera har arbetat med frågan sedan flera år tillbaka. Genom att följa upp och utvärdera de åtgärder som genomförs får de en bild av nuläget och möjlighet att göra förändringar efter behov. På så sätt finns en långsiktighet i arbetet.

Dessa huvudmän genomför ofta generella, organisationsövergripande åtgärder som ska främja en rättvisande och likvärdig bedömning, men i flera fall även behovsanpassade sådana.

På flera av de skolenheter som ingår i granskningen har betygssättningen genom det systematiska kvalitetsarbetet pekats ut som ett utvecklingsområde. De skolenhetsspecifika åtgärderna är ofta av den typen att de genomförs under ledning av rektorn. Genom dialog med rektorn har huvudmännen insyn i vilka åtgärder som genomförs. Huvudmännens roll och den åtgärd som görs från deras sida blir då att följa skolenhetens arbete på området, för att säkerställa att arbetet fortgår och för att skapa sig en bild av om och i så fall hur huvudmannen kan ge skolenheten ytterligare stöd.

Vissa av de åtgärder som beskrivs syftar främst till att främja en rättvisande och likvärdig betygssättning. Andra åtgärder har ett bredare syfte, där bidraget till en mer rättvisande och likvärdig betygssättning är en del.

Riktade frågor kan öka medvetenheten om vikten av att arbeta för en rättvisande och likvärdig betygssättning

I flera intervjuer beskrivs det faktum att huvudmannen riktar uppmärksamhet mot frågan om rättvisande och likvärdiga betyg som en åtgärd i sig.

Några huvudmän beskriver hur de genom att ställa specifika frågor om betygsergebnen får bättre information om vad som ligger bakom siffrorna, än om det är upp till varje rektor att fritt kommentera resultaten. Samtidigt blir frågorna ett sätt att rikta fokus mot just betygssättningen, och mot att betygssättningen är något som behöver arbetas med och inte ska tas för givet. Genom att föra en dialog om frågan

och genom att ställa specifika frågor som förutsätter att rektorer och lärare analyserar betygen ur perspektivet rättvisande och likvärdig betygssättning, beskriver huvudmännen att de sätter ljuset på frågan och därmed bidrar till en ökad medvetenhet om den.

De nationella bedömningsstöden har använts i stor utsträckning

På de flesta skolorna har lärarna använt hela eller delar av de bedömningsstöden som Skolverket tillhandahåller under covid-19-pandemin som ersättning till de nationella proven. Det var upp till varje rektor att bestämma om de skulle användas eller inte, men i vissa fall har de granskade huvudmännen uppmanat sina rektorer att använda dem. Även äldre nationella prov, fria från sekretess, har använts på skolenheterna och i några fall har huvudmännen egna prov i vissa ämnen som använts som ersättning för nationella prov.

Däremot är det endast ett fåtal av de granskade huvudmännen som har bett skolenheterna att rapportera in resultatet från bedömningsstöden, så att korrelationen med slutbetygen har kunnat följas.

Sambedömning genomförs i olika former

Av intervjuerna framgår att sambedömning genomförs i någon form hos de flesta av de granskade huvudmännen, antingen mellan olika skolenheter och/eller inom skolenheten. Den sambedömning som sker på skolenhetsnivå organiseras av rektorn. Huvudmännen har oftast en dialog med rektorn om de åtgärder som genomförs på skolenhetsnivå, och de följer upp hur rektorn arbetar med att främja likvärdig bedömning för att kunna ge stöd vid behov.

Oftast handlar den formellt organiserade sambedömningen om olika typer av samarbete kring nationella prov, men i intervjuerna beskrivs också till viss del annat samarbete kring bedömning. I vissa ämnen, som de praktisk-estetiska ämnena eller moderna språk, saknar lärarna ofta ämneskollegor på den egna skolan. Flera huvudmän har därför skapat nätverk för att även lärare som är ensamma i sina ämnen ska få möjlighet att samarbeta med kollegor. Bedömning och betygssättning kan då vara en del av samarbetet.

I intervjuerna beskrivs upplägget av sambedömningen av de nationella proven på olika sätt. I vissa fall rättar skolorna varandras nationella prov, i andra fall avidentifieras de nationella proven innan gemensam rättning och i något fall är det specifika uppgifter som tas upp i sambedömningen. Det varierar mellan huvudmännen hur pass mycket de styr den sambedömning som sker mellan olika enheter inom den egna organisationen. I vissa fall ser de till att sambedömning av nationella prov sker mellan skolorna, men låter det vara upp till rektorer och/eller lärare att lägga upp arbetet. Andra huvudmän är mer aktiva i utformningen av sambedömningen och följer upp arbetet.

Några granskade huvudmän har haft en medveten strategi och parat ihop skolor med olika förutsättningar eller utmaningar för sambedömning. En rektor beskriver att lärarna tack vare detta sett att de påverkades av elevernas genomsnittliga nivå på skolan i betygssättningen. Enligt rektorn innebär det för den egna skolan att de ibland satte betyg utifrån att elever gjort framsteg, men att det inte alltid fanns en tydlig koppling till kunskapskraven i betygssättningen. En annan skolenhet kunde se att de tvärtom varit väl återhållsamma med betygen. Sambedömningen fick dem att lyfta blicken och gav dem nya perspektiv.

Flera av de granskade huvudmännen är små och har i vissa fall endast en högstadieskola, vilket medför att möjlighet till samarbete kan saknas inom den egna organisationen. Flera av de intervjuade lyfter i dessa fall behovet av att diskutera bedömning över skolgränserna för att nå en mer likvärdig betygssättning. Trots detta har de inte kontaktat skolor med en annan huvudman för att initiera samarbete, varken fysiskt eller digitalt.

Under covid-19-pandemin har många av de granskade huvudmännen upphört med sambedömning mellan skolenheter, då de nationella proven ställts in och samverkan kring dem inte varit aktuellt. Det finns de som genomfört sambedömning digitalt under pandemin och som beskriver att det fungerat väl, men det finns också de som beskrivit det som svårt att genomföra.

Vanligt med kompetensförstärkande åtgärder

Många av de åtgärder som genomförs handlar om att stärka kompetensen hos lärarna när det gäller bedömning och betygssättning. Det kan handla om såväl generella kompetensutvecklingsinsatser som riktade insatser till ett visst lärarlag eller lärarna i ett visst ämne.

Flera huvudmän beskriver att deras lärare gått kurser i betygssättning som de beställt av ett lärosäte eller som ingår i Skolverkets nationella utvecklingsprogram om bedömning och betygssättning⁶⁹. Skolverkets allmänna råd om betyg och betygssättning har också legat som grund för diskussioner på flera håll. Andra har samarbetat med en konsult för att stärka kompetensen i bedömning och betygssättning genom föreläsningar.

Hos flera huvudmän har skolorna fått förstärkning från centralt håll i samband med att analyser pekat på att betygssättningen inte varit likvärdig. Exempelvis har en utvecklingsledare eller liknande i några fall arbetat med lärarna i ett visst ämne för att först undersöka vad som ligger bakom bristerna i likvärdighet och sedan utveckla undervisning och bedömning. I andra fall har skolans förstelärare eller personer med liknande funktion fått uppdrag som handlar om att stärka kompetensen kring bedömning och betygssättning.

Implementeringen av de nya kursplanerna blir ett tillfälle att främja likvärdig betygssättning

Hos flera huvudmän beskrivs bristande kunskap om kursplanen som en förklaring till att betygen inte varit helt likvärdiga. Det kan exempelvis handla om att lärares undervisning inte behandlar allt som ska behandlas enligt kursplanen. Kompetensutveckling om läroplaner och kursplaner är därför en åtgärd som genomförs för att främja en rättvisande och likvärdig betygssättning.

Vid tidpunkten för granskningen pågick hos många av huvudmännen ett arbete med att sätta sig in i de nya kursplaner som ska gälla från och med höstterminen 2022. Flera av huvudmännen beskriver hur de planerar att ta ett helhetsgrepp om implementeringen av kursplanerna för att främja en rättvisande och likvärdig betygssättning.

På liknande vis är det flera huvudmän som genomfört andra åtgärder för att främja en rättvisande och likvärdig betygssättning, där åtgärden till stor del handlar om att

---

⁶⁹ Se [Nationella skolutvecklingsprogram - Skolverket](#).

stärka undervisningen och lärarnas kompetens i ämnet. Genom att säkerställa att undervisningen genomförs enligt kursplanen i ämnet och att bedömningen görs med stöd i kunskapskraven, främjas en rättvisande och likvärdig betygssättning.

Organisatoriska förändringar kan främja en rättvisande och likvärdig betygssättning

Som nämnts ovan beskriver några av huvudmännen organisatoriska förändringar som de ser har verkat eller kommer att verka positivt för betygssättningen. Förändringarna har förvisso genomförts med ett större syfte än att enbart främja en rättvisande och likvärdig betygssättning, men ses bidra till detta. I några fall har huvudmän exempelvis bytt ut skolledningar som de menade inte fungerade och där problem delvis var kopplade till betygssättning. I ett annat fall har skolenheter slagits samman med syftet att nå en bättre likvärdighet, inte enbart när det gäller betygssättning utan även när det gäller undervisningens kvalitet och tillgång på behöriga lärare. I något fall har förstelärare omfördelats mellan skolor för att se till att kompetens fördelas på bästa möjliga vis. Det förekommer också exempel på att organisatoriska förändringar genomförts för att säkerställa att elever ges möjlighet att undervisas av behöriga lärare.

Många huvudmän arbetar för att höja behörighetsgraden hos lärarna och för att stötta obehöriga lärare

En åtgärd som nämns av många huvudmän är en strävan efter att höja behörigheten i den egna lärarkåren. Andelen obehöriga lärare varierar hos de skolenheter som ingått i granskningen. Vissa beskriver stora svårigheter med att attrahera behöriga lärare medan andra har en relativt hög behörighet.

Flera huvudmän beskriver hur de samarbetar med lärosäten och att de erbjuder VFU-platser⁷⁰ med förhoppningen att studenterna ska söka sig tillbaka till huvudmännens skolenheter efter avslutad utbildning. Några granskade huvudmän underlättar för obehöriga lärare att läsa in behörighet genom att låta dem göra det under betald arbetstid eller genom att stå för kostnader för resor och litteratur. Någon huvudman har försökt locka lärare till de skolenheter som har svårast att rekrytera med hjälp av högre lön.

Några av de granskade huvudmännen har en låg behörighetsgrad trots försök att höja den. Därför har de genomfört åtgärder för att eleverna ändå ska få undervisning av behöriga lärare så långt det går, och för att stötta de obehöriga lärarna i deras arbete. Exempelvis beskrivs att skolenheter delar på behöriga lärare, att huvudmannen tar fram rutiner för att obehöriga ska få stöttning av behöriga eller att organisationen ses över för att nyttja de behöriga på bästa sätt. I något fall har huvudmannen ordnat en internutbildning för obehöriga lärare.

Flera av de intervjuade menar att obehöriga lärare har varit en bidragande orsak till att betyg inte alltid satts likvärdigt. Samtidigt beskriver flera intervjuade att det inte är så enkelt som att behöriga lärare är en garanti för att betygen blir likvärdiga. Någon beskriver exempelvis att de i sina analyser sett att många obehöriga lärare sätter rättvisande och likvärdiga betyg, medan flera beskriver att de sett att behöriga lärare inte gjort det. Även om behörigheten är en viktig grund för rättvisande och likvärdig betyg visar granskningen att det krävs mer än behöriga lärare för att betygssättningen ska bli rättvisande och likvärdig.

---

⁷⁰ Verksamhetsförlagd utbildning.

Bättre förutsättningar för analys – men flera huvudmän har svårt att ge en bild av hur arbetet för rättvisande och likvärdiga betyg utvecklats

I intervjuerna har Skolinspektionen ställt frågor om huruvida det skett förändringar när det gäller huvudmännens arbete med att främja rättvisande och likvärdig betygssättning under de senaste åren.

Flera huvudmän har utvecklat sitt systematiska kvalitetsarbete över tid

När det gäller insamling och sammanställning av statistik och analys av denna, beskriver flera av de granskade huvudmännen att de förbättrat sitt arbete på området under de senaste åren och att de över tid fått till en tydligare struktur på sitt systematiska kvalitetsarbete. Några har införskaffat program som tillgängliggör data som tidigare var mer svåråtkomlig och som krävde mer manuellt arbete att sammanställa. Med mer lättillgängliga data som på ett enkelt sätt kan brytas ner på olika sätt går det att få syn på sådant som tidigare inte gick att se när statistik främst fanns tillgänglig på aggregerad nivå.

De förändringar som beskrivs ovan är bredare än frågan om betygssättning. De handlar om att huvudmännen arbetat med att utveckla och förbättra det systematiska kvalitetsarbetet i allmänhet. Flera huvudmän och rektorer beskriver att de tagit stöd i forskning när de gjort förändringar i detta och i sitt arbete med att analysera resultat. Det förbättrade kvalitetsarbetet beskrivs exempelvis ha bidragit till tätare dialoger mellan rektorer och huvudmän, till mer specifika frågeställningar att besvara i analysarbetet och till bättre analyser och därmed bättre kunskap om skolornas utmaningar. Betygssättningen är ett område som har identifierats som i behov av utveckling, men analys och utveckling av undervisningen kanske har stått än mer i fokus. Med bättre kunskap om skolornas förutsättningar och nuläge har det blivit möjligt att sätta in åtgärder där det behövts. Flera huvudmän och rektorer beskriver att de under senare år arbetat med att förstärka analysen, genom kompetensutveckling och med stöd i forskning. Genom att samla in mer kvalitativt underlag, som lärares och rektorers analyser, har dessa huvudmän fått ett rikare underlag att dra slutsatser ifrån.

Ett genomtänkt systematiskt kvalitetsarbete innebär också att de åtgärder som genomförs följs upp och utvärderas. Detta är något som beskrivs hos de granskade huvudmän som Skolinspektionen bedömer ha ett arbete av hög kvalitet. Genom att utvärdera sina åtgärder får de möjlighet att avsluta åtgärder som inte fungerar, medan de kan låta åtgärder som fungerar väl fortsätta, eller vid behov förändras och utvecklas.

Det finns också de som beskriver att de förändrat sitt arbete just när det gäller frågan om betygssättning. En huvudman beskriver att de specificerat sin dialog med rektorerna efter att de tagit del av de allmänna råden om betyg och betygssättning. I flera fall har avvikelser mellan nationella provbetyg och slutbetyg fått större uppmärksamhet de senaste åren – kanske på grund av regleringen om att särskilt beakta resultaten på nationella prov vid betygssättning. Hos flera huvudmän har

betygsättning pekats ut som utvecklingsområde på skolenheter som haft stora avvikelser mellan nationella provbetyg och slutbetyg.

Samtidigt finns de huvudmän som bedöms ha ett arbete med dessa frågor av lägre kvalitet. Då de inte alls, eller enbart mycket knapphändigt, arbetat med frågor om betygsättning, har de inte heller förändrat detta arbete under de senare åren.

Personalomsättning påverkar möjligheterna till ett långsiktigt arbete

Flera av de granskade huvudmännen och de utvalda skolorna har haft en hög personalomsättning och har därför svårt att svara på hur arbetet förändrats över åren. I vissa fall har de som tillträtt en tjänst fått en ordentlig överlämning, eller så har den som tillträtt fortfarande möjlighet att kommunicera med sin företrädare då den fortfarande finns kvar i organisationen. I flera fall beskrivs dock information ha gått förlorad när personal bytts ut. Ofta innebär en ny person på en befattning att arbetet förändras. En av de intervjuade beskriver exempelvis att dialogerna mellan rektor och huvudman haft olika fokus och regelbundenhet över tid beroende på vem som företrätt huvudmannen.

I flera intervjuer beskrivs också att mycket av den information som handlar om vad som framkommer i analyser och vid kvalitetsdialoger eller liknande endast förs vidare muntligt. Det finns därmed inte möjlighet att utifrån skriftlig dokumentation få inblick i vad som skett över tid och vad som framkommit i olika analyser och utvärderingar. Detta kan naturligtvis få effekter för möjligheten att arbeta långsiktigt med olika frågor. Vid hög personalomsättning kan också effekten av olika åtgärder som genomförts snabbt gå förlorad, i och med att de personer som tagit del av exempelvis kompetensutveckling försvunnit från skolenheten. Detta ser vi också exempel på i granskningen.

Personalomsättning kan likväl ha positiva effekter. I ett fall har frågan om likvärdig betygsättning lyfts av en nytillträdd förvaltningschef som identifierat problem på området. I andra fall har nya rektorer fått i uppdrag att ta tag i utmaningar som huvudmannen identifierat i betygsättningen, men som tidigare rektorer inte tagit itu med. Nya medarbetare kan komma med nya perspektiv och ny kunskap. Finns inte en historik att ta del av och inte något organisatoriskt minne, begränsas dock möjligheterna till att bygga nytt på redan gjorda erfarenheter.

Avslutande diskussion

Slutbetygen i årskurs 9 är av stor betydelse för den enskilde eleven, eftersom de i stor utsträckning avgör vilka utbildningsvägar som kan bli tillgängliga framöver inom gymnasieskolan. Om betygen inte är likvärdiga betyder det att elever inte söker till gymnasieskolan på lika villkor. Elever ska kunna känna en trygghet i att deras betyg står för samma kunskaper oavsett vilken skola de gått i, och om deras betyg signalerar att de har de kunskaper som krävs för nästa steg i utbildningen ska det också visa sig när de väl är där.

Flera studier har dock visat på brister i betygens likvärdighet.⁷¹ Skolverket har exempelvis pekat på att elever som gått på grundskolor med en mer generös betygssättning i förhållande till resultaten på de nationella proven har visat sig klara gymnasiestudierna sämre än elever som kommer från grundskolor som betygsätter närmare resultaten på de nationella proven.⁷²

Skolverket har under senare år lyft frågan om det alls är möjligt att nå nationell likvärdighet i betygssättningen inom nuvarande system.⁷³ Även om det inte är möjligt att nå en fullständig nationell likvärdighet, har huvudmännen ett ansvar för att främja en rättvisande och likvärdig betygssättning inom den egna organisationen, på de egna skolorna och för de egna eleverna. Det finns fortfarande mycket en huvudman kan göra för att betygen ska sättas enligt gällande regler och för att lärare ska få möjlighet att samverka kring betygssättningen. Därför har Skolinspektionen granskat hur huvudmän arbetar för en rättvisande och likvärdig betygssättning genom sin dialog med rektorn och genom den analys som huvudmannen gör för att identifiera utmaningar kopplade till betygssättningen. Vi har också granskat hur huvudmannen utifrån vad analysen visat initierar eller stöttar åtgärder för att främja en rättvisande och likvärdig betygssättning.

Liksom efter Skolinspektionens förra granskning av huvudmäns arbete med att främja en rättvisande och likvärdig betygssättning⁷⁴, kan Skolinspektionen konstatera att det finns många huvudmän som kan göra mycket mer för att främja en rättvisande och likvärdig bedömning inom sin organisation än vad de gör i dag. Samtidigt ser vi att det finns flera huvudmän som enligt Skolinspektionens bedömning har ett väl fungerande arbete på detta område. Detta trots att de har en skolenhet som under flera års tid haft stora avvikelser mellan nationella provbetyg och slutbetyg, vilket kan ses som en indikation på att betygen inte sätts korrekt.

Det finns flera förklaringar till detta resultat. En förklaring är att de metoder Skolinspektionen använder för att granska huvudmännens processer är begränsade. I den här granskningen bygger Skolinspektionens bedömningar på vad som framkommit i intervjuer tillsammans med huvudmännens dokumentation. Det är därmed en beskrivning av en process som bedöms, snarare än den genomförda processen.

⁷¹ Skolinspektionen (2014). Uppenbar risk för felaktiga betyg; Skolinspektionen (2018). Rättvis och likvärdig betygssättning i grundskolan; Skolverket (2019). Grundskolors systematiska avvikelser i betygssättning och elevers gymnasieresultat; Skolverket (2019). Analyser av likvärdig betygssättning mellan elevgrupper och skolor. Jämförelser mellan betyg och nationella prov i årskurs 9. Rapport 475.

⁷² Skolverket (2019) Analyser av likvärdig betygssättning mellan elevgrupper och skolor. Jämförelser mellan betyg och nationella prov i årskurs 9. Rapport 475.

⁷³ Skolverket (2020). Likvärdiga betyg och meritvärden. Rapport 2020:7.

⁷⁴ Skolinspektionen (2018). Rättvis och likvärdig betygssättning i grundskolan.

Det går också att tänka sig att det faktum att det finns en väl fungerande process inte alltid räcker till. Som det beskrevs i inledningen är betygssättning en svår uppgift som inbegriper tolkningar i flera led. Att huvudmannen har en välfungerande process för att analysera betygssättningen och sätta in åtgärder baserat på vad som framkommit i analysen, är inte en garanti för rättvisande och likvärdiga betyg.

En delförklaring till den bild granskningen tecknar, är att regleringen kring betygssättningen lämnar ett visst utrymme för berättigade skillnader mellan nationella provresultat och slutbetyg. Det innebär alltså att det inte nödvändigtvis är ett tecken på låg kvalitet i arbetet kring betygssättningen om nationella provresultat och slutbetyg skiljer sig åt. I regeringens proposition beskrivs att formuleringen om att "särskilt beakta" resultaten från de nationella proven inte helt ska styra betyget, utan att provet ska utgöra ett stöd för betygssättningen. Vidare beskrivs att om en lärares övriga underlag "sammantaget visar på kunskapsnivåer som avviker från vad som framkommer i provresultatet kan resultatet bli att det betyg som eleven får avviker från provresultatet både uppåt och nedåt."⁷⁵

Flera intervjuade huvudmän och rektorer beskriver också att deras analys visar att de betyg som satts är rättvisande och likvärdiga, men att de nationella provresultaten inte alltid ger en rättvisande bild av elevernas kunskaper. De nationella proven prövar inte hela kursplanen och forskare har också påpekat att de nationella proven inte är utformade för att vara jämförbara över tid och att de har brister i tillförlitlighet, bland annat på grund av att de består av ett begränsat antal större och komplexa uppgifter.⁷⁶ Den omdöming av nationella prov som Skolinspektionen genomfört på uppdrag av regeringen visar att Skolinspektionens bedömare i många fall kommer fram till en annan bedömning än den ursprungliga bedömaren.⁷⁷ Det visar också på att bedömning av de nationella proven är en komplex uppgift.

På grund av inställda nationella prov under covid-19-pandemin är urvalet till granskningen baserat på statistik från läsåren 2014/2015 till och med 2018/2019. Det framgick också av granskningen att en del huvudmän först under de två senaste läsåren uppmärksammat avvikelser mellan nationella provresultat och slutbetyg. Det är därför möjligt att vi kommer att se resultat i form av mindre avvikelser mellan provbetyg och slutbetyg hos dem först framöver.

Att elever betygssätts rättvisande och likvärdigt är ett viktigt område att fortsatt följa. Varje elev har rätt att få sina kunskaper korrekt betygssatta. Frågan är central och den här granskningen är en del av Skolinspektionens arbete med att granska huvudmäns och skolenheters arbete med betygssättning. Detta görs också i andra tematiska kvalitetsgranskningar där rektorers och lärares arbete med betygssättning står i fokus, liksom i myndighetens regelbundna kvalitetsgranskning och i tillsyn. I just den här granskningen sätter vi ljuset på huvudmännens arbetsprocesser, och vi vill här lyfta upp och resonera kring vad huvudmän kan göra för att främja en rättvisande och likvärdig betygssättning.

⁷⁵ Proposition 2017/18:14. Nationella prov – rättvisa, likvärdiga, digitala, s. 25-26.

⁷⁶ SNS (2014). Likvärdig kunskapsbedömning i och av den svenska skolan – problem och möjligheter.

⁷⁷ Se exempelvis Skolinspektionen (2019). Omdöming av nationella prov – samma prov, olika bedömningar, Redovisning av regeringsuppdrag.

Genom analys och dialog kan huvudmännen sätta ljuset på betygssättningen

Något som framgår tydligt av granskningen är att de huvudmän som uppmärksammar frågan om betygssättning och därmed har den med sig i sin dialog med rektorerna och i sin analys av resultat, får kunskap om vilka utmaningar och svårigheter som skolenheterna står inför när det gäller betygssättningen. Har huvudmännen kunskap om på vilka skolenheter eller i vilka ämnen det finns problem med betygssättningen, kan de också rikta specifika åtgärder dit och stötta rektorn i dennes arbete med frågan.

Fler än hälften av huvudmännen som granskats bör dock enligt Skolinspektionen utveckla sin analys av resultaten. Genom att bryta ner statistik så att det exempelvis blir möjligt att jämföra genomsnittlig betygspoäng mellan skolor, klasser och kön, går det att få syn på vilka resultat som eventuellt sticker ut. Men det är viktigt att inte stanna vid en deskriptiv redovisning av statistik, vilket en del av de granskade huvudmännen gör, utan att också gå vidare i analysen för att försöka förstå vad som ligger bakom de mönster och eventuellt utstickande resultat som framkommer när resultaten sammanställs. I en dialog med rektorer och lärare kan huvudmännen få en djupare förståelse för vad som ligger bakom betygsresultaten. Här är det viktigt att ha med flera perspektiv. Undervisningens kvalitet är en given faktor som naturligtvis påverkar resultaten, men arbetet med betygssättningen kan också spela in och påverka betygsresultatet. Genom att ha med perspektivet betygssättningen i analysen och i dialogen med rektorn, kan huvudmän och rektorer identifiera vad som närmare behöver undersökas för att få en bild av om det finns problem i betygssättningen.

Huvudmän kan också underlätta för rektorer och lärare i deras analys genom att tillhandahålla statistik på ett lättillgängligt sätt. Genom att sätta en skolenhets resultat i relation till motsvarande resultat på andra skolenheter med liknande förutsättningar, liksom till rikets eller huvudmannens genomsnitt, kan huvudmän, rektorer och lärare få viktiga referenspunkter att relatera till i sin egen analys av resultat. Det är viktigt för frågan om rättvis och likvärdig betygssättning, men också generellt för det systematiska kvalitetsarbetet.

Många huvudmän i granskningen beskrev att övergripande resultat som meritvärde jämfördes mellan verksamheter. Inom organisationen går det dock att göra jämförelser även på en mer detaljerad nivå. Skolverket tillhandahåller också statistik som möjliggör jämförelser exempelvis av genomsnittlig betygspoäng per ämne i årskurs nio mellan skolenheter med olika huvudmän. En huvudman kan presentera statistik tillsammans med frågor utifrån de mönster eller utstickande resultat som statistiken visar för den enskilda skolenheten. Detta kan sedan ligga till grund för diskussioner om betygssättningen både inom skolenheten och med huvudmannens representanter.

Huvudmän kan spela en viktig roll när arbete återupptas efter inställda nationella prov och minskade möjligheter till samarbete

Åren efter att regleringen om att särskilt beakta de nationella provbetygen trätt i kraft satte lärarna slutbetyg i årskurs 9 utan att ha genomfört nationella prov, eftersom proven var inställda på grund av covid-19-pandemin. På skolenheterna som ingår i granskningen användes de nationella bedömningsstöden som Skolverket erbjöd som stöd för betygssättning i stället för nationella prov, men det framgår också att sambedömning och diskussioner om att särskilt beakta resultatet på de nationella proven vid betygssättning lades på is på många håll när de nationella proven ställdes in och vi uppmanades att inte träffas fysiskt i onödan.

Tidigare rapporter, från tiden innan regleringen om att särskilt beakta de nationella proven vid betygssättning började gälla, har visat att många lärare inte vägde in resultatet från de nationella proven i sin betygssättning i någon stor utsträckning.⁷⁸ Även i föreliggande granskning framkommer att regeln om att särskilt beakta inte är helt okontroversiell bland lärare och huvudmän. De intervjuade beskriver i flera fall att avvikelserna mellan nationella provbetyg och slutbetyg beror på att de nationella proven inte ger en rättvisande och heltäckande bild av elevernas kunskaper.⁷⁹

Efter en lång period utan nationella prov och med begränsade möjligheter till samverkan är det viktigt att frågor om betygssättning tas upp igen när det är möjligt. Huvudmännen kan då sätta fokus på frågan om betygssättning på flera sätt. Genom att initiera en dialog med organisationens rektorer om de regleringar som styr betygssättningen och om hur de ska tolkas, kan huvudmannen verka för att skapa en samsyn om detta. Genom att inkludera frågan om en rättvisande och likvärdig betygssättning i det systematiska kvalitetsarbetet kan huvudmannen hålla frågan aktuell och verka för att aspekten rättvisande och likvärdig betygssättning finns med i skolenhetens analys av resultaten. På så vis kan ett aktivt arbete med betygssättning hållas levande på skolenheterna, vilket borgar för att elever ska få rättvisande och likvärdiga betyg.

---

⁷⁸ Skolinspektionen (2019). Betygssättning på högskoleförberedande program i kursen svenska 3; Skolverket (2019). Sammanställning av lärares enkätsvar om nationella prov.

⁷⁹ Samma sak tas upp i andra rapporter, se Gustafsson, J-E. och Erickson, G. (2018). Nationella prov i Sverige – tradition, utmaning, förändring. *Acta Didactica Norge. Vol. 12, Nr. 4, Art. 2*; Jönsson, A. och Klapp, A. (2020). Svenska lärares syn på avvikelser mellan resultat på nationella prov och ämnesbetyg.

Huvudmän bör ta ansvar för implementeringen av nya läro- och kursplaner och den nya principen för betygssättning

Skolverket publicerade år 2018 allmänna råd om betyg och betygssättning⁸⁰ och höstterminen 2018 trädde regleringen om att särskilt beakta nationella prov vid betygssättning⁸¹ i kraft. Det framgår av granskningen att detta föranlett arbete kring rättvisande och likvärdig betygssättning hos många granskade huvudmän och på många skolenheter i granskningen. I flera fall har en stor skillnad mellan nationella provbetyg och slutbetyg uppmärksammats av huvudmän och rektorer, vilket lett till bland annat kompetensutvecklingsinsatser och ökat fokus på just betygssättning. Detta tyder på att den nya regleringen och de allmänna råden tillsammans bidragit med att sätta ljuset på betygssättningen.

Höstterminen 2022 börjar nya läro- och kursplaner att gälla, vilket kan bli ett nytt tillfälle att sätta rättvisande och likvärdiga betyg på dagordningen. Kunskapskraven har reviderats bland annat för att vara ett bättre stöd för lärare i bedömning och betygssättning. Skolverket skriver att de genom de ändrade kursplanerna vill bidra till en högre kvalitet och likvärdighet i undervisningen och till att eleverna får mer tillförlitliga och rättvisande betyg.⁸²

Huvudmannen har ett ansvar för att personalen har nödvändiga insikter i de föreskrifter som gäller för skolväsendet.⁸³ Att nya läro- och kursplaner börjar gälla kan vara ett tillfälle för huvudmannen att ta i akt för att skapa en gemensam förståelse för styrdokumentet och hur de kan användas, både i planeringen av undervisningen samt i bedömning och i betygssättning. Flera huvudmän i granskningen beskriver att de planerar för att implementeringen av de nya läro- och kursplanerna ska bli ett sådant tillfälle.

Samtidigt som de nya läro- och kursplanerna börjar gälla införs också en ny princip för hur betyg ska sättas. Den nya principen innebär att läraren ska göra en sammanlagd bedömning av elevens kunskaper och sätta det betyg som bäst motsvarar elevens kunskaper. Syftet är att betygen bättre ska spegla elevernas kunskaper.⁸⁴ Regeringen har också beslutat att från och med 1 juli 2022 ta bort formuleringen i läroplanen om att läraren vid betygssättning ska utnyttja all tillgänglig information om elevens kunskaper.⁸⁵ Även här har huvudmännen ett ansvar för att rektorer och lärare inom deras organisation har kunskap om den nya regleringen och om förändringen i läroplanen och deras innebörd. Som stöd för detta arbete

⁸⁰ Skolverkets allmänna råd om betyg och betygssättning (SKOLFS 2018:247).

⁸¹ 10 kap. 20 a § skollagen.

⁸² [Ändrade läroplaner och kursplaner hösten 2022 - Skolverket \(besökt 17 februari 2022\)](#)

⁸³ 2 kap, 34 § skollagen.

⁸⁴ [Ändringar i hur betyg ska sättas och nya allmänna råd - Skolverket](#), (besökt 2022-02-24); [Ämnesbetyg – betygen ska bättre spegla elevers kunskaper Utbildningsutskottets Betänkande 2021/22:Ubu7 - Riksdagen](#) (besökt 2022-02-24).

⁸⁵ Utbildningsdepartementet (2022) Pressmeddelande. Ändring i läroplaner ska göra betygssättningen mer likvärdig. 13 april 2022.

kommer Skolverket att publicera nya allmänna råd om betyg och provning tillsammans med informations- och stödmaterial.⁸⁶

Huvudmän kan bidra till ökat samarbete mellan skolenheter

Betygssättningen är enligt Skolverket i stor utsträckning relativ⁸⁷, det vill säga att lärarna påverkas av den genomsnittliga prestationsnivån i skolan när de sätter betyg. Det visar vikten av att lärare får möjlighet att lyfta blicken från den egna verksamheten och sätta det egna arbetet i ett större sammanhang. Här kan huvudmannen ta ansvar för att samarbete mellan skolenheter sker, så att lärare får möjlighet att diskutera sina tolkningar med andra lärare som kan ha andra erfarenheter än de själva. Forskningen betonar just variationen som central för en lyckad sambedömning. Det är när olika perspektiv, urval av elevprestationer och lärare från olika kontexter får mötas, som sambedömningen blir framgångsrik.⁸⁸

I Skolinspektionens tidigare granskning på området beskrevs att ungefär en tredjedel av de granskade skolorna samverkade med lärare från andra skolor kring bedömning.⁸⁹ I föreliggande granskning var det ungefär hälften som samverkade med andra skolor kring bedömning av nationella prov eller genom någon typ av nätverk. En av de granskade huvudmännen beskriver hur de genom sambedömning mellan olika skolenheter uppmärksammats på att lärare påverkats av den egna elevgruppens kunskapsnivå i sin betygssättning (relativ betygssättning). Genom att på detta sätt initiera samverkan mellan olika skolenheter på ett genomtänkt sätt kan huvudmännen bidra till att lärare får perspektiv på den egna bedömningen och betygssättningen, vilket i sin tur kan främja en mer rättvisande och likvärdig betygssättning.

Huvudmannen har bättre förutsättningar att organisera samverkan och sambedömning mellan flera skolenheter än rektorer, och de kan därmed bidra till ett ökat samarbete över skolgränserna. Detta är viktigt inte minst för de lärare som är ensamma i sitt ämne på skolenheten. Huvudmannen kan också verka för att rektorer organiserar möjligheter till sambedömning på skolenheterna och bistå med stöd i form av exempelvis diskussionsunderlag och relevant forskning, för att sådana tillfällen ska bli givande.

Kontinuerlig samverkan kring både bedömning och betygssättning behövs

Forskning om sambedömning visar att det kan bidra till en ökad samsyn och bedömarkompetens bland lärare och att det därför kan vara ett stöd för likvärdig bedömning. Samtidigt poängteras att det är viktigt att inte ha en övertro på vad som går att uppnå med sambedömning. Att nå en ökad likvärdighet genom sambedömning beskrivs vara något som ska ses som en process på lång sikt och som kräver en

⁸⁶ [Ändringar i hur betyg ska sättas och nya allmänna råd - Skolverket](#), (besökt 2022-02-24)

⁸⁷ Skolverket (2019). Analyser av likvärdig betygssättning mellan elevgrupper och skolor. Jämförelser mellan betyg och nationella prov i årskurs 9. Rapport 475, s. 5.

⁸⁸ Jönsson, A. och Thornberg, P. (2015). Sambedömning för ökad likvärdighet? Educare 2015.

⁸⁹ Skolinspektionen (2018). Rättvis och likvärdig betygssättning i grundskolan.

tydlig struktur och ledning. Vikten av att inte inskränka sambedömningen till att enbart omfatta bedömningar av nationella prov utan även till exempelvis tolkning av styrdokument och betygssättning lyfts också.⁹⁰

I Skolinspektionens tidigare granskningar⁹¹ framkommer dock att det är vanligt att organiserad samverkan sker när det gäller bedömningen av nationella prov, men att det inte är lika vanligt att lärare samverkar kring själva betygssättningen. Även i denna granskning beskrivs organiserad samverkan ofta handla om just bedömning av nationella prov. Betygssättningen är reglerad i lag och förordning⁹² och här har huvudmännen ett ansvar för att all personal i deras skolverksamhet har nödvändiga insikter i de föreskrifter som gäller för skolväsendet.⁹³ Skolinspektionen vill lyfta vikten av att lärare ges möjlighet till kompetensutveckling och samverkan, inte enbart om bedömning, utan även om betygssättning, det vill säga om hur sammanvägning av olika bedömningsunderlag kan ske och hur regler kring betygssättning ska tolkas.

Huvudmän behöver främja en rättvisande och likvärdig betygssättning i samtliga ämnen

Det framgår av granskningen att de nationella proven är en viktig del i analysen av betygssättningen, då en stor del av de granskade huvudmännen följer upp skillnaden mellan nationella provresultat och slutbetyget i samma ämne. Den variabeln finns också tillgänglig i Skolverkets statistik, vilket ger huvudmännen möjlighet att jämföra de egna avvikelserna med andra skolors och med genomsnittet för samtliga skolor i landet. Den sambedömning som flera av de granskade huvudmännen organiserar handlar i de flesta fall om sambedömning av just nationella prov, i likhet med vad tidigare granskningar visat.⁹⁴

Men det visar sig också att vissa huvudmän inte gör en bred analys utan framför allt följer resultaten i ämnen med nationella prov, eller endast i några enskilda ämnen. Enligt Skolverket ser betygsinflationen ut att vara störst i ämnen utan nationella prov.⁹⁵ Mot bakgrund av detta och att eleverna söker till gymnasieskolan med sitt meritvärde som påverkas av betygen i alla ämnen, är det viktigt att inte avgränsa analysen eller de främjande åtgärderna till ämnen med nationella prov.

Lärare i ämnen utan nationella prov är dessutom oftare ensamma i sitt ämne på skolenheten, vilket minskar möjligheterna till samarbete kring betygssättningen med ämneskollegor. I granskningen fanns exempel på huvudmän som organiserade nätverk för lärare i praktisk-estetiska ämnen och moderna språk för att lärare utan ämneskollegor på den egna skolenheten ändå skulle få möjlighet till samverkan

⁹⁰ Jönsson, A. och Thornberg, P. (2014). Samsyn eller samstämmighet? En diskussion om sambedömning som redskap för likvärdig bedömning i skolan. *Pedagogisk Forskning i Sverige* årgång 19 nr 4-5; Jönsson, A. och Thornberg, P. (2015). Sambedömning för ökad likvärdighet? *Educare* 2015.

⁹¹ Skolinspektionen (2019). Betygssättning på högskoleförberedande program i kursen svenska 3; Skolinspektionen (2018). Rättvis och likvärdig betygssättning i grundskolan.

⁹² Skollagen (2010:800); Skolförordningen (2011:85).

⁹³ 3 kap, 34 §, skollagen.

⁹⁴ Skolinspektionen (2019). Betygssättning på högskoleförberedande program i kursen svenska 3; Skolinspektionen (2018). Rättvis och likvärdig betygssättning i grundskolan.

⁹⁵ Skolverket (2020). Likvärdiga betyg och meritvärden. Bilaga 4.

med sådana. Genom att organisera denna typ av nätverk i olika ämnen kan huvudmannen verka för att lärare i samtliga ämnen, och inte enbart i några enstaka, får möjlighet att samverka både kring frågor som berör undervisning, bedömning och betygssättning.

Erfarenheter över tid bör tas till vara för allt mer träffsäkra åtgärder

I granskningen är det tydligt att det i många fall saknas kunskap hos huvudmän om hur huvudmannen arbetat tidigare, vad tidigare analyser visat, vilka åtgärder som genomförts och vad de lett till. I flera fall var de som intervjuades i granskningen nya på sin tjänst, och de kunde på grund av det inte ge en beskrivning bakåt i tiden av vad som gjorts för att främja en rättvisande och likvärdig betygssättning.

Det systematiska kvalitetsarbetet ska enligt skollagen dokumenteras.⁹⁶ I kommentarerna till de allmänna råden om systematiskt kvalitetsarbete beskriver Skolverket att det inte finns några generella regler för hur dokumentationen ska se ut, men att dokumentationen ska visa vad som behöver utvecklas, varför och på vilket sätt. Skolverket skriver också att dokumentationen behövs för att kunna följa kvalitetsutvecklingen över tid och se effekterna av ett utvecklingsarbete.⁹⁷

Skolinspektionen har tidigare granskat huvudmäns arbete för att få kontinuitet på skolor med många rektorsbyten. På några av de skolor som ingick i granskningen hade det från olika håll framförts oro för att betygssättningen inte gjordes utifrån styrdokumentet och att skolenheternas gemensamma arbete med betygssättning inte fungerat. I granskningsrapporten lyfts därför vikten av att huvudmannen säkerställer att rutiner för kvalitetssäkring kring likvärdig bedömning finns på skolan, så att en ny rektor snabbt kan komma in och leda detta arbete.⁹⁸

Genom att arbeta för att skapa rutiner som på ett enkelt och tidseffektivt sätt gör det möjligt att följa vilka analyser som gjorts över tid och vad de visat, kan huvudmannen bygga förutsättningar för ett långsiktigt arbete, där nya insatser bygger på kunskap och erfarenhet från tidigare arbete.

---

⁹⁶ 4 kap. 6 §, skollagen.

⁹⁷ Skolverket (2018). Skolverkets allmänna råd med kommentarer. Betyg och betygssättning. (SKOLF5 2018:247).

⁹⁸ Skolinspektionen (2019). Huvudmannens arbete för kontinuitet på skolor med många rektorsbyten.

Referenser

- Brookhart et al. A Century of Grading Research. *Review of Educational Research*. 86(4), s. 803-848.
- Jönsson, A. och Balan, A. Analytic or Holistic: A Study of Agreement Between Different Grading Models. *Practical Assessment, Research, and Evaluation*: Vol. 23 , Artikel 12.
- Jönsson, A. och Klapp, A. (2020). *Svenska lärares syn på avvikelser mellan resultat på nationella prov och ämnesbetyg*.
- Jönsson, A. och Thornberg, P. (2015). Sambedomning för ökad likvärdighet? *Educare* 2015:2.
- Jönsson, A. och Thornberg, P. (2014). Samsyn eller samstämmighet? En diskussion om sambedomning som redskap för likvärdig bedömning i skolan. *Pedagogisk Forskning i Sverige* årgång 19 nr 4-5.
- Klapp Lekholm, A. & Cliffordson, C. (2009) Effects of student characteristics on grades in compulsory school. *Educational Research and Evaluation*, 15:1.
- Korp, H. (2006) *Lika chanser i gymnasiet? En studie om betyg, nationella prov och social reproduktion*. (Doktorsavhandling.) Malmö: Malmö högskola.
- Lärarnas riksförbund (2016). *PM Påtryckningar mot betygssättande lärare*.
- Proposition 2017/18:14. *Nationella prov – rättvisa, likvärdiga, digitala*.
- Regeringen (2007). Regleringsbrev för budgetår 2008 avseende Statens skolverk, U2007/7921/SAM/G.
- Riksrevisionen (2011). *Lika betyg, lika kunskap?*
- Skolinspektionen (2021). *Långvarigt låga kunskapsresultat*.
- Skolinspektionen (2020). *Betygssättning i engelska i årskurs 6*.
- Skolinspektionen (2019). *Betygssättning på högskoleförberedande program i kursen svenska 3*.
- Skolinspektionen (2019). *Huvudmannens arbete för kontinuitet på skolor med många rektorsbyten*.
- Skolinspektionen (2019). *Ombedomning av nationella prov – samma prov, olika bedömningar*, Redovisning av regeringsuppdrag.
- Skolinspektionen (2018). *Rättvis och likvärdig betygssättning i grundskolan*.
- Skolinspektionen (2014). *Uppenbar risk för felaktiga betyg*.
- Skolinspektionen (2014). *Förstärkt tillsyn av skolors arbete med bedömning och betygssättning*.
- Skolinspektionen (2013). *Tillsyn av bedömning och betygssättning*.
- Skollagen (2010:800).
- Skolförordningen (2011:85).

- Skolverket (2020). Pressmeddelande. Vårens nationella prov ställs in. <https://www.skolverket.se/om-oss/press/pressmeddelanden/pressmeddelanden/2020-12-15-varens-nationella-prov-stalls-in>. Hämtad 2022-03-16.
- Skolverket (2020). Pressmeddelande. Vårens nationella prov ställs in. <https://www.skolverket.se/om-oss/press/pressmeddelanden/pressmeddelanden/2020-03-23-varens-nationella-prov-stalls-in>. Hämtad 2020-03-16.
- Skolverket (2021). *Covid-19-pandemins påverkan på skolväsendet, delredovisning 4*.
- Skolverket (2020). *Likvärdiga betyg och meritvärden*. Rapport 2020:7.
- Skolverket (2020). *Omsättning bland rektorer i grund- och gymnasieskolan*. Dnr 5.1.1–2019:1485.
- Skolverket (2019). *Grundskolors systematiska avvikelser i betygssättning och elevers gymnasieresultat*.
- Skolverket (2019). *Analyser av likvärdig betygssättning mellan elevgrupper och skolor. Jämförelser mellan betyg och nationella prov i årskurs 9*. Rapport 475.
- Skolverket (2019). *Sammanställning av lärares enkätsvar om nationella prov*.
- Skolverket (2018). *Skolverkets allmänna råd med kommentarer. Betyg och betygssättning*. (SKOLFS 2018:247).
- Skolverket (2016). *Utvärdering av den nya betygsskalan samt kunskapskravens utformning*.
- Skolverket (2016). *Nationella proven i grundskolans årskurs 6 och 9*. Rapport 477.
- Skolverket (2000). *Nationella kvalitetsgranskningar 2000*.
- SNS (2014). *Likvärdig kunskapsbedömning i och av den svenska skolan – problem och möjligheter*.
- SOU 2020:43. *Bygga, bedöma, betygssätta – betyg som bättre motsvarar elevers kunskaper*. Betänkande av betygsutredningen 2018.
- Utbildningsdepartementet (2022) Pressmeddelande. Ändring i läroplaner ska göra betygssättningen mer likvärdig. 13 april 2022.
- Vlachos, J. (2018). *Trust based evaluation in a market oriented school system*. Institutet för näringslivsforskning.

Bilagor

Bilaga 1 – Metod och genomförande

Urval

De trettio huvudmän som ingår i granskningen valdes ut för att de har minst en grundskoleenhet i sin organisation som statistiskt visar en bestående generös betygsättning (slutbetyg i årskurs 9) i förhållanden till resultaten på nationella prov i årskurs 9 i ämnena matematik, engelska och svenska.

I urvalsarbetet har trettio skolenheter med unika huvudmän valts ut. De utvalda skolenheterna fungerade sedan som exempel för att få rektorernas beskrivning av hur huvudmannen arbetade.

Den statistik som urvalet främst grundar sig på är relationen mellan nationella prov och slutbetyg årskurs 9 för läsåren 2014/15–2018/2019. Den huvudsakliga urvalsgrunden är ett högt medelvärde över tid av andelen elever som fått ett högre slutbetyg än provbetyg i minst två av ämnena matematik, svenska och engelska. För att en skola ska anses ha ett högt medelvärde över tid ska deras medelvärde ligga bland de 10 procent högsta under den period som urvalet baseras på. För små skolenheter kan några få elever få stort genomslag i statistiken. Dock har skolor med mindre än 15 elever exkluderats och tidsserien sträcker sig över flera år, vilket reducerar denna påverkan. För att ytterligare minska denna eventuella problematik har även medelvärdet viktats med det totala antalet elever över alla läsår som urvalet baseras på.

En sekundär urvalsgrund är andelen lärare med lärarlegitimation och behörighet. Av skolorna med ett högt medelvärde över tid för andelen elever som fått ett högre slutbetyg än provbetyg i minst två av ämnena matematik, svenska och engelska, prioriterades urvalet mot skolor med den lägsta lärarbehörigheten i det specifika urvalet. Detta innebär inte generellt att lärarbehörigheten är låg för de utvalda skolorna. Beräkningen av andel lärarbehörighet är baserad på data över läsåren 2014/15–2018/2019 och beräknas som ett viktat medelvärde över lärarbehörigheten i ämnena matematik, svenska och engelska.

I urvalsprocessen har flera skolor exkluderats. Detta medför att det inte är de trettio skolor som har haft störst genomsnittlig avvikelse mellan nationella provbetyg och slutbetyg över tid som slutligen ingår i urvalet. Endast skolor som har statistik för minst tre av de fem år som urvalet baseras på är inkluderade. Detta innebär att nya skolor, skolor som lagts ner eller skolor som bytt skolenhetskod under den perioden inte kommer med i urvalet. Enligt Skolverkets redovisningsprinciper publiceras endast statistik om det finns minst 15 elever i årskurs 9 med både slutbetyg och provbetyg. Detta har medfört att skolor med färre elever än 15 inte heller inkluderas i urvalet. Skolinspektionens urvalsprinciper innebär att skolor som deltar i, eller som inom ett år urvalsdragningen har avslutat sin medverkan i, Skolverkets *Samverkan för bästa skola*, har exkluderats från urvalet. Även skolor som hade en pågående granskning av Skolinspektionen har exkluderats. Urvalet innehåller trettio unika huvudmän, vilket innebär att endast den skolenhet med högst avvikelse

från samma huvudman inkluderas i urvalet. Resterande skolenheter har exkluderats. Även skolor vars huvudman endast har en (1) skolenhet har valts bort i urvalet.

Intervjuer

För varje huvudman i granskningen genomfördes en intervju med en eller flera representanter för huvudmannen och en intervju med rektorn på den skolenhet som valts ut som exempelskola. Vid rektorsintervjuerna medverkade i vissa fall även biträdande rektor eller en lärare. Samtliga intervjuer i granskningen genomfördes på distans, som ett digitalt möte. Intervjuerna genomfördes under perioden september till och med december 2021.

Vid intervjuerna användes en gemensam intervjuguide som utgångspunkt, men frågornas formulering och ordning liksom vilka följdfrågor som ställdes varierade mellan intervjuerna.

Intervjuerna protokollfördes och de intervjuade har getts tillfälle att kontrollera dessa protokoll för faktafel. Det är protokollen tillsammans med insänd dokumentation som ligger till grund för de bedömningar som Skolinspektionen har gjort i verksamhetsbesluten. För att säkra likvärdighet i genomförande och bedömningar har verktyg i form av intervjuguider och ett bedömningsstöd tagits fram. Dessutom har flera bedömningsmöten genomförts där bedömningarna diskuterats.

En analys av den samlade empirin från alla granskade huvudmän tillsammans med verksamhetsbesluten har utgjort underlag för de övergripande resultat som presenteras i denna rapport.

Bilaga 2 – Granskade huvudmän

AmiSgo AB

Arboga kommun

Botkyrka kommun

Falköpings kommun

Hultsfreds kommun

Internationella engelska skolan

Jensen Education AB

Järfälla kommun

Kunskapsskolan AB

Köpings kommun

Landskrona kommun

Lerums kommun

Lilla Edet

Lärande i Sverige AB

Malmö stad

Nykvarns kommun

Ockelbo kommun

Pysslingen Förskolor och Skolor AB

Sala kommun

Sandvikens kommun

Sigtuna kommun

Simrishamns kommun

Storumans kommun

Söderhamns kommun

Södertälje kommun

Upplands-Bro kommun

Uppsala kommun

Vittraskolorna AB

Västerås kommun

Öckerö kommun

Bilaga 3 – Referenspersoner

Skolverket: Hannes Theander, undervisningsråd, Enheten för styrdokumentsutveckling, Avdelningen för läroplaner

Bilaga 4 – Bedömningsstöd

Här redogörs för de kriterier som legat som grund för Skolinspektionens bedömningar i de verksamhetsbeslut som skolorna i granskningen fått. Bedömningen har gjorts på en tregradig skala. Nedan beskrivs kriterierna som ska vara uppnådda för hög kvalitet.

Frågeställning 1

Med vilken kvalitet genomför huvudmannen uppföljning och analys i syfte att identifiera utmaningar när det gäller rättvisande och likvärdig betygssättning?

Kvalitetskriterier för hög kvalitet

- Huvudmannen för dialog med rektorn kring hur regleringen kring betygssättningen ska förstås och omsättas, samt kring utmaningar i betygssättningen i syfte att öka medvetenheten mot tendenser till olikvärdig betygssättning.
- Huvudmannen inhämtar systematiskt underlag som möjliggör analyser ur flera perspektiv kring vad som eventuellt behöver åtgärdas kring betygssättningen. Huvudmannens underlag omfattar också skolans egna uppföljningar.
- Huvudmannen analyserar underlaget ur flera perspektiv och i relation till kraven i regleringen för att få indikationer på vad som eventuellt behöver åtgärdas kring betygssättningen. Huvudmannen analyserar även vilken effekt tidigare genomförda åtgärder för rättvisande och likvärdig betygssättning har haft i skolorna i huvudmannens organisation.
- Huvudmannen genomför utifrån underlagen analyser och jämförelser såväl mellan skolorna i den egna organisationen som externt mot andra jämförbara skolor utanför huvudmannens organisation. Analyserna relateras också till forskning och beprövad erfarenhet för att vidga perspektiv och tillföra kunskaper.

Frågeställning 2

Med vilken kvalitet genomför huvudmannen åtgärder för att skapa förutsättningar för en rättvisande och likvärdig betygssättning?

Kvalitetskriterier för hög kvalitet

- Utifrån underlag och analyser för den aktuella skolan initierar och stödjer huvudmannen behovsanpassade åtgärder i linje med vad som framkommit.
- Huvudmannens åtgärder och stöd relateras till vad som tidigare genomförts, hur det fungerat och hur arbetet långsiktigt kan bidra till att vidmakthålla förbättringar.

From: Lina Ahlm on behalf of Kommun Info
Sent: Wed, 26 Jan 2022 11:35:28 +0000
To: utbildning.och.arbetsmarknad
Subject: VB: Beslut från Skolinspektionen
Attachments: Beslut Sala kommun Valla-Ekebyskolan.pdf, Bilaga 2 Mall för huvudmannens redovisning Sala kommun.docx

Med vänlig hälsning

Lina Ahlm

Kommunsekreterare

Direkt: 47062

Från: RES-Skolinspektionen Lund <Skolinspektionen.Lund@skolinspektionen.se>
Skickat: den 26 januari 2022 11:49
Till: Kommun Info <kommun.info@sala.se>
Ämne: Beslut från Skolinspektionen

Till Sala kommun,

Skolinspektionen har fattat beslut i ärende dnr 2021:2323 efter kvalitetsgranskning av Valla-Ekebyskolan i Sala kommun. Beslutet bifogas.

Enligt uppdrag

Fredrik Brunsell

Administratör Region Söder
Regionstab Söder
Skolinspektionen

Postadress: Box 156, 221 00 Lund
Besöksadress: Gasverksgatan 1, 222 29 Lund
Telefon: 08-586 080 00
www.skolinspektionen.se

För information om hur Skolinspektionen behandlar personuppgifter:
<https://www.skolinspektionen.se/sv/Om-oss/integritetspolicy/>

Beslut

---

efter kvalitetsgranskning av huvudmannens arbete för rättvisande och likvärdig betygssättning vid Valla-Ekebyskolan i Sala kommun

Inledning

Skolinspektionen har med stöd i 26 kap. 19-20 § skollagen (2010:800) genomfört en tematisk kvalitetsgranskning på Valla-Ekebyskolan i Sala kommun avseende verksamhetens kvalitet inom huvudmannens arbete för rättvisande och likvärdig betygssättning. Syftet med denna kvalitetsgranskning är att granska kvaliteten i huvudmannens styrning och ledning för att skapa förutsättningar för en rättvisande och likvärdig betygssättning så att elevernas betyg speglar deras kunskaper.

I granskningen ingår två områden med följande frågeställningar:

1. Med vilken kvalitet genomför huvudmannen uppföljning och analys i syfte att identifiera utmaningar när det gäller rättvisande och likvärdig betygssättning?
2. Med vilken kvalitet genomför huvudmannen åtgärder för att skapa förutsättningar för en rättvisande och likvärdig betygssättning?

Granskningen avgränsas till huvudmannens styrning och ledning för att främja en rättvisande och likvärdig betygssättning i den utvalda grundskolan. Rektorns arbete för en rättvisande och likvärdig betygssättning i relation till bland annat lärares arbete inom skolan bedöms inte i denna granskning. Lärares praktiska arbete med att planera och genomföra undervisningen samt kontinuerligt bedöma elevers prestationer, så att de vid tidpunkten för betygssättningen har underlag för en allsidig bedömning och rättvisande betygssättning, ingår inte heller i denna granskning.

Granskningen omfattar 30 huvudmän med utvalda grundskolor. I urvalet ingår såväl enskilda som kommunala huvudmän. Detta beslut avser Valla-Ekebyskolan i Sala kommun. Skolinspektionen har genomfört en intervju med skolenhetens rektor samt en lärare som tidigare innehaft rektorsuppdrag och en intervju med skolchef, biträdande skolchef, utvecklingschef och handläggare. Intervjuerna genomfördes via videolänk den 2 och 6 december 2021 av utredarna David Carvajal och Lisbeth Ahlqvist. Intervjuerna har sammanställts i ett protokoll som kommunicerats med huvudman. Protokollet ligger, tillsammans med inkommen dokumentation, till grund för detta beslut. De samlade iakttagelserna från alla huvudmän som ingått i granskningen kommer att presenteras i en övergripande kvalitetsgranskningsrapport. Rapporten är planerad att publiceras under våren 2022.

Fakta om verksamheten:

Valla-Ekebyskolan är sedan år 2020 en kommunal skolenhet belägen i Sala kommun. Skolan har cirka 740 elever i årskurserna 7 till 9 och leds av en rektor. Skolan består av Vallaenheten och Ekebyenheten som tidigare var två skilda skolenheter. Skolan har valts ut utifrån att det statistiskt visar en bestående avvikelse mellan re-

sultaten på nationella prov i årskurs 9 och elevernas slutbetyg. Beräkningen av genomsnittlig andel elever som fått ett högre slutbetyg än provbetyg är baserad på data över de senaste fem tillgängliga läsåren. Detta innebär data från läsåret 2018/19 och fem år bakåt.

Läsanvisning

Bedömningen görs i förhållande till de kvalitetskriterier Skolinspektionen satt upp i granskningen inom de granskade områdena. Granskningens författningsstöd återfinns i bilaga 1. På varje område bedöms om huvudmannen uppfyller framtagna kvalitetskriterier med hög kvalitet, med viss kvalitet eller med låg kvalitet. Om huvudmannen bedöms uppfylla kvalitetskriterierna med låg kvalitet eller med viss kvalitet anger Skolinspektionen att utvecklingsarbeten behöver inledas och visar på vilka punkter. En skriftlig redovisning av åtgärder begärs också av huvudmannen. Om en huvudman bedöms uppfylla kriterierna med hög kvalitet begär inte Skolinspektionen motsvarande redovisning men kan lämna framåtsyftande kommentarer.

Beslut:

I granskningen ingår två områden. För varje område bedöms om huvudmannen uppfyller framtagna kvalitetskriterier med hög kvalitet, med viss kvalitet eller med låg kvalitet.

Huvudmannens uppföljning och analys gällande rättvisande och likvärdig betygssättning

Skolinspektionen bedömer att huvudmannen med låg kvalitet genomför uppföljning och analys i syfte att identifiera utmaningar när det gäller rättvisande och likvärdig betygssättning.

Sala kommun behöver inleda ett utvecklingsarbete inom följande delar:

- Huvudmannen behöver utveckla sin uppföljning och analys av underlag för att kunna identifiera utmaningar gällande rättvisande och likvärdig betygssättning

Huvudmannens åtgärder för rättvisande och likvärdig betygssättning

Skolinspektionen bedömer att huvudmannen med låg kvalitet genomför åtgärder för att skapa förutsättningar för en rättvisande och likvärdig betygssättning.

Sala kommun behöver inleda ett utvecklingsarbete inom följande delar:

- Huvudmannen behöver initiera och stödja behovsanpassade åtgärder utifrån resultatet av en bred analys av betygssättningen på Valla-Ekebyskolan. Detta i syfte att skapa en långsiktig plan för arbetet med rättvisande och likvärdig betygssättning.

Uppföljning

Huvudmannen ska senast den **10 augusti 2022** redovisa till Skolinspektionen vilka förbättringsåtgärder som vidtagits utifrån de identifierade utvecklingsområdena och resultat av dessa åtgärder. Som stöd för redovisningen bör bifogad mall användas. Mallen skickas i separat worddokument.

Redogörelsen skickas via e-post till skolinspektionen.lund@skolinspektionen.se. Hänvisa till Skolinspektionens diarienummer för granskningen (dnr SI 2021:2323) i de handlingar som sänds in.

Med anledning av den rådande situationen med risker för smittspridning av Covid-19

Skolinspektionen är medveten om att många skolor och huvudmän i dagsläget är påverkade med anledning av Covid-19. Följden kan vara stor frånvaro av personal eller att resurser måste tas i anspråk för nya förhållanden. Vi följer kontinuerligt situationen och hur den påverkar skolsystemet i olika delar av landet. Om du som huvudman behöver längre uppföljningstid kontakta Skolinspektionen för prövning.

Skolinspektionens bedömningar

Nedan redovisas Skolinspektionens bedömningar för respektive område.

Med vilken kvalitet genomför huvudmannen uppföljning och analys i syfte att identifiera utmaningar när det gäller rättvisande och likvärdig betygssättning?

I detta område granskas huvudmannens arbete med uppföljning och analys i relation till rättvisande och likvärdig betygssättning i den utvalda grundskoleenheten.

Skolinspektionen bedömer att huvudmannen med låg kvalitet genomför uppföljning och analys i syfte att identifiera utmaningar när det gäller rättvisande och likvärdig betygssättning.

Skolinspektionens granskning visar att även om huvudmannen har flera forum där huvudmannen kan föra dialoger med rektorn så förs inga samtal om regelförändringar kring betygssättning och om vad rättvisande och likvärdig betygssättning innebär i dessa forum. Granskningen visar vidare att huvudmannen inhämtar få och enbart översiktliga underlag från skolenheten som inte är tillräckliga för att möjliggöra analyser av betygssättningen ur olika perspektiv. Granskningen visar också att huvudmannen saknar en egen analys av betygssättningen. Därutöver visar granskningen att huvudmannen gör vissa jämförelser av betygssättningen. Vidare visar granskningen att huvudmannen har deltagit i ett projekt gällande systematiskt kvalitetsutvecklingsarbete med anknytning till forskning och beprövad erfarenhet samt att huvudmannen avser att påbörja ett systematiskt kvalitetsutvecklingsarbete för Valla-Ekebyskolan.

Huvudmannen har forum för dialog med rektorn men för inte en kontinuerlig dialog om betygssättning

Granskningen visar att även om huvudmannen har flera forum där huvudmannen kan föra dialoger med rektorn så förs inga samtal om regelförändringar kring betygssättning och om vad rättvisande och likvärdig betygssättning innebär i dessa forum. Vid både intervjun med representanter för huvudmannen och vid intervju med rektorn framkommer att de dialoger som förs har annat innehåll än rättvisande och likvärdig betygssättning, vilket bland annat beror på de många och täta rektorsbytena på skolenheten. Av intervjuer med representanter för huvudmannen framgår att huvudmannen har flera forum för dialog och kommunikering av aktuella sakfrågor med rektorerna. Varje vecka håller huvudmannen i rektorsmöten där sakfrågor av verksamhetsnära karaktär tas upp. En gång i månaden genomförs verksamhetsträffar där gymnasieskolornas respektive grundskolornas rektorer träffas var för sig. Vid dessa träffar anordnar huvudmannen föreläsningar som handlar

om bredare sakfrågor kring kvalitet, budget eller mediehantering. Vidare har huvudmannen en gång per termin kvalitetsdialoger med respektive rektor där resultatunderlagen diskuteras. Enligt representanterna för huvudmannen är det främst vid kvalitetsdialogerna som huvudmannen ska föra samtal kring bedömning och betygssättning med rektorn. Representanterna för huvudmannen uppger att huvudmannen bevakar regelförändringar via prenumerationer på nyhetsbrev från myndigheter och regering, gör omvärldsbevakning via tidningar med skol- och samhällsfokus samt genomför dialoger med kollegor utanför huvudmannens organisation. Representanterna för huvudmannen berättar dock att huvudmannen även förväntar sig att rektorerna själva införskaffar information och håller sig uppdaterade på aktuella förändringar gällande betygssättning. Huvudmannen har inte fört dialog med rektorerna om den regelförändring som kom 2018 om att särskilt beakta resultaten vid nationella prov vid betygssättningen, enligt representanter för huvudmannen. Representanterna för huvudmannen uppger också att det för Valla-Ekeby skolan funnits en bristande kontinuitet i dialogerna om bedömning och betygssättning den senaste tiden på grund av hög rektorsomsättning.

Av intervju med rektorn framgår att rektorn har deltagit i de flesta forum för dialoger som huvudmannen arrangerar. Rektorerna berättar emellertid att huvudmannen och rektorerna ännu inte genomfört någon kvalitetsdialog, då rektorerna haft uppdraget som rektor för Valla-Ekeby skolan enbart en termin. Rektorerna säger att de har kännedom om att kvalitetsdialogerna är det huvudsakliga forumet för dialoger kring betygssättningen. Rektorerna bekräftar att dialoger med huvudmannen kring betygssättningen har saknats under den tid som skolorna haft en hög rektorsomsättning. Däremot har det förts diskussioner på skolenhetsnivå. På ämneslagskonferenserna har likvärdig bedömning varit en stående punkt under flera år, berättar rektorerna. Rektorerna uppger också att skolenheten, utöver de många och täta rektorsbytena som lett till en bristande kontinuitet i det löpande arbetet, också saknat en kontinuerlig dialog med och uppföljning av huvudmannen.

Huvudmannen inhämtar få och enbart översiktliga underlag som inte möjliggör analyser av betygssättningen

Granskningen visar att huvudmannen inhämtar få och enbart översiktliga underlag som inte är tillräckliga för att möjliggöra analyser av betygssättningen ur olika perspektiv. Av den inkomna dokumentationen av det systematiska kvalitetsarbetet som Skolinspektionen tagit del av framkommer en ojämn dokumentation av kunskapsresultaten över tid. Av intervju med representanter för huvudmannen samt av inkommen dokumentation framgår att för läsåret 2019/2020 har kvalitetsrapporten gjorts av huvudmannen inför kvalitetsdialogerna. I denna kvalitetsrapport saknas redovisade kunskapsmått utöver andel elever som lämnar grundskolan med fullständiga betyg. Vidare saknas uppgifter om betyg och rektorernas analys men det finns uppgifter om lärartäthet och en redovisning av Skolinspektionens enkät för

2020. Det framgår från kvalitetsrapporten 2019/2020 att huvudmannen i nuläget inte samlar in underlag som gör det möjligt att analysera betygssättningens kvalitet utifrån aspekterna rättvisande och likvärdig betygssättning. Representanterna för huvudmannen berättar dock att de inhämtar uppgifter om flickors och pojkars resultat, socioekonomisk bakgrund och lärarbehörighet. Huvudmannen följer även skolans totala meritvärde och elevernas behörighet till gymnasieskolan. Av inkommen dokumentation och av intervju med representanter för huvudmannen framgår också att huvudmannen för läsåren 2017/2018 och 2018/2019 inhämtade fler underlag, såsom resultat på nationella proven och dess förhållande till slutbetyg.

Representanter för huvudmannen uppger att de är medvetna om betydelsen av en rättvisande och likvärdig betygssättning men att den höga rektorsomsättningen gjort det svårt och tagit tid från att sätta sig in i frågan. Huvudmannen har de senaste åren lagt om rutinerna så att det sker ett mer övergripande arbete där huvudmannen centralt producerar det underlag som tas upp på kvalitetsdialogerna på skolenheterna. I intervju med rektorn framkommer till stora delar samma bild som huvudmannen ger, nämligen att bristen på stabilt ledarskap på Valla-Ekebyskolan orsakat svårigheter i det systematiska kvalitetsarbetet där likvärdig betygssättning ingår. Rektorn uppger även att för de kommande kvalitetsdialoger som ska hållas med huvudmannen kommer underlagen ta sikte på flickors och pojkars resultat och socioekonomisk bakgrund.

Huvudmannen gör ingen egen analys av rättvisande och likvärdig betygssättning

Granskningen visar att huvudmannen noterat vissa avvikelser i betygssättningen men att huvudmannen inte gör en egen analys av vad detta beror på. Av intervjuer med representanter för huvudmannen och rektorn framgår att huvudmannen inhämtar underlag för flickors och pojkars resultat samt socioekonomisk bakgrund när det gäller betygssättningen men vid granskningen framkommer inga slutsatser av hur dessa två perspektiv påverkar en rättvisande och likvärdig betygssättning på Valla-Ekebyskolan. Huvudmannen tar också reda på hur lärarbehörigheten på skolenheterna kan kopplas till resultaten. Huvudmannen har kännedom om en stor andel obehöriga lärare i ämnet matematik och de naturorienterade ämnena, men representanter för huvudmannen berättar att istället för att analysera så har fokus legat på att finna organisatoriska åtgärder. Representanter för huvudmannen uppger emellertid att statistiken kring lärarbehörighet är svårtolkad då det inom huvudmannens organisation finns en skola som uppvisar goda resultat trots låg lärarbehörighet medan en annan skola har låga resultat men hög lärarbehörighet. Huvudmannen gör inte heller någon särskild analys av årskurs 9, utan samlar in samma underlag för årskurs 6 som årskurs 9. Huvudmannen har vidare noterat att 30 procent av eleverna erhåller högre betyg i jämförelse med resultaten på nation-

ella proven, enligt utsaga från representanterna för huvudmannen. Representanterna för huvudmannen uppger att huvudmannen vid kvalitetsdialogerna ställer frågor till rektorerna utifrån de diskrepanser som huvudmannen upptäcker utifrån underlaget, men att huvudmannen inte gör någon egen analys. Den dialog som förs med rektorerna om rektorernas analys dokumenteras heller inte. Av rektorns utsaga bekräftas avsaknaden av huvudmannens analys då rektor uppger att hen har efterfrågat huvudmannens analys men inte fått ta del av en sådan. Representanter för huvudmannen berättar också att huvudmannen under en längre tid haft tilltro till att rektorerna står för analysen av betygssättningen men uppger att huvudmannen insett att tilliten behöver kombineras med kontroll och att huvudmannen behöver förbättra analysarbetet. Representanterna för huvudmannen beskriver att arbetet med analys varit alltför omfattande för de två tidigare skolenheterna och att analysen då blev ojämn. Huvudmannen inledde därmed ett större arbete med att ta fram underlag centralt och föra dialog om vissa områden som ansågs särskilt viktiga. Huvudmannens representanter har i nuläget exempelvis noterat att det varit stor skillnad i betygssättningen för ämnet matematik. Det framgår inte av granskningen om skillnaden i betygssättningen för ämnet matematik avser avvikelser mellan betyg och resultat på nationella prov. I den statistik som Skolinspektionen tagit del av inför granskningen finns höga avvikelser växelvis för olika ämnen över tid och inte endast hög avvikelse för just ämnet matematik.

Huvudmannen gör vissa jämförelser av betygssättningen

Granskningen visar att huvudmannen gör vissa jämförelser av betygssättningen. Vidare visar granskningen att huvudmannen har deltagit i ett projekt gällande systematiskt kvalitetsutvecklingsarbete med anknytning till forskning och beprövad erfarenhet samt att huvudmannen avser att påbörja ett systematiskt kvalitetsutvecklingsarbete för Valla-Ekeby skolan. Då kommunens två högstadieskolor samlas år 2020 till en skolenhet, Valla-Ekeby skolan, finns inom huvudmannens organisation numera endast en högstadieskola. I intervju med representanterna för huvudmannen framkommer att huvudmannen vid tidigare tillfällen jämförde de två tidigare skolenheterna med varandra. När det gäller betygssättningen i nuläget så jämför huvudmannen Valla-Ekeby skolans meritvärden med grannkommunerna, med andra kommuner i länet och i jämförelse med rikssnittet. Däremot görs inga jämförelser med andra kommuner när det gäller avvikelser mellan betyg och resultat på nationella proven, enligt representanterna för huvudmannen och rektorerna. Huvudmannen deltar också i en särskild kommungrupp inom Sveriges kommuner och regioner (SKR) där jämförelser görs med andra kommuner med liknande socioekonomiska förutsättningar som Sala kommun. Av inkommen dokumentation och av intervjuer med representanter för huvudmannen framgår att huvudmannen sedan år 2016 i samverkan med Skolverket och Högskolan Dalarna arbetar för att få till ett systematiskt kvalitetsutvecklingsarbete (SKUtA) på både huvudmannanivå och skolläsningsnivå för att fördjupa sina analyser och stärka ett språkutvecklande

arbets sätt. Huvudmannen fick ta del av Skolverkets riktade insats då de vid denna tidpunkt mottagit en stor del nyanlända elever. Från år 2019 är målet att på sikt, i perspektivet 3–5 år, få fram elevresultat som kan analyseras. Gällande betygssresultaten ska alla elevers resultat belysas och identifieras, och nyanlända elever och flickors och pojkars progression och genomströmning ska särskilt noteras. Representanter för huvudmannen berättar att grunden till SKUtA-arbetet var att huvudmannen skulle lära sig att lägga mer tid på analyser och inte gå direkt på åtgärder. SKUtA-arbetet har dock varit vilande då tidigare skolchef såg behov av andra prioriteringar men representanterna för huvudmannen berättar att huvudmannens avsikt är att återuppta arbetet igen.

Identifierat utvecklingsområde

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet inom området bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande:

- Huvudmannen behöver utveckla sin uppföljning och analys av underlag för att kunna identifiera utmaningar gällande rättvisande och likvärdig betygssättning

Skolinspektionens granskning visar att huvudmannen inte gör en egen analys av betygssättningen och att huvudmannen samlar in få och enbart översiktliga underlag som inte heller möjliggör en bred analys av betygssättningen utifrån flera perspektiv.

Visserligen har Skolinspektionens granskning visat att det finns ett omfattande utvecklingsbehov inom området betyg och betygssättning, men Skolinspektionen rekommenderar att huvudmannen inleder arbetet genom att samla in och sammanställa relevanta underlag som gör det möjligt att följa upp och analysera betygssättningen ur flera olika perspektiv. Utifrån detta underlag behöver huvudmannen sedan genomföra en egen analys av betygssättningen. Som en del i att fördjupa sin analys kan huvudmannen uppmärksamma fler variabler, exempelvis skillnader mellan olika ämnen och betygssresultat för ämnen som saknar nationella prov. Huvudmannen behöver i detta arbete också ha en regelbunden dialog med rektorn och införskaffa kunskap om hur arbetet med betygssättningen bedrivs på Valla-Ekeby skolan. Ett mer omfattande analysarbete kan underlätta för huvudmannen att bättre identifiera utmaningar och utvecklingsområden gällande rättvisande och likvärdig betygssättning.

Med vilken kvalitet genomför huvudmannen åtgärder för att skapa förutsättningar för en rättvisande och likvärdig betygssättning?

I detta område granskas hur huvudmannen, utifrån vad som framkommer i analysen, initierar och stödjer olika åtgärder för rättvisande och likvärdig betygssättning. Vidare granskas om huvudmannen har en plan för hur arbetet långsiktigt kan bidra till att vidmakthålla förbättringar inom området.

Skolinspektionen bedömer att huvudmannen med låg kvalitet genomför åtgärder för att skapa förutsättningar för en rättvisande och likvärdig betygssättning.

Skolinspektionens granskning visar att huvudmannen inte har initierat eller stöttat behovsanpassade åtgärder för att gagna en mer rättvisande och likvärdig betygssättning på Valla-Ekeby skolan men att huvudmannen avser att ta sig an ett sådant arbete. Huvudmannen har inte heller upprättat någon långsiktig strategi för en rättvisande och likvärdig betygssättning.

Huvudmannen vidtar inga behovsanpassade åtgärder och saknar långsiktig plan för en rättvisande och likvärdig betygssättning

Granskningen visar att huvudmannen inte har initierat eller stöttat några behovsanpassade åtgärder för att gagna en mer rättvisande och likvärdig betygssättning på Valla-Ekeby skolan. Vidare visar granskningen att huvudmannen inte heller har någon långsiktig strategi för arbetet med rättvisande och likvärdig betygssättning. Representanterna för huvudmannen uppger att när huvudmannen år 2020 beslutade om en sammanslagning av kommunens tidigare två högstadieskolor till en skolenhet, Valla-Ekeby skolan, så var en förväntad effekt av sammanslagningen att skolan skulle uppnå en högre likvärdighet. Det framkommer inte i granskningen att den förväntade högre likvärdigheten är kopplad specifikt till betygssättningen utan avser ökad likvärdighet i stort. Representanterna för huvudmannen uppger vidare att huvudmannen inte har någon kännedom om sammanslagningen har bidragit till en ökad likvärdighet gällande bedömning och betygssättning. Huvudmannens representanter uppger också att de många och täta rektorsbytena gjort att det varit svårt för huvudmannen att kontinuerligt följa upp om sammanslagningen av de två skolenheterna till Valla-Ekeby skolan har haft någon effekt på likvärdigheten. Huvudmannen har uppmanat rektorerna på alla skolor inom sin organisation att hitta en modell för att säkra betygssättningen, berättar representanterna för huvudmannen. All personal har fått genomgå en utbildning om de nya, kommande läroplanerna för att säkra en likvärdig och rättvis betygssättning. Representanterna för huvudmannen berättar dessutom att huvudmannen avser att analysera betygsspridningen men att nuvarande fokus riktas mot att anställa en stabil skolläda på Valla-Ekeby skolan.

Av intervju med rektorn framgår också att huvudmannen för närvarande inte har några pågående insatser riktat mot skolenheten för att främja en likvärdig betygssättning. Rektorn uttrycker att Valla-Ekebyskolan är i behov av ett fungerande systematiskt kvalitetsarbete där bedömning och betygssättning ingår. Rektorn berättar vidare att hen har satt igång ett arbete för att se över strukturen för organisationen på skolan för att bland annat se till att obehöriga lärare får stöd av mer erfarna lärare för att ge en mer likvärdig betygssättning, och att rektorn i detta arbete får stöd av huvudmannen.

Identifierat utvecklingsområde

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet inom området bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande:

- Huvudmannen behöver initiera och stödja behovsanpassade åtgärder utifrån resultatet av en bred analys av betygssättningen på Valla-Ekebyskolan. Detta i syfte att skapa en långsiktig plan för arbetet med rättvisande och likvärdig betygssättning.

Granskningen visar att huvudmannen inte har initierat eller stöttat behovsanpassade åtgärder för en mer rättvisande och likvärdig betygssättning på Valla-Ekebyskolan. Då huvudmannen inte har en analys av hur arbetet med betygssättningen går till på Valla-Ekebyskolan så har inte heller relevanta åtgärder kunnat sättas in.

Skolinspektionen rekommenderar att huvudmannen initierar ett långsiktigt arbete för att säkerställa en rättvisande och likvärdig betygssättning. Det långsiktiga arbetet behöver utgå från en bred analys av betygssunderlagen som gör att huvudmannen kan identifiera skolenhetens behov och utforma relevanta åtgärder. En sådan analys kan visa att det finns behov av exempelvis kompetensutveckling för rektor och lärare, samrättning av nationella prov, gemensamma bedömningssamarbeten inom huvudmannens organisation eller omfördelning av personal. Genom att identifiera åtgärder som är lämpliga i relation till den specifika skolan skapar huvudmannen en bättre möjlighet att stötta rektorerna i arbetet med rättvisande och likvärdig betygssättning.

På Skolinspektionens vägnar

X Anna Johansson

Beslutsfattare

Signerat av: Anna Johansson

X David Carvajal

Föredragande

Signerat av: David Carvajal

I handläggningen av ärendet har även utredaren Lisbeth Ahlqvist deltagit.

Mer information om kvalitetsgranskningen finns på Skolinspektionens hemsida:
<https://www.skolinspektionen.se/aktuellt/pagaende-inspektioner/forutsattningar-for-rattvisande-och-likvardiga-betyg2/>

Bilaga 1: Författningsstöd

Skollagen 4 kap. 3 § - Varje huvudman inom skolväsendet ska på huvudmannanivå systematiskt och kontinuerligt planera, följa upp och utveckla utbildningen.

Skollagen 4 kap. 5 § - Inriktningen på det systematiska kvalitetsarbetet enligt 3 § (och 4 §) ska vara att de mål som finns för utbildningen i denna lag och i andra föreskrifter (nationella mål) uppfylls.

Skollagen 4 kap. 7 § - Om det vid uppföljning, genom klagomål eller på annat sätt kommer fram att det finns brister i verksamheten, ska huvudmannen se till att nödvändiga åtgärder vidtas.

Prop. 2009/10:165 s. 248

Rektorn och förskolechefen fattar alltid sina beslut om verksamheten inom de organisatoriska och ekonomiska ramar som huvudmannen beslutat om. Eftersom allt ytterst utgår från huvudmannens beslut kan huvudmannen emellertid aldrig avhända sig det övergripande ansvaret. Skollagens bestämmelser förutsätter således att huvudmannen anställer en rektor eller förskolechef som har kunskaper om skolans styrning och kan företräda huvudmannen på ett tillfredsställande sätt. Det delade ansvaret förutsätter en kontinuerlig dialog mellan huvudmannen och rektorn eller förskolechefen med uppföljning, utvärdering och rapportering av beslut.

Prop. 2009/10:165 s. 304

Syftet med allt kvalitetsarbete är att det ska leda till förbättringar. Det är därför ytterst angeläget att kunskapen om eventuella brister i en verksamhet verkligen följs av åtgärder för förändring och förbättring

Prop. 2009/10:165 s. 306

Kvalitetsarbetet ska bygga på de uppgifter som kommer fram i verksamheternas kvalitetsarbete och på andra uppgifter som är väsentliga för uppföljningen och utvecklingen, t.ex. betygsstatistik och resultat av nationella prov. Det finns därutöver skäl att anlägga särskilda huvudmannaperspektiv på verksamheten. Som exempel kan nämnas behovet av att analysera variationer mellan skolornas resultat och måluppfyllelse liksom likvärdigheten i skolors bedömning och betygssättning.

Skolverkets allmänna råd med kommentarer; Systematiskt kvalitetsarbete – för skolväsendet (SKOLFS 2012:98)

s. 27

För att kunna följa upp hur förutsättningarna för och genomförandet av utbildningen påverkar måluppfyllelsen är det viktigt att huvudmannen dels genomför egna undersökningar, dels samlar in underlag från enheterna.

Som ytterst ansvarig för genomförandet av utbildningen behöver huvudmannen följa upp måluppfyllelsen och likvärdigheten inom alla skolformer och verksamheter. Elevernas kunskapsresultat är viktiga att följa upp, framför allt om det finns tecken på att betygssättningen inte är likvärdig.

s. 33

För att huvudmannen ska kunna analysera resultaten och måluppfyllelsen på en övergripande nivå krävs återkommande dialog med förskolecheferna och rektorerna. En bra dialog innebär att vara beredd att värdera, ompröva och förändra verksamheten. Huvudmannen behöver känna till på vilket sätt enheternas förutsättningar påverkar resultaten och vilka åtgärder som krävs för att de nationella målen ska vara möjliga att uppfylla.

s. 34

Det är angeläget att huvudmannen identifierar utvecklingsområden och beslutar vilka utvecklingsinsatser som ska prioriteras.

Det är viktigt att det finns en balans mellan å ena sidan huvudmannens ansvar för att ta ett övergripande beslut om inriktningen på utvecklingsarbetet och å andra sidan de identifierade behoven av utvecklingsinsatser på den enskilda enheten. Om huvudmannen i för stor utsträckning beslutar på vilket sätt enheten ska genomföra utvecklingsinsatserna är risken stor att rektorer och förskolechefer bara blir förvaltare och inte motorer i utvecklingsarbetet.

Skolverkets allmänna råd med kommentarer; Betyg och betygssättning (SKOLFS 2018:247)**s. 42 ff,**

Lärarna, rektorn och huvudmannen har ett delat ansvar för att följa upp betyg och betygssättning. Huvudmannen följer upp för att fördela resurser till skolenheten eller skolenheterna inom huvudmannens organisation. Det innebär att rektorns och huvudmannens uppföljning av betyg är ett led i det systematiska kvalitetsarbetet.

För att kunna göra ändamålsenliga analyser av resultaten behöver statistik för betyg i de olika ämnena tas fram, sammanställas och analyseras. Det behöver även finnas statistik för betygen på de nationella proven.

För vissa skolformer publicerar Skolverket betygs- och provbetygsstatistik på skolenhetsnivå. Sådan statistik ger huvudmannen förutsättningar att se hur betygen och betygen på de nationella proven på de egna jämförbara skolenheterna förhåller sig till varandra och till riket som helhet. Huvudmannen har ett övergripande ansvar för att säkerställa att rektorn har förutsättningar att fördjupa analysen inom den egna skolenheten, så att det är möjligt att följa upp och analysera betygen inom och mellan ämnen och elevgrupper.

s. 45

Huvudmannen behöver analysera betygen ur olika perspektiv. Analysen ger möjlighet att identifiera eventuella omotiverade avvikelser mellan betyg och nationella provbetyg på skolenhetsnivå för att kunna säkerställa att provresultaten särskilt har beaktats vid betygssättningen. Det kan även handla om att analysera resultat på skolenhetsnivå, exempelvis utifrån socioekonomisk bakgrund eller kön. Om det kommer fram att det förekommer avvikelser i betygssättningen, är det viktigt att huvudmannen undersöker vad avvikelserna kan bero på och om de är motiverade eller inte.

Om det visar sig att det förekommer omotiverade avvikelser på skolenhetsnivå, är det viktigt att huvudmannen analyserar vad avvikelserna kan bero på. Utifrån det kan huvudmannen till exempel behöva se över resursfördelningen till skolenheterna. Det handlar om att garantera rektorernas förutsättningar att säkerställa undervisningens kvalitet, att lärare får kompetensutveckling och att betygen sätts i enlighet med författningarna. Huvudmannen ska även se till att lärare har nödvändiga insikter i de föreskrifter som gäller för skolväsendet, där några reglerar betyg och betygssättning.

Bilaga 2: Mall för Sala kommuns redovisning

Detta formulär kan användas som stöd för er när ni redovisar hur ni har arbetat med de utvecklingsområden som Skolinspektionen har identifierat i samband med den regelbundna kvalitetsgranskningen.

Utvecklingsområde 1: Huvudmannens uppföljning och analys gällande rättvisande och likvärdig betygssättning

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet inom området bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande:

- Huvudmannen behöver utveckla sin uppföljning och analys av underlag för att kunna identifiera utmaningar gällande rättvisande och likvärdig betygssättning

Skolinspektionens granskning visar att huvudmannen inte gör en egen analys av betygssättningen och att huvudmannen samlar in få och enbart översiktliga underlag som inte heller möjliggör en bred analys av betygssättningen utifrån flera perspektiv.

Visserligen har Skolinspektionens granskning visat att det finns ett omfattande utvecklingsbehov inom området betyg och betygssättning, men Skolinspektionen rekommenderar att huvudmannen inleder arbetet genom att samla in och sammanställa relevanta underlag som gör det möjligt att följa upp och analysera betygssättningen ur flera olika perspektiv. Utifrån detta underlag behöver huvudmannen sedan genomföra en egen analys av betygssättningen. Som en del i att fördjupa sin analys kan huvudmannen uppmärksamma fler variabler, exempelvis skillnader mellan olika ämnen och betygresultat för ämnen som saknar nationella prov. Huvudmannen behöver i detta arbete också ha en regelbunden dialog med rektorn och införskaffa kunskap om hur arbetet med betygssättningen bedrivs på Valla-Ekebyskolan. Ett mer omfattande analysarbete kan underlätta för huvudmannen att bättre identifiera utmaningar och utvecklingsområden gällande rättvisande och likvärdig betygssättning.

Utvecklingsområde 2: Huvudmannens åtgärder för rättvisande och likvärdig betygssättning

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet inom området bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande:

- Huvudmannen behöver initiera och stödja behovsanpassade åtgärder utifrån resultatet av en bred analys av betygssättningen på Valla-Ekebyskolan. Detta i syfte att skapa en långsiktig plan för arbetet med rättvisande och likvärdig betygssättning.

Granskningen visar att huvudmannen inte har initierat eller stöttat behovsanpassade åtgärder för en mer rättvisande och likvärdig betygssättning på Valla-Ekebyskolan. Då huvudmannen inte har en analys av hur arbetet med

betygsättningen går till på Valla-Ekeby skolan så har inte heller relevanta åtgärder kunnat sättas in.

Skolinspektionen rekommenderar att huvudmannen initierar ett långsiktigt arbete för att säkerställa en rättvisande och likvärdig betygsättning. Det långsiktiga arbetet behöver utgå från en bred analys av betygsunderlagen som gör att huvudmannen kan identifiera skolenhetens behov och utforma relevanta åtgärder. En sådan analys kan visa att det finns behov av exempelvis kompetensutveckling för rektor och lärare, samrättning av nationella prov, gemensamma bedömningssamarbeten inom huvudmannens organisation eller omfördelning av personal. Genom att identifiera åtgärder som är lämpliga i relation till den specifika skolan skapar huvudmannen en bättre möjlighet att stötta rektorerna i arbetet med rättvisande och likvärdig betygsättning.

1. Redovisa vilka åtgärder som genomförts:

Beskriv de effekter som ni har kunnat identifiera på kort sikt utifrån insatta åtgärder:

2. Beskriv de effekter som eventuellt förväntas på längre sikt:

3. Beskriv eventuella ytterligare åtgärder som planeras:

Utbildning och Arbetsmarknad ENHET
Henric Sjöblom
Bitr Skolchef

Utbildnings- och arbetsmarknadsnämnden

MISSIV

Skolinspektionen granskar huvudmannens arbete för rättvisande och likvärdiga betyg

SAMMANFATTNING AV ÄRENDET

Skolinspektionen har genomfört en tematisk kvalitetsgranskning på Valla-Ekebyskolan avseende verksamhetens kvalitet inom huvudmannens arbete för rättvisande och likvärdig betygssättning.

I granskningen ingår två områden med följande frågeställningar:

- Med vilken kvalitet genomför huvudmannen uppföljning och analys i syfte att identifiera utmaningar när det gäller rättvisande och likvärdig betygssättning?
- Med vilken kvalitet genomför huvudmannen åtgärder för att skapa förutsättningar för en rättvisande och likvärdig betygssättning?

Granskningen avgränsas till huvudmannens styrning och ledning för att främja en rättvisande och likvärdig betygssättning i den utvalda grundskolan.

Huvudmannen avser dock att svaret ska påverka arbetet med kring betygssättning inom hela skolväsendet inom Sala kommun.

Svaret till Skolinspektionen redovisas vid Utbildning och arbetsmarknadsnämndens sammanträde den 20 september 2022.

FÖRSLAG TILL BESLUT

att tacka för informationen samt

att skicka redovisningen till Skolinspektionen.

Bilagor:

- 1 Beslut efter kvalitetsgranskning.
- 2 Skolinspektionens rapport samt meddelande om uppskov för redovisning av åtgärder

Utbildning och Arbetsmarknad, ENHET

3

Utbildning och Arbetsmarknad, ENHET

CHECKLISTA

**Checklista avseende Barnperspektivet, Landsbygdsperspektivet
och de Horisontella principerna**

Förklaring om de olika begreppen finns nedan.

Barnperspektivet

- Innebär insatsen att barn och ungdomars hälsa sätts i främsta rummet? JA NEJ
- Påverkar denna insats barn och ungdomars sociala, ekonomiska och kulturella rättigheter och situation till det bättre? JA NEJ
- Innebär insatsen att barn och ungdomars rätt till en god hälsa beaktas? JA NEJ
- Har barn och ungdomar fått möjlighet att uttrycka sin mening om insatsen? JA NEJ
- Har särskild hänsyn tagits till barn och ungdomar med funktionsvariation - fysiskt och/eller psykiskt? JA NEJ
- Tar insatsen hänsyn till barnkonventionens text om "till det yttersta av sin förmåga"? JA NEJ

Landsbygdsperspektivet

- Bedömer ni att beslutet kommer att innebära särskilda konsekvenser för landsbygden – nu eller i framtiden? JA NEJ
- Vid **JA** hur bedömer ni att beslutet påverkar:
- Att det blir svårare att bo på landsbygden? JA NEJ
- Att det blir fler jobb på landsbygden? JA NEJ
- Att det minskar tillgången till god service på landsbygden? JA NEJ

**Horisontella principerna
(tillgänglighet, icke-diskriminering samt jämställdhet)**

- Innebär insatsen risk för begränsad tillgänglighet? JA NEJ
- Har icke-diskrimineringsperspektivet beaktats? JA NEJ
- Kan beslutet utestänga någon från samhället? JA NEJ
- Har man beaktat FN:s konvention angående rättigheter för personer med funktionsvariation när beslutet togs? JA NEJ
- Om **NEJ** – varför inte?

Utbildning och Arbetsmarknad, ENHET

Begreppsförklaring

Barnkonventionen/barnperspektivet

Barnkonventionen tar upp barnets situation ur många synvinklar och skall naturligtvis främja helhetssynen på barnen. Enligt FN är alla under 18 år barn.

Barnens bästa i främsta rummet

- Beaktas barnets rättigheter, främst rätten till trygghet och rätten till liv och utveckling i beslutsfattandet?
- Har en sammanvägning av olika intressen gjorts?

FN:s barnkommitté har uttalat principen om att barnets bästa alltid ska beaktas och väga mycket tungt. Det kan dock finnas situationer då andra intressen kan väga tyngre, till exempel samhällsekonomiska eller säkerhetspolitiska. Principen om barnets bästa ska ges absolut prioritet när det gäller adoption och rätt till skydd mot missförhållanden och övergrepp. Till prioriterade rättigheter hör utveckling/utbildning.

Landsbygdsperspektivet

Kan de som bor och verkar på landsbygden bli diskriminerade eller åsidosatta?

Horisontella principer

Diskriminering sker när någon missgynnas eller kränks och missgynnandet eller kränkningen har samband med någon av de sju diskrimineringsgrunderna (kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning, ålder). Detta gäller även barn till personer med något av ovanstående diskrimineringsgrund.

Funktionshinderspolitiken innebär att alla människor, oavsett funktionsförmåga, ska ha samma möjligheter att vara delaktiga i samhället och ta del av mänskliga rättigheter.

Det nationella målet för funktionshinderspolitiken är att, med FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning som utgångspunkt, uppnå jämlikhet i levnadsvillkor och full delaktighet för personer med funktionsnedsättning i ett samhälle med mångfald som grund. Målet ska bidra till ökad jämställdhet och till att barnrättsperspektivet ska beaktas.

Sammanträdesdatum
2022-05-17

Dnr 2022/87

§ 49

Utredningsuppdrag särskilda undervisningsgrupper**INLEDNING**

Skolnämnden gav i verksamhetsplanen för 2019 dåvarande kontoret Barn och Utbildning i uppdrag "att genomföra en översyn av elevhälsan för att säkerställa att organisation och resurser är optimerade för bästa möjliga stöd så att eleverna kan uppnå kunskapskraven."

Efter rapport i nämnden 20 maj 2020 om arbetet med detta, beslutade skolchefen att tillsätta en utredning av elevhälsans organisation.

Den utredningen i sin tur, ledde bland annat till att de särskilda grupperna för låg- och mellanstadiet, Lilla Nova och Klöver, tillsvidare placerades inom elevhälsoorganisationen.

Som utvecklingsområde nämndes att dessa grupper bör utredas, även kopplat till eventuellt införande av en resursskola.

Skolchefen har nu tillsatt en sådan utredning.

Beslutsunderlag

Missiv per den 13 maj 2022. Bilaga UAN 2022.672.

Yrkanden

Bengt Larsson (C) yrkar att Utbildnings- och arbetsmarknadsnämnden beslutar

att uppdra till skolchefen att tillse att styrgruppen särskilt beaktar att de elever som är i behov av särskild anpassning i undervisningen får denna och att de elever som är i behov av särskilt stöd ges detta stöd i den form eleven har behov av. Resursfördelningen måste anpassas så att den inte utgör ett hinder för genomförande av stöden,

att ge skolchef i uppdrag att återkomma med en rapport om hur arbetet med utvecklingen av elevstödet fortskrider. Rapporten bör beröra behovskartläggning, samverkan med olika aktörer runt barnet, likvärdighet etc. samt belysa vilken budgetpåverkan förändringarna kan ha inför kommande budget om ytterligare särskilda grupper behöver inrättas. Rapporten ges vid Utbildnings- och arbetsmarknadsnämndens sammanträde i oktober 2022 samt

att i övrigt godkänna rapporten.

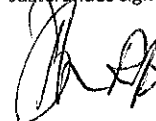
Christer Gustafsson (C) och Louise Eriksson (SD) yrkar bifall till ordförandes förslag.

Per-Olov Rapp (S) tilläggsyrkar

att förvaltningen återkommer i september 2022 och redovisar hur särskilda undervisningsgrupper organiseras under höstterminen 2022 och vårterminen 2023.

Louise Eriksson (SD) och Hanna Westman (SBÄ) yrkar bifall till Per-Olov Rapps (S) tilläggsyrkande.

Justerandes sign

Utdragsbestyrkande

Sammanträdesdatum
2022-05-17

Fortsättning § 49.

Mårten Hemström (L) yrkar

att de elever som är i behov av särskild anpassning i undervisningen får denna, samt att de elever som är i behov av särskilt stöd i särskild undervisningsgrupp, på grund av diagnos eller bedömning från rektor, och endast dessa elever, erbjuds plats i särskild undervisningsgrupp, samt att resursfördelningen måste anpassas så att den inte utgör ett hinder för genomförande av stöden, samt att detta börjar gälla omgående,

att återremittera rapporten och ge kontoret för Utbildning och Arbetsmarknad i uppdrag att återkomma med en ny rapport om hur arbetet med utvecklingen av elevstödet fortskrider. Rapporten bör beröra behovskartläggning, samverkan med olika aktörer runt barnet, likvärdighet etc. samt belysa vilken budgetpåverkan förändringarna kan ha inför kommande budget vid inrättandet av ytterligare särskilda undervisningsgrupper. Rapporten ges vid Utbildnings- och arbetsmarknadsnämndens sammanträde i juni samt

att avslå rapporten.

Beslutsgång

Ordförande ställer sitt eget yrkande mot avslag och finner det bifallet.

Ordförande ställer Mårten Hemströms (L) förslag mot avslag och finner det avslaget.

Ordförande ställer Per-Olov Rapps (S) tilläggsyrkande mot avslag och finner det bifallet.

BESLUT

Utbildnings- och arbetsmarknadsnämnden beslutar

att uppdra till skolchefen att tillse att styrgruppen särskilt beaktar att de elever som är i behov av särskild anpassning i undervisningen får denna och att de elever som är i behov av särskilt stöd ges detta stöd i den form eleven har behov av. Resursfördelningen måste anpassas så att den inte utgör ett hinder för genomförande av stöden,

att ge skolchef i uppdrag att återkomma med en rapport om hur arbetet med utvecklingen av elevstödet fortskrider. Rapporten bör beröra behovskartläggning, samverkan med olika aktörer runt barnet, likvärdighet etc. samt belysa vilken budgetpåverkan förändringarna kan ha inför kommande budget om ytterligare särskilda grupper behöver inrättas. Rapporten ges vid Utbildnings- och arbetsmarknadsnämndens sammanträde i oktober 2022 samt

att i övrigt godkänna rapporten samt

att förvaltningen återkommer i september 2022 och redovisar hur särskilda undervisningsgrupper organiseras under höstterminen 2022 och vårterminen 2023.

Justerandes sign

Utdragsbestyrkande

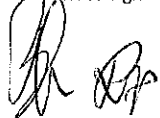
Sammanträdesdatum
2022-05-17

Fortsättning § 49.

Reservation

Mårten Hemström (L) reserverar sig till förmån för eget yrkande.

Justerandes sign

Utdragsbestyrkande

Utbildning och Arbetsmarknad ENHET
Benny Wetterberg
Utvecklingschef

MISSIV

Redovisning av organisation av särskilda undervisningsgrupper

SAMMANFATTNING AV ÄRENDET

Utbildnings- och arbetsmarknadsnämnden beslutade den 17 maj 2022 att ge skolchef i uppdrag att i september 2022 redovisa hur särskilda undervisningsgrupper organiseras under höstterminen 2022 och vårterminen 2023.

Skolchefen avser att under mötet ge en muntlig föredragning av hur undervisningsgrupperna organiseras under läsåret 2022/2023.

FÖRSLAG TILL BESLUT

att godkänna rapporten.

Bilagor:

- 1 UAN § 49, 2022-05-17
- 2
- 3

Utbildning och Arbetsmarknad, ENHET

CHECKLISTA

Checklista avseende Barnperspektivet, Landsbygdsperspektivet och de Horisontella principerna

Förklaring om de olika begreppen finns nedan.

Barnperspektivet

- Innebär insatsen att barn och ungdomars hälsa sätts i främsta rummet? JA NEJ
- Påverkar denna insats barn och ungdomars sociala, ekonomiska och kulturella rättigheter och situation till det bättre? JA NEJ
- Innebär insatsen att barn och ungdomars rätt till en god hälsa beaktas? JA NEJ
- Har barn och ungdomar fått möjlighet att uttrycka sin mening om insatsen? JA NEJ
- Har särskild hänsyn tagits till barn och ungdomar med funktionsvariation - fysiskt och/eller psykiskt? JA NEJ
- Tar insatsen hänsyn till barnkonventionens text om "till det yttersta av sin förmåga"? JA NEJ

Landsbygdsperspektivet

- Bedömer ni att beslutet kommer att innebära särskilda konsekvenser för landsbygden – nu eller i framtiden? JA NEJ
- Vid **JA** hur bedömer ni att beslutet påverkar:
- Att det blir svårare att bo på landsbygden? JA NEJ
- Att det blir fler jobb på landsbygden? JA NEJ
- Att det minskar tillgången till god service på landsbygden? JA NEJ

Horisontella principerna (tillgänglighet, icke-diskriminering samt jämställdhet)

- Innebär insatsen risk för begränsad tillgänglighet? JA NEJ
- Har icke-diskrimineringsperspektivet beaktats? JA NEJ
- Kan beslutet utestänga någon från samhället? JA NEJ
- Har man beaktat FN:s konvention angående rättigheter för personer med funktionsvariation när beslutet togs? JA NEJ
- Om **NEJ** – varför inte?

Utbildning och Arbetsmarknad, ENHET

Begreppsförklaring

Barnkonventionen/barnperspektivet

Barnkonventionen tar upp barnets situation ur många synvinklar och skall naturligtvis främja helhetssynen på barnen. Enligt FN är alla under 18 år barn.

Barnens bästa i främsta rummet

- Beaktas barnets rättigheter, främst rätten till trygghet och rätten till liv och utveckling i beslutsfattandet?
- Har en sammanvägning av olika intressen gjorts?

FN:s barnkommitté har uttalat principen om att barnets bästa alltid ska beaktas och väga mycket tungt. Det kan dock finnas situationer då andra intressen kan väga tyngre, till exempel samhällsekonomiska eller säkerhetspolitiska. Principen om barnets bästa ska ges absolut prioritet när det gäller adoption och rätt till skydd mot missförhållanden och övergrepp. Till prioriterade rättigheter hör utveckling/utbildning.

Landsbygdsperspektivet

Kan de som bor och verkar på landsbygden bli diskriminerade eller åsidosatta?

Horisontella principer

Diskriminering sker när någon missgynnas eller kränks och missgynnandet eller kränkningen har samband med någon av de sju diskrimineringsgrunderna (kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning, ålder). Detta gäller även barn till personer med något av ovanstående diskrimineringsgrund.

Funktionshinderspolitiken innebär att alla människor, oavsett funktionsförmåga, ska ha samma möjligheter att vara delaktiga i samhället och ta del av mänskliga rättigheter.

Det nationella målet för funktionshinderspolitiken är att, med FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning som utgångspunkt, uppnå jämlikhet i levnadsvillkor och full delaktighet för personer med funktionsnedsättning i ett samhälle med mångfald som grund. Målet ska bidra till ökad jämställdhet och till att barnrättsperspektivet ska beaktas.

MILJÖENHETEN
Emelie Jangholt, tel. 0224-74 73 78Sala kommun
Box 304
733 25 Sala**Beslut gällande förskolorna Emmylund, Ekorren och Dalhem
Sala kommun**

Anläggningens namn: Emmylunds förskola, fastighet MURAREN 8
Ekorrens förskola, fastighet DOLOMITEN 1
Dalhems förskola, fastighet SKRÅET 1

Verksamhetsutövare: Sala kommun

Organisationsnummer: 212000-2098

BESLUT

Bygg- och miljönämnden beslutar att förelägga ansvarig verksamhetsutövare Sala kommun med organisationsnummer 212000-2098, med verksamheterna Emmylunds, Ekorrens och Dalhems förskolor att

- senast den **27 juni år 2022** vidtagit tillfälliga åtgärder gällande bullret från luftrenarna placerade i verksamheterna,
- senast den **1 februari år 2023** vidtagit åtgärder för att tillse att förskolorna bedriver sina verksamheter i lokaler fria från fuktskador,

Av beslutet följer vad som avses med *tillfälliga åtgärder*.

Detta beslut är fattat med stöd av 2 kap. 3 § miljöbalken (1998:808), 9 kap. 3 och 9 §, 26 kap. 9 § samt Folkhälsomyndighetens allmänna (2014:13) råd om buller inomhus.

BAKGRUND

Kommunens miljöenhet har tillsynsansvaret för förskolor. Syftet med vår tillsyn är att kontrollera att förskolorna följer lagen miljöbalkens krav. Tillsyn ska ske regelbundet eller vid inkomna klagomål samt vid förändringar och nyetablering av verksamheter.

Miljöenheten mottog i början av år 2020 anmälan från kommunens fastighetsenhet om att driftstörningar inträffat i verksamheterna Emmylunds, Ekorrens och Dalhems förskolor. Fastighetsenheten hade upptäckt fuktskador i byggnaderna och placerat ut luftrenare. Uppföljande luftprover visade på låga och i normaljämförelse icke alarmerande TVOC (VOC/MVOC) halter.

Våren år 2022 fick kommunens miljöenhet kännedom om att luftrenarna gav upphov till buller, som vid tillsyn i aktuella förskoleverksamheter visade sig överskrida riktvärdena i Folkhälsomyndighetens allmänna (2014:13) råd om buller inomhus. Indikerande ljudnivåmätningar visade på ekvivalenta ljudnivåer runt 50 dB vid de högst bullrande luftrenarna, och runt 40 dB vid de lägst bullrande luftrenarna.

Kommunicering sändes därefter ut till förskolornas ansvarige verksamhetsutövare, Sala kommun. I kommunikeringen informerades Sala kommun om att bygg- och miljönämnden hade för avsikt att fatta beslut om att tillfälliga åtgärder gällande bullret från luftrenarna skulle vara vidtagna senast den 27 juni år 2022. Senast den 1 februari år 2023 förväntades permanenta åtgärder vara vidtagna för att tillförsäkra barnen i verksamheterna en god inomhusmiljö.

Kommunens fastighetsenhet uppgav vid möte med miljöenheten den 8 juni år 2022 att de högst bullrande luftrenarna på Dalhems förskola skulle bytas ut till mer tystgående likt dem på Ekorren, och att rutiner och placering skulle ses över gällande luftrenarna på Emmylund för att minimera bullerstörningarna från dessa. Planen är att sedan flytta Emmylunds och Ekorrens förskola till nya lokaler under hösten år 2022. Dalhems förskola planerar man att flytta till nya lokaler på Åkraområdet då dessa står klara hösten år 2025. Miljöenheten framförde invändningar mot det sistnämnda, på grund av den långa åtgärdstiden.

BEDÖMNING

Lagstöd: Enligt 2 kap. 3 § miljöbalken (1998:808) ska alla som bedriver eller avser att bedriva en verksamhet eller vidta en åtgärd skall utföra de skyddsåtgärder, iaktta de begränsningar och vidta de försiktighetsmått i övrigt som behövs för att förebygga, hindra eller motverka att verksamheten eller åtgärden medför skada eller olägenhet för människors hälsa eller miljön. I samma syfte skall vid yrkesmässig verksamhet användas bästa möjliga teknik.

Enligt 9 kap. 3 § avses med olägenhet för människors hälsa en störning som enligt medicinsk eller hygienisk bedömning kan påverka hälsan menligt och som inte är ringa eller helt tillfällig.

Enligt 9 kap. 9 § ska lokaler för allmänna ändamål brukas på ett sådant sätt att olägenheter för människors hälsa inte uppkommer. Ägare eller nyttjanderättshavare till berörd egendom skall vidta de åtgärder som skäligen kan krävas för att hindra uppkomsten av eller undanröja olägenheter för människors hälsa.

Enligt 26 kap. 9 § får tillsynsmyndigheten i det enskilda fallet besluta om de förelägganden och förbud som behövs för att denna balk samt föreskrifter, domar och andra beslut som har meddelats med stöd av balken ska följas.

Enligt Folkhälsomyndighetens allmänna (2014:13) råd om buller inomhus bör 30 dB ekvivalent ljudnivå ej överskridas i lokaler för undervisning.

Buller: Barns inlärning försämras mer av bullerstörningar än vuxnas. I synnerhet påverkas barn med hörselnedsättning, läs- och skrivsvårigheter, ADHD och barn med annat modersmål än det som talas i förskolan. Buller inverkar negativt på talförståelse och kommunikation, vilket försvårar inlärning och ger en sämre prestation. Buller gör det svårare att uppfatta tal, vilket kan orsaka att viktig information döljs. Buller kan också störa koncentrationsförmågan genom att distrahera och avbryta tankebanor. Buller kan även bidra till stress och leda till trötthet.

På förskolorna Emmylund, Ekorren och Dalhem finns luftrenare utplacerade som orsakar buller överskridande riktvärdena i Folkhälsomyndighetens allmänna råd om buller inomhus. Bygg- och miljönämnden beslutar därför att Sala kommun senast den 27 juni år 2022 ska ha vidtagit tillfälliga åtgärder för att minimera bullerstörningarna från luftrenarna. Med tillfälliga åtgärder avses åtgärder som i möjligaste mån minimerar bullerstörningarna i verksamheten. Detta kan bland annat innebära att de mest bullrande luftrenarna byts ut till modeller som bullrar mindre.

SALA KOMMUN	Postadress	Besöksadress	Telefon	Exp.
Org.nr	Box 304	Stadshuset	0224-74 70 00 vx	
212000-2098	733 25 SALA	Stora torget 1b	E-post: byggmiljo@sala.se	

Även placeringen av luftrenarna kan ses över, och att man då väljer en placering som bidrar till att bullret blir som lägst där barnen vistas. Det är även viktigt att rutinerna för driften av luftrenarna följs, så att lägsta möjliga nivå är vald när barnen vistas i lokalerna.

Fukt: Att vistas i byggnader med fuktproblem kan utgöra en olägenhet för människors hälsa. Risken för luftvägsinfektioner och besvär i övre och nedre luftvägarna, som hosta och väsande andning kan öka. Personer som har astma kan få mer besvär och personer med allergi kan påverkas negativt. Även personer utan allergi kan påverkas negativt i byggnader med fuktskador.

Idag finns otillräcklig kunskap om vilka ämnen som orsakar hälsoeffekterna och hur mekanismerna ser ut. En rad olika ämnen förekommer i fuktiga byggnader, till exempel mikrobiologiska faktorer som mögel och bakterier, allergener från husdammskvalster och flyktiga ämnen från kemiska eller mikrobiologiska processer. Det är klarlagt att det rör sig om många olika mekanismer för påverkan och att såväl aktuella fuktskador som tidigare uttorkade fuktskador kan ha betydelse.

Eftersom de specifika sambanden mellan mikrobiella faktorer och hälsoeffekter inte är kända finns ännu inga hälsobaserade riktvärden för acceptabla nivåer av mikrobiella exponeringar. Det vill säga att det finns inga riktvärden som anger när olägenhet för människors hälsa kan uppstå vid vistelse i en fuktskadad byggnad. Därav går det heller ej att säga hur länge man kan vistas i en fuktskadad byggnad, utan att riskera olägenhet. Försiktighetsmått behöver därför vidtas.

Kommunens fastighetenhet har uppräckt fuktskador i byggnaderna på Emmylunds, Ekorrens och Dalhems förskolor. Att vistas i byggnader med fuktproblem kan utgöra en olägenhet för människors hälsa. Bygg- och miljönämnden beslutar därför att Sala kommun senast den 1 februari år 2023 ska ha vidtagit åtgärder för att tillse att förskolorna bedriver sina verksamheter i lokaler fria från fuktskador. Beslutet omfattar verksamheternas nuvarande lokaler inom fastigheterna MURAREN 8, DOLOMITEN 1 och SKRÅET 1 i Sala kommun.

AVGIFT

Verksamheterna betalar sedan tidigare en fast årlig tillsynsavgift för den rutintillsyn som kommunens miljöenhet utför i aktuella verksamheter, detta enligt taxa fastställd av kommunfullmäktige. Aktuell handläggning kan dock inte anses utgöra rutintillsyn, var på timmavgift för handläggningen tillämpas i aktuellt ärende.

- 30 min sammanlagd restid vid tillsyn i verksamheterna den 9 maj år 2022
- 1h sammanlagd tillsyn i verksamheterna den 9 maj år 2022
- 1h administration inkl upprättande av kommunikering inför aktuell beslut
- 1h administration inkl upprättande av aktuellt beslut

Avgift: 3 994 kr (3,5 h x 1 141 kr). Avgiften debiteras på separat faktura.

Beslutet kan överklagas, se överklagningshänvisning.

FÖR BYGG- OCH MILJÖNÄMNDEN

Emelie Jangholt
Miljöinspektör

SALA KOMMUN	Postadress	Besöksadress	Telefon	Exp.
Org.nr 212000-2098	Box 304 733 25 SALA	Stadshuset Stora torget 1b	0224-74 70 00 vx E-post: byggmiljo@sala.se	14/6 -22 mj

KOPIA

Akten

Anna Wiklund, skolchef, anna.wiklund@sala.seBenny Wetterberg, utvecklingschef skolkansliet, benny.wetterberg@sala.seFastighetsenheten, fastighetsenheten.kundtjanst@sala.seLeila Baker, rektor Emmylunds förskola, leila.baker@sala.seCarina Andersson, rektor Ekorrens förskola, carina.andersson@sala.seAnna-Lena Persholt, biträdande rektor Dalhems förskola, lana.Persholt@sala.se**Detta beslut kan överklagas**

Eventuellt överklagande ska vara skriftligt och ha inkommit till *Miljöenheten Sala-Heby, Box 304, 733 25 SALA, inom tre veckor* från den dag ni fick del av beslutet. Ange vilket beslut som överklagas genom att skriva diarienummer (Dnr) eller beskriv i korthet vad beslutet handlar om. Ange också vad i beslutet ni anser vara felaktigt och vilken ändring ni skulle vilja ha. Underteckna överklagandet och skriv namn, adress och telefonnummer. Miljöenheten sänder överklagandet vidare till länsstyrelsen för prövning, om myndigheten själv inte omprövar beslutet på det sätt som begärts. Om något är oklart kontakta miljöenheten på telefon 0224-74 70 00.

SALA KOMMUN	Postadress	Besöksadress	Telefon	Exp.
Org.nr 212000-2098	Box 304 733 25 SALA	Stadshuset Stora torget 1b	0224-74 70 00 vx E-post: byggmiljo@sala.se	

Utbildning och Arbetsmarknad Förskola
Daniel Ahlin
Kanslichef

Utbildnings- och lärandenämnden

MISSIV

Beslut att förelägga ansvarig verksamhetsutövare, gällande förskolorna Emmylund, Ekorren och Dalhem

SAMMANFATTNING AV ÄRENDET

Bygg- och miljönämnden har beslutat att förelägga ansvarig verksamhetsutövare gällande verksamheterna Emmylunds förskola, Ekorrens förskola och Dalhems förskola att vidta åtgärder för att tillse att förskolorna bedriver sina verksamheter i lokaler fria från fuktskador.

Åtgärderna ska ha vidtagits senast 1 februari 2023.

FÖRSLAG TILL BESLUT

att tacka för informationen.

Bilagor:

- 1 Beslut med föreläggande.
- 2
- 3

Utbildning och Arbetsmarknad, Förskola

CHECKLISTA

**Checklista avseende Barnperspektivet, Landsbygdsperspektivet
och de Horisontella principerna**

Förklaring om de olika begreppen finns nedan.

Barnperspektivet

- Innebär insatsen att barn och ungdomars hälsa sätts i främsta rummet? JA NEJ
- Påverkar denna insats barn och ungdomars sociala, ekonomiska och kulturella rättigheter och situation till det bättre? JA NEJ
- Innebär insatsen att barn och ungdomars rätt till en god hälsa beaktas? JA NEJ
- Har barn och ungdomar fått möjlighet att uttrycka sin mening om insatsen? JA NEJ
- Har särskild hänsyn tagits till barn och ungdomar med funktionsvariation - fysiskt och/eller psykiskt? JA NEJ
- Tar insatsen hänsyn till barnkonventionens text om "till det yttersta av sin förmåga"? JA NEJ

Landsbygdsperspektivet

- Bedömer ni att beslutet kommer att innebära särskilda konsekvenser för landsbygden – nu eller i framtiden? JA NEJ
- Vid **JA** hur bedömer ni att beslutet påverkar:
- Att det blir svårare att bo på landsbygden? JA NEJ
- Att det blir fler jobb på landsbygden? JA NEJ
- Att det minskar tillgången till god service på landsbygden? JA NEJ

**Horisontella principerna
(tillgänglighet, icke-diskriminering samt jämställdhet)**

- Innebär insatsen risk för begränsad tillgänglighet? JA NEJ
- Har icke-diskrimineringsperspektivet beaktats? JA NEJ
- Kan beslutet utestänga någon från samhället? JA NEJ
- Har man beaktat FN:s konvention angående rättigheter för personer med funktionsvariation när beslutet togs? JA NEJ
- Om **NEJ** – varför inte?

Utbildning och Arbetsmarknad, Förskola

Begreppsförklaring

Barnkonventionen/barnperspektivet

Barnkonventionen tar upp barnets situation ur många synvinklar och skall naturligtvis främja helhetssynen på barnen. Enligt FN är alla under 18 år barn.

Barnens bästa i främsta rummet

- Beaktas barnets rättigheter, främst rätten till trygghet och rätten till liv och utveckling i beslutsfattandet?
- Har en sammanvägning av olika intressen gjorts?

FN:s barnkommitté har uttalat principen om att barnets bästa alltid ska beaktas och väga mycket tungt. Det kan dock finnas situationer då andra intressen kan väga tyngre, till exempel samhällsekonomiska eller säkerhetspolitiska. Principen om barnets bästa ska ges absolut prioritet när det gäller adoption och rätt till skydd mot missförhållanden och övergrepp. Till prioriterade rättigheter hör utveckling/utbildning.

Landsbygdsperspektivet

Kan de som bor och verkar på landsbygden bli diskriminerade eller åsidosatta?

Horisontella principer

Diskriminering sker när någon missgynnas eller kränks och missgynnandet eller kränkningen har samband med någon av de sju diskrimineringsgrunderna (kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning, ålder). Detta gäller även barn till personer med något av ovanstående diskrimineringsgrund.

Funktionshinderspolitiken innebär att alla människor, oavsett funktionsförmåga, ska ha samma möjligheter att vara delaktiga i samhället och ta del av mänskliga rättigheter.

Det nationella målet för funktionshinderspolitiken är att, med FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning som utgångspunkt, uppnå jämlikhet i levnadsvillkor och full delaktighet för personer med funktionsnedsättning i ett samhälle med mångfald som grund. Målet ska bidra till ökad jämställdhet och till att barnrättsperspektivet ska beaktas.

Delegeringsbeslut

Utskriftsdatum: 2022-09-14

Utskriven av: Anna Rydstedt

Diarienummer:	Utbildnings- och arbetsmarknadsnämnden
Beslutsfattare:	Alla
Kategori:	Alla
Beslutsinstans:	Utbildnings- och arbetsmarknadsnämnden
Sammanträdesdatum:	2022-09-20
Sekretess:	Visas ej

Id	Beskrivning	Paragraf
Datum	Avsändare/Mottagare	Beslutsfattare
Ärendenummer	Ärendemening	Kategori
		Ansvarig
2022.742	Mottagande i grundsärskola/tillhörighet till grundsärskolans målgrupp	Jenny Larde §98/2022
2022-05-19		Jenny Larde
UAN 2022/66	Elev i grundsärskolan	UAN Emma Falk
2022.788	Mottagande i grundsärskolan/tillhörighet till grundsärskolans målgrupp	Jenny Larde §99/2022
2022-05-31	Vårdnadshavare	Jenny Larde
UAN 2022/86	Elev i grundsärskolan	UAN Jenny Larde
2022.789	Mottagande i grundsärskolan/tillhörighet till grundsärskolans målgrupp	Jenny Larde §100/2022
2022-06-08	Vårdnadshavare	Jenny Larde
UAN 2022/77	Elev i grundsärskolan	UAN Jenny Larde
2022.829	Kränkande behandling vid Vallaskolan F-6; Yttrande från Sala kommun, ärende Dnr SI 2022:5364	Bengt Larsson §101/2022
2022-06-16	Barn- och elevombudet	Bengt Larsson
UAN 2022/97	Kränkande behandling vid Vallaskolan F-6, Dnr SI 2022:5634	UAN Jakob Fjellander
2022.830	Avtal om arbetsintegrerad utbildning antagning ht 2022	Anna Wiklund §102/2022
2022-06-01	Mälardalens universitet	Anna Wiklund
UAN 2022/4	Samlingsärende Avtal 2022 Utbildning och arbetsmarknad	UAN Anna Wiklund
2022.841	Mottagande i grundsärskolan/tillhörighet till grundsärskolans målgrupp	Jenny Larde §103/2022
2022-06-17	Vårdnadshavare	Jenny Larde
UAN 2021/57	***Sekretess***	UAN Jenny Larde

Id	Beskrivning	Paragraf
Datum	Avsändare/Mottagare	Beslutsfattare
Ärendenummer	Ärendemening	Kategori
		Ansvarig
2022.842	Mottagande i grundsärskolan/tillhörighet till grundsärskolans målgrupp	Jenny Larde §104/2022
2022-06-17	Vårdnadshavare	Jenny Larde
UAN 2021/58	***Sekretess***	UAN Jenny Larde
2022.860	Beslut om inrättande av resursklass inom förskoleklassen	Bengt Larsson §105/2022
2022-06-23	Utbildnings- och arbetsmarknadsnämnden	Bengt Larsson
UAN 2022/3	Delegationsbeslut Utbildnings- och arbetsmarknadsnämnden 2022	UAN Jakob Fjellander
2022.862	Yttrande från Sala kommun, dnr DO 2022/1344	Bengt Larsson §106/2022
2022-06-23	Diskrimineringsombudsmannen	Bengt Larsson
UAN 2022/108	Diskrimineringsombudsmannen (DO) inleder tillsyn gällande sexuella trakasserier på ett barn inom förskoleverksamhet	UAN Jakob Fjellander
2022.863	Yttrande från Sala kommun, dnr SI 2022:5837	Bengt Larsson §107/2022
2022-06-23	Barn- och elevombudet, BEO	Bengt Larsson
UAN 2022/109	Kränkande behandling vid Ängshagenskolan; Begäran om yttrande, Dnr SI 2022:5837	UAN Jakob Fjellander
2022.864	Yttrande från Sala kommun, dnr SI 2022:6039	Bengt Larsson §108/2022
2022-06-23	Barn- och elevombudet, BEO	Bengt Larsson
UAN 2022/107	Kränkande behandling vid Kila skola; Begäran om yttrande, Dnr SI 2022:6039	UAN Jakob Fjellander
2022.870	Mottagande i grundsärskolan/tillhörighet till grundsärskolans målgrupp	Jenny Larde §109/2022
2022-06-22		Jenny Larde
UAN 2022/92	Elev i grundsärskolan	UAN Jenny Larde
2022.871	Mottagande i grundsärskolan/tillhörighet till grundsärskolans målgrupp	Jenny Larde §110/2022
2022-06-27	***Sekretess***	Jenny Larde
UAN 2021/47	***Sekretess***	UAN Jenny Larde
2022.872	Mottagande i grundsärskolan/tillhörighet till grundsärskolans målgrupp	Jenny Larde §111/2022
2022-06-27		Jenny Larde
UAN 2021/173	***Sekretess***	UAN Jenny Larde
2022.891	Kränkande behandling Vallaskolan F-6; Kompletterande yttrande	Bengt Larsson §114/2022
2022-07-06	Barn- och elevombudet	Bengt Larsson

Id	Beskrivning	Paragraf
Datum	Avsändare/Mottagare	Beslutsfattare
Ärendenummer	Ärendemening	Kategori
		Ansvarig
UAN 2022/97	Kränkande behandling vid Vallaskolan F-6, Dnr SI 2022:5634	UAN Jakob Fjellander
2022.898	Avtal för elev Magelungen AB lå 22/23	Jenny Larde §112/2022
2022-08-09	Magelungen	Jenny Larde
UAN 2022/111	Avtal (Magelungen Resursskola, Statens institutionsstyrelse SIS och andra) externa huvudmän 2022	UAN Jakob Fjellander
2022.899	Avtal för elev Magelungen AB Läsåret 22/23	Jenny Larde §113/2022
2022-08-09	Magelungen	Jenny Larde
UAN 2022/111	Avtal (Magelungen Resursskola, Statens institutionsstyrelse SIS och andra) externa huvudmän 2022	UAN Anna Rydstedt
2022.919	Mottagande i grundsärskolan/tillhörighet till grundsärskolans målgrupp	Jenny Larde §118/2022
2022-08-09	***Sekretess***	Jenny Larde
UAN 2021/53	***Sekretess***	UAN Jenny Larde
2022.946	Beslut om särskild förskoleklass	Jenny Larde §115/2022
2022-08-11		Jenny Larde
UAN 2022/60	Elev i grundsärskola	UAN Jenny Larde
2022.950	Beslut om särskild förskoleklass	Jenny Larde §116/2022
2022-08-11		Jenny Larde
UAN 2022/58	Elev i grundsärskolan	UAN Jenny Larde
2022.951	Beslut om särskild förskoleklass	Jenny Larde §117/2022
2022-08-11		Jenny Larde
UAN 2022/65	Elev i grundsärskolan	UAN Jenny Larde
2022.994	Kränkande behandling vid Ängshagenskolan; Yttrande från Sala kommun, Dnr SI 2022:5837	Bengt Larsson §119/2022
2022-08-17	Barn- och elevombudet, BEO	Bengt Larsson
UAN 2022/109	Kränkande behandling vid Ängshagenskolan; Begäran om yttrande, Dnr SI 2022:5837	UAN Jakob Fjellander
2022.995	Kränkande behandling vid Kila skola; Begäran om yttrande, Dnr SI 2022:6039; Yttrande från Sala kommun	Bengt Larsson §120/2022
2022-08-17	Barn- och elevombudet, BEO	Bengt Larsson
UAN 2022/107	Kränkande behandling vid Kila skola; Begäran om yttrande, Dnr SI 2022:6039	UAN

Id	Beskrivning	Paragraf
Datum	Avsändare/Mottagare	Beslutsfattare
Ärendenummer	Ärendemening	Kategori
		Ansvarig
		Jakob Fjellander
2022.1004	Beslut om särskild förskoleklass	Jenny Larde §121/2022
2022-08-17		Jenny Larde
UAN 2022/40	Elev i grundsärskolan	UAN
		Jenny Larde
2022.1006	Beslut om särskild förskoleklass	Jenny Larde §122/2022
2022-08-17	***Sekretess***	Jenny Larde
UAN 2022/129	Elev i grundsärskolan	UAN
		Jenny Larde
2022.1010	Beslut om särskild förskoleklass	Jenny Larde §123/2022
2022-08-17		Jenny Larde
UAN 2022/84	Elev i grundsärskolan	UAN
		Jenny Larde
2022.1011	Beslut om särskild förskoleklass	Jenny Larde §124/2022
2022-08-17		Jenny Larde
UAN 2022/69	Elev i grundsärskolan	UAN
		Jenny Larde
2022.1012	Beslut om särskild förskoleklass	Jenny Larde §125/2022
2022-08-17		Jenny Larde
UAN 2022/86	Elev i grundsärskolan	UAN
		Jenny Larde
2022.1044	Avtal om samverkan gällande lärarprogrammets nätbaserade utbildning	Anna Wiklund §126/2022
2022-08-24	Högskolan Dalarna	Anna Wiklund
UAN 2022/4	Samlingsärende Avtal 2022 Utbildning och arbetsmarknad	UAN
		Anna Wiklund
2022.1070	Beslut om bidragsbelopp Klara Teoretiska, Västerås	Johanna Johansson §129/2022
2022-09-08	Klara Teoretiska Gymnasium Västerås	Johanna Johansson
UAN 2022/18	Bidrag till fristående gymnasieskolor (Skolpeng) 2022	UAN
		Jakob Fjellander
2022.1071	Beslut om bidragsbelopp 2022, Procivitas Uppsala	Johanna Johansson §128/2022
2022-09-08	Procivitas gymnasium Uppsala	Johanna Johansson
UAN 2022/18	Bidrag till fristående gymnasieskolor (Skolpeng) 2022	UAN
		Jakob Fjellander
2022.1074	Mottagande i grundsärskolan/tillhörighet till grundsärskolans målgrupp	Jenny Larde §127/2022
2022-09-06	***Sekretess***	Jenny Larde

Id	Beskrivning	Paragraf
Datum	Avsändare/Mottagare	Beslutsfattare
Ärendenummer	Ärendemening	Kategori
		Ansvarig
UAN 2021/42	***Sekretess***	UAN Jenny Larde
2022.1081	Beslut på ansökan om utökad verksamhet	Anna Wiklund §130/2022
2022-09-01	C Företaget Pedagogisk omsorg	Anna Wiklund
UAN 2022/14	Samlingsärende 2022 fristående förskolor och pedagogisk omsorg	UAN Jakob Fjellander

Utbildning och Arbetsmarknad ENHET
Anna Rydstedt
Förvaltningssekreterare

Utbildnings- och arbetsmarknadsnämnden

MISSIV

Missiv Anmälningsärenden 20 september 2022

SAMMANFATTNING AV ÄRENDET

1. Skrivelse från föräldrar med barn på Västerfärnebo skola
2. Svar på skrivelse från föräldrar med barn på Västerfärnebo skola
3. Beslut om avstängning i grundskolan; Kyrkskolan. Tiden 220601-220607
4. Synpunkter och idéer från förälder med barn på IM
5. Skrivelse till Regionstyrelsen Västmanland; Konsekvenser av den havererade tågtrafiken
6. Skolverket; Samordnare för nyanländas lärande brev till huvudman
7. Protokollsutdrag UAN 2022-08-24 § 167 Förlängning av samverkansavtal mellan Västerås stad och Sala kommun avseende gymnasieskola och gymnasiesärskola

FÖRSLAG TILL BESLUT

att lägga anmälningsärendena till handlingarna.

Bilagor:

- 1
- 2
- 3

Utbildning och Arbetsmarknad, ENHET

CHECKLISTA

**Checklista avseende Barnperspektivet, Landsbygdsperspektivet
och de Horisontella principerna**

Förklaring om de olika begreppen finns nedan.

Barnperspektivet

- Innebär insatsen att barn och ungdomars hälsa sätts i främsta rummet? JA NEJ
- Påverkar denna insats barn och ungdomars sociala, ekonomiska och kulturella rättigheter och situation till det bättre? JA NEJ
- Innebär insatsen att barn och ungdomars rätt till en god hälsa beaktas? JA NEJ
- Har barn och ungdomar fått möjlighet att uttrycka sin mening om insatsen? JA NEJ
- Har särskild hänsyn tagits till barn och ungdomar med funktionsvariation - fysiskt och/eller psykiskt? JA NEJ
- Tar insatsen hänsyn till barnkonventionens text om "till det yttersta av sin förmåga"? JA NEJ

Landsbygdsperspektivet

- Bedömer ni att beslutet kommer att innebära särskilda konsekvenser för landsbygden – nu eller i framtiden? JA NEJ
- Vid **JA** hur bedömer ni att beslutet påverkar:
- Att det blir svårare att bo på landsbygden? JA NEJ
- Att det blir fler jobb på landsbygden? JA NEJ
- Att det minskar tillgången till god service på landsbygden? JA NEJ

**Horisontella principerna
(tillgänglighet, icke-diskriminering samt jämställdhet)**

- Innebär insatsen risk för begränsad tillgänglighet? JA NEJ
- Har icke-diskrimineringsperspektivet beaktats? JA NEJ
- Kan beslutet utestänga någon från samhället? JA NEJ
- Har man beaktat FN:s konvention angående rättigheter för personer med funktionsvariation när beslutet togs? JA NEJ
- Om **NEJ** – varför inte?

Utbildning och Arbetsmarknad, ENHET

Begreppsförklaring

Barnkonventionen/barnperspektivet

Barnkonventionen tar upp barnets situation ur många synvinklar och skall naturligtvis främja helhetssynen på barnen. Enligt FN är alla under 18 år barn.

Barnens bästa i främsta rummet

- Beaktas barnets rättigheter, främst rätten till trygghet och rätten till liv och utveckling i beslutsfattandet?
- Har en sammanvägning av olika intressen gjorts?

FN:s barnkommitté har uttalat principen om att barnets bästa alltid ska beaktas och väga mycket tungt. Det kan dock finnas situationer då andra intressen kan väga tyngre, till exempel samhällsekonomiska eller säkerhetspolitiska. Principen om barnets bästa ska ges absolut prioritet när det gäller adoption och rätt till skydd mot missförhållanden och övergrepp. Till prioriterade rättigheter hör utveckling/utbildning.

Landsbygdsperspektivet

Kan de som bor och verkar på landsbygden bli diskriminerade eller åsidosatta?

Horisontella principer

Diskriminering sker när någon missgynnas eller kränks och missgynnandet eller kränkningen har samband med någon av de sju diskrimineringsgrunderna (kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning, ålder). Detta gäller även barn till personer med något av ovanstående diskrimineringsgrund.

Funktionshinderspolitiken innebär att alla människor, oavsett funktionsförmåga, ska ha samma möjligheter att vara delaktiga i samhället och ta del av mänskliga rättigheter.

Det nationella målet för funktionshinderspolitiken är att, med FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning som utgångspunkt, uppnå jämlikhet i levnadsvillkor och full delaktighet för personer med funktionsnedsättning i ett samhälle med mångfald som grund. Målet ska bidra till ökad jämställdhet och till att barnrättsperspektivet ska beaktas.